

รายงานของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งและภารกิจ
วุฒิสภา
พิจารณาศึกษา

เรื่อง การพัฒนาการเลือกตั้งของชาติ

กองกรรมการ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

ที่ ๒๑๐๙/๒๕๖๓

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กท ๑๐๓๐๐

๒๕๖๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง การพิจารณาศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ
จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภาได้พิจารณาอนุมัติเรื่อง ขอให้สภามอบหมายให้
คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา ปรึกษากิจการภายในขอบเขต
อำนาจหน้าที่และอนุมัติให้คณะกรรมการฯ ดำเนินกิจการนอกสมัยประชุมได้ และได้ลงมติ
มอบหมายให้คณะกรรมการฯ พิจารณาศึกษา เรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ
และแนวทางการพัฒนากีฬาของชาติ ซึ่งกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. พลอากาศเอก ประหยัด ดิษยะศริน	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลอากาศเอก ประชุม ฉายศิริ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลตำรวจเอก อองอาจ ผุดผาด	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก จรุง พูนสนอง	๕. พลเอก เชษฐา ฐานะจาโร
๖. นายปราเสริฐ ปราสาททองโอสถ	๗. นายไพโรจน์ เปี่ยมพงษ์สานต์
๘. นายไพโรจน์ จิตรประเสริฐสุข	๘. นายรุ่งธรรม ลัดพลี
๑๐. พลโท วินิจ กระจ่างสนธิ์	๑๑. นายวิรุฬ เตชะไพบูลย์
๑๒. พลเอก ศัลย์ ศรีเพ็ญ	๑๓. พลโท สมโภชน์ สุนทรมณี
๑๔. พลตรี สมหมาย วิชาวรรณ	๑๕. นายสุชาติ หอวัฒนกุล
๑๖. นายสุทธิเกียรติ จิราธิวัฒน์	
๑๗. พลเรือเอก สมพงษ์ ศิริหงษ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๘. พลอากาศตรี อมฤต จาระยะพันธ์	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
๑๙. นายพิชัย วาศนาส่ง	โฆษกคณะกรรมการ

อนึ่ง คณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่องตามหน้าที่ที่วุฒิสภามอบหมาย โดยได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเป็นสองฉบับเพื่อให้มีความชัดเจน กล่าวคือ รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ และรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากีฬาของชาติ

บัดนี้ คณะกรรมาธิการฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวทั้งสองเรื่อง เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยได้จัดทำเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาพร้อมทั้งข้อสังเกต และข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ ซึ่งรายงานฉบับนี้เป็นรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ มีรายละเอียดปรากฏตามเอกสารรายงานที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอที่ประชุมสภาเพื่อพิจารณารายงานของ คณะกรรมาธิการฯ ต่อไป

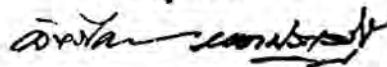
ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลอากาศเอก ประหัตถ์ ดิษยะศริน

(ประหัตถ์ ดิษยะศริน)

ประธานคณะกรรมาธิการการท่องเที่ยวและการกีฬา
วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นายฉัตรไชย รอดประเสริฐ)

หัวหน้าฝ่ายประชุม ต

กองกรรมาธิการ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

กองกรรมาธิการ

โทร. ๒๔๔๑๕๗๓

โทรสาร ๒๔๔๑๕๗๓

วุฒิสภา
๒.๑.๑
พิมพ์
ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ
คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๔ (สมัยสามัญ ครั้งที่หนึ่ง) วันศุกร์ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้สภามอบหมายให้คณะกรรมการการท่องเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา กระทำกิจการภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอนุมัติให้คณะกรรมการดำเนินกิจการนอกสมัยประชุมได้ ซึ่งพลอากาศเอก ประหยัด ดิษยะศริน เป็นผู้เสนอ และได้ลงมติมอบหมายให้คณะกรรมการฯ พิจารณาศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ และแนวทางการพัฒนากีฬาของชาติ ภายในกำหนดเวลา ๓๖๐ วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามอบหมาย และคณะกรรมการฯ ได้ขอขยายเวลาการศึกษาออกไปอีก ๔ ครั้ง

อนึ่ง คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาเรื่องตามญัตติที่วุฒิสภามอบหมายโดยได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเป็นสองฉบับ เพื่อให้มีความชัดเจน กล่าวคือ รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ และรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนากีฬาของชาติ

บัดนี้ การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ ทั้งสองเรื่องได้เสร็จสิ้นลงแล้ว โดยรายงานฉบับนี้เป็นเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ จึงขอรายงานต่อวุฒิสภาคตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๑๕๘ และข้อบังคับการประชุมของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๘๔

ในการพิจารณาศึกษาเรื่องอันเกี่ยวข้องกับกิจการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามที่วุฒิสภามอบหมายนั้น คณะกรรมการฯ ได้แต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ เพื่อให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและแสดงความคิดเห็นในกิจการอันเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว โดยได้เชิญมาร่วมประชุมกับคณะกรรมการฯ ในการพิจารณาศึกษาเรื่องต่าง ๆ ตามที่วุฒิสภามอบหมายให้ดำเนินการ ซึ่งที่ปรึกษาคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย

๑. นายธรรมนูญ หวังหลี่	กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท การบินไทย จำกัด
๒. นายสมคิด โชติกวณิชย์	อธิบดีกรมศิลปากร
๓. พลตำรวจตรี อุกฤษณ์ บัจฉิมสวัสดิ์	ผู้บังคับการตำรวจท่องเที่ยว (ตำแหน่งในขณะนั้น)

(๒)

๔. นายเอนก ศรีชีวะชาติ	นายกสมาคมไทยธุรกิจ การท่องเที่ยว
๕. นายวิจิตร ณะระนอง	นายกสมาคมโรงแรมไทย
๖. นายวัชรินทร์ นาควัชระ	ผู้อำนวยการสำนักงาน ชลประทานที่ ๑ (เชียงใหม่) กรมชลประทาน กระทรวง เกษตรและสหกรณ์
๗. นายธนากร เสรีบุรี	กรรมการรองผู้จัดการใหญ่ ฝ่ายบริหาร บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์

นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ยังได้แต่งตั้งที่ปรึกษาและนักวิชาการประจำ
คณะกรรมการ ตามประกาศวุฒิสภา เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการตั้งที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ
นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการสามัญ ประจำวุฒิสภา ประกาศ ณ วันที่
๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ คือ

๑. นายเสรี วังส์ไพจิตร	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. นายสมชาย ประเสริฐศิริพันธ์	ผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย เป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๓. พลตรี จารึก อารีราชการัญย์	เลขาธิการคณะกรรมการโอลิมปิก แห่งประเทศไทย เป็นที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๔. นายสันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์	ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นนักวิชาการประจำคณะกรรมการ

สำหรับรายละเอียดวิธีการพิจารณาศึกษา ผลการพิจารณาศึกษา รวมทั้ง
ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ปรากฏตามรายงานท้ายนี้

๑. วิธีการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการดังนี้

๑.๑ พิจารณาศึกษาข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย เอกสาร กฎหมายระเบียบ
ข้อบังคับ คำสั่ง สถิติที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำวิจารณ์และการแสดงความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยว

๑.๒ พิจารณาศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริง โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาถก
ข้อเท็จจริงและแสดงความคิดเห็น คือ

- (๑) นายธรรมนุญ ประจวบเหมาะ ผู้ว่าการการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย
สำนักนายกรัฐมนตรี
(ตำแหน่งในขณะนั้น)
- (๒) นายเสรี วังส์ไพจิตร รองผู้ว่าการการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย
ฝ่ายวางแผนและพัฒนา
สำนักนายกรัฐมนตรี
(ตำแหน่งในขณะนั้น)
- (๓) นางจุฑามาศ ศิริวรรณ รองผู้ว่าการการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย
ฝ่ายบริหาร สำนักนายกรัฐมนตรี
- (๔) นายเศรษฐพล จินदानนท์ ผู้อำนวยการกองแผนงาน
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
(ตำแหน่งในขณะนั้น)
- (๕) นางสาวกุลปราโมทย์ สังขวณิช หัวหน้างานประสานงานเอกชน
ภาคเหนือ กองประสานแผน
การลงทุนภาคเอกชน
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักนายกรัฐมนตรี

(๔)

- (๖) นายกาสิวัฒน์ ปะริกกะมานนท์ ผู้อำนวยการกองเอเชีย
ตะวันออก ๔
กรมเอเชียตะวันออก
กระทรวงการต่างประเทศ
- (๗) นายพยุง นพสุวรรณ
รองอธิบดีกรมป่าไม้
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๘) นายวัลลภ สุคนธ์
หัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์
- (๙) นายเสรี เวชชบุษกร
เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ ๗
ส่วนอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๑๐) นายจำรูญ ทิศจันทร์
นักวิชาการป่าไม้ ๗ กรมป่าไม้
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๑๑) นายพีรพล วิชาชู
เจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์
กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์
- (๑๒) นายพิสิษฐ ณ พัทลุง
เลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า
และพรรณพืชแห่งประเทศไทย

๑.๓ พิจารณาศึกษาข้อมูลจากการเดินทางไปดูงานด้านการท่องเที่ยว

ในบางจังหวัดของประเทศ ได้แก่

- (๑) จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖
- (๒) จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๗ กรกฎาคม
๒๕๓๖ และระหว่างวันที่ ๓๐ กรกฎาคม - ๑ สิงหาคม ๒๕๓๖
- (๓) จังหวัดเชียงราย และเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๗-๙
มกราคม ๒๕๓๗
- (๔) จังหวัดสุพรรณบุรี และกาญจนบุรี ระหว่างวันที่ ๒๗-๒๙
พฤษภาคม ๒๕๓๗
- (๕) จังหวัดสุพรรณบุรี วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

(๕)

- (๖) จังหวัดภูเก็ต และสุราษฎร์ธานี ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๗ มกราคม ๒๕๓๘
  - (๗) จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘
  - (๘) จังหวัดอุดรธานี หนองคาย และหนองบัวลำภู ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๖ เมษายน ๒๕๓๘
  - (๙) จังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง ระหว่างวันที่ ๗-๙ สิงหาคม ๒๕๓๘
  - (๑๐) จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์และอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๗ ตุลาคม ๒๕๓๘
  - (๑๑) จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๐ และ ๑๖ - ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๘
  - (๑๒) จังหวัดระนองและภูเก็ต ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๑ มกราคม ๒๕๓๙
- ๑.๔ พิจารณาศึกษาข้อมูลจากการเดินทางไปดูงานด้านการท่องเที่ยวในต่างประเทศ ได้แก่

- (๑) สาธารณรัฐเกาหลี ญี่ปุ่น และไต้หวัน ระหว่างวันที่ ๒๒-๓๐ เมษายน ๒๕๓๖
- (๒) สาธารณรัฐสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๖
- (๓) ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๗
- (๔) สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ระหว่างวันที่ ๑๙-๒๘ มีนาคม ๒๕๓๘
- (๕) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๓๘
- (๖) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน สาธารณรัฐเช็ก สาธารณรัฐออสเตรเลีย และสมาพันธรัฐสวิส ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๘

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ โดยได้แยกการศึกษาออกเป็นส่วนต่าง ๆ จำแนกได้ ดังนี้คือ

ส่วนที่ ๑ กล่าววนำ

ส่วนที่ ๒ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในอุตสาหกรรมธุรกิจท่องเที่ยว

ส่วนที่ ๓ มาตรการแก้ไขปัญหาค่าความปลอดภัยในด้านชีวิตและทรัพย์สิน
ของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ ๔ การดำเนินการด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการลงทุนในอุตสาหกรรม
ธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อลดการสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ

ส่วนที่ ๕ การฟื้นฟู รักษา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโบราณวัตถุศิลปกรรม
และวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ส่วนที่ ๖ การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของไทยตามภูมิภาคต่าง ๆ

ส่วนที่ ๗ กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและมีผลกระทบ
ต่อธุรกิจท่องเที่ยว

ส่วนที่ ๘ ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

รายละเอียดการพิจารณาศึกษาในส่วนต่าง ๆ ข้างต้นปรากฏตามรายงาน
ของคณะกรรมการฯ ท้ายนี้

ส่วนที่ ๕	การฟื้นฟู รักษา และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโบราณวัตถุ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	๔๒-๖๗
	- การดำเนินการแก้ไขที่ผ่านมา	๔๓
	- วัตถุประสงค์ในการฟื้นฟู รักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โบราณวัตถุ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	๔๕
	- หลักเกณฑ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	๔๖
	- ปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ	๔๗
	- ปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม	๔๘
	- สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ ๆ	๕๒
ส่วนที่ ๖	การแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของไทยตามภูมิภาคต่าง ๆ	๖๘-๗๓
	- ลักษณะปัญหา	๖๘
	- การแก้ไขปัญหา	๗๐
ส่วนที่ ๗	กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว	๗๔-๘๘
	- กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากร ธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว	๗๕
	- สรุปปัญหาทางกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว	๘๐
	- วิธีการแก้ไขปัญหาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการท่องเที่ยว	๘๑
	- พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒	๘๒
	- พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕	๘๔
ส่วนที่ ๘	ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ	๘๐-๘๖

ส่วนที่ ๑. กล่าวนำ

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๖

กรกฎาคม ๒๕๓๘ นโยบายด้านการท่องเที่ยว

รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถทำรายได้เข้าประเทศมากขึ้น ควบคู่ไปกับการธำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่ายิ่ง โดยจะดำเนินการ

ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมโรงแรม รวมทั้งส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบบริการให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสามารถแข่งขันกับต่างประเทศ

พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องกับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นรวมทั้งให้มีความสะดวกและปลอดภัยด้วยการพัฒนา ปรับปรุง และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพื้นฐานต่าง ๆ อย่างทั่วถึง อนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมโบราณสถาน และทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนคุ้มครองดูแลนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องไม่ให้เอาเปรียบนักท่องเที่ยวจนเกิดภาพพจน์ทางลบต่อประเทศโดยรวม

ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดเครือข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในภูมิภาคโดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง

เสริมสร้างค่านิยมให้ประชาชนท่องเที่ยวในประเทศให้มากขึ้น

ขยายการผลิตบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีปริมาณและคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของประเทศไทย

นับแต่ปี ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นปีที่ท่องเที่ยวไทยเป็นต้นมา การท่องเที่ยวของประเทศไทย ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว ประเภทต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด อัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ สูงขึ้นถึงร้อยละ ๒๓ และเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงในปีถัด ๆ มา และเมื่อเกิดสงครามอ่าวเปอร์เซีย ขึ้นในปี ๒๕๓๔ ทำให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกชะงักงัน ประกอบกับมีการประกาศเตือนนักท่องเที่ยว ในหลายประเทศว่าประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ปลอดภัยจากการก่อการร้ายในช่วงที่เกิดสงครามอ่าวเปอร์เซีย จึงทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศลดลงร้อยละ ๔ เหลือเพียง ๕.๐๙ ล้านคน ในปี ๒๕๓๔ นักท่องเที่ยวจำนวนนี้สามารถเข้าสู่อุตสาหกรรมเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๔ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙๘ ของรายรับทั้งหมดในภาคบริการ

สำหรับภาวะการท่องเที่ยวปี ๒๕๓๕ นั้น หลังจากเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศชะงักการเดินทางระยะหนึ่ง ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจโลกซบเซา จึงทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศไม่เพิ่มขึ้นตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ อย่างไรก็ตามก็ดีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีความพยายามฟื้นฟูภาพพจน์ทางการท่องเที่ยว ร่วมกับธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจึงทำให้ภาวะการท่องเที่ยว เริ่มฟื้นตัวขึ้น จึงมีปริมาณนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๓๔ ในอัตราร้อยละ ๐.๙๗ ซึ่งเป็นไปตามที่ได้คาดการณ์ไว้ คือ ขยายตัวในระดับต่ำไม่เกินร้อยละ ๑ มีนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น ๕.๑๓ ล้านคน และนำรายได้เข้าประเทศ ๑๒๓,๑๓๔ ล้านบาท

สำหรับภาวะการท่องเที่ยวในปี ๒๕๓๖ นั้น สถานการณ์ภายในประเทศจะอยู่ในสภาพปกติ และตลาดหลักทางการท่องเที่ยวหลายแห่งเริ่มฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ จึงมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็น ๕.๗๖ ล้านคน นำรายได้เข้าประเทศ ไม่ต่ำกว่า ๑๒๗,๘๐๒ ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๑๕

สำหรับภาวะการท่องเที่ยวในปี ๒๕๓๗ มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทาง มาเยือนประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น ๖,๑๖๖,๔๙๖ คน โดยเพิ่มจากปี ๒๕๓๖ ร้อยละ ๗.๐๕ ทั้งนี้โดยแบ่งเป็นพวกที่เดินทางเข้ามาทางอากาศ จำนวน ๕,๐๙๒,๐๗๐ คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๗๗) เดินทางเข้ามาทางบก จำนวน ๙๘๔,๔๒๖ คน (เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐.๐๕) และเดินทางเข้าทางน้ำจำนวน ๑๒๙,๙๐๐ คน (ลดลงร้อยละ ๒.๕๖)

จากข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้รับในช่วง ๙ เดือนแรกของปี ๒๕๓๘ มีจำนวน ๔,๔๔๒,๒๐๕ คน เพิ่มจากระยะเวลาเดียวกันของปีก่อนร้อยละ ๕.๒๑ ซึ่งคาดได้ว่าเป้าหมายในปี ๒๕๓๘-๒๕๓๙ เมื่อพิจารณากิจกรรมที่จะมีขึ้น เช่น โครงการสมโภชจังหวัดเชียงใหม่ ๗๐๐ ปี การแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ในปี ๒๕๓๘ โดยเฉพาะในปี ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นปีเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี ซึ่งจะเป็นปัจจัยช่วยเกื้อหนุนด้านการท่องเที่ยว จึงได้ตั้งเป้าหมายจำนวนนักท่องเที่ยวสำหรับปี ๒๕๓๘ ไว้ ๖.๗ ล้านคน หรือในอัตราเพิ่มร้อยละ ๗.๗ และในปี ๒๕๓๙ คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามา ๗.๒ ล้านคน หรือในอัตราเพิ่มร้อยละ ๗.๔๖

สำหรับการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยนั้น จากผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุว่า มีจำนวน ๔๙.๒ ล้านคน ในปี ๒๕๓๗ ซึ่งในปี ๒๕๓๐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้สำรวจไว้และคาดว่าจะมีจำนวน ๒๙.๖ ล้านคน จะเห็นได้ว่ามีจำนวนและศักยภาพการเดินทางสูงมาก จึงคาดว่าในปี ๒๕๓๙ จะเพิ่มขึ้นเป็น ๕๑ ล้านคน

ถ้าการเจริญเติบโตทางการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ ทุกประการ โดยในปีสุดท้ายของแผนฯ คือปี ๒๕๓๙ คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศไม่ต่ำกว่า ๗ ล้านคน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าประเทศไม่ต่ำกว่า ๒๑๔,๖๒๐ ล้านบาท และในภาพรวมของการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น อาจสรุปที่สำคัญได้คือจะต้องรักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ให้ได้และประชาชนในท้องถิ่นต้องมีความเป็นมิตรไมตรีต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกปลอดภัยและสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงอย่างมาก คือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถใช้จ่ายประโยชน์ได้ในระยะยาว ซึ่งรัฐจะต้องหาวิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมให้ได้ เพื่อให้เกิดความสมดุลของการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ โดยมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

ฉะนั้น หากมีการบริหารทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในลักษณะนี้ได้แล้วก็จะรักษาคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ในระยะยาวและรักษาระดับความต้องการด้านการตลาดของนักท่องเที่ยวไว้ได้ด้วยซึ่งนั่นคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวให้สามารถใช้จ่ายประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนนั่นเอง

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างมากนับแต่ปีท่องเที่ยวไทย ๒๕๓๐ เป็นต้นมาทำให้เกิดปัญหาการท่องเที่ยวตามมาในหลายด้าน เช่น

(๑) ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว อันเนื่องมาจากการพัฒนาสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานภาครัฐขยายตัวไม่ทันต่อจำนวนนักท่องเที่ยวและการลงทุนภาคธุรกิจเอกชน ตลอดจนขนาดการบังคับใช้กฎหมายในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมอย่างจริงจัง

(๒) ปัญหาความไม่เป็นระเบียบในการเสนอขายบริการการท่องเที่ยวซึ่งเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

(๓) ปัญหาการผลิตบุคลากรที่ไม่พอเพียงโดยเฉพาะในธุรกิจโรงแรมและมัคคุเทศก์บางภาษา

(๔) ปัญหาภาพพจน์ทางลบของการท่องเที่ยวทั้งในสายตาของชาวต่างประเทศในเรื่องโสเภณีเด็ก โรคเอดส์ การจราจรติดขัด ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และในสายตาประชาชนชาวไทยที่เห็นว่าการท่องเที่ยวมีส่วนนำมาซึ่งความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น เป็นต้น

บทบาทของการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕-๒๕๒๙)

ในรอบสิบปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยนับได้ว่าการขยายตัวขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙) มีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาเยือนประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๖ ต่อปี และทำรายได้ในรูปแบบเงินตราต่างประเทศให้กับประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑๒ ต่อปี ซึ่งในช่วงระยะเวลาต่อมาคือในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) นั้น จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาเยือนประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑๒ ต่อปี ทำรายได้ให้กับประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๒๓ ต่อปี โดยในปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ คือปี ๒๕๓๔ จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั้งหมด ๕.๐๘ ล้านคน และนักท่องเที่ยวจำนวนนี้จะนำรายได้เข้าประเทศทั้งหมดประมาณ ๑๐๐,๐๐๔ ล้านบาท ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศนั้น คาดว่าจะมีปริมาณการเดินทางประมาณ ๓๕ ล้านคน

การเจริญเติบโตดังกล่าวนี้ได้ปรากฏชัดนับแต่รัฐบาลได้ประกาศให้ปี ๒๕๓๐ เป็นปีท่องเที่ยวไทย เป็นต้นมา โดยในปีนั้นมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเข้ามาเยือนประเทศไทยสูงถึง ๓.๔๘ ล้านคน หรือมีอัตราการเพิ่มร้อยละ ๒๓ จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวก็เพิ่มขึ้นมากเช่นกัน โดยเพิ่มสูงถึง ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท หรือในอัตราการเพิ่มร้อยละ ๓๔ จากผลสำเร็จของปีท่องเที่ยวไทย ๒๕๓๐ นั้นได้กระตุ้นให้มีการขยายตัวของธุรกิจต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขึ้นมาอย่างมากธุรกิจดังกล่าวครอบคลุมถึงโรงแรม บริษัทนำเที่ยว ภัตตาคาร ร้านอาหาร การขนส่งและสินค้าที่ระลึก มีการลงทุนในธุรกิจ การให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวเหล่านี้ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ในภาครัฐบาลก็ได้มีการตื่นตัวอย่างมากเช่นกัน จังหวัดต่าง ๆ ได้ผนวกเรื่องการท่องเที่ยวเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาจังหวัด มีการจัดตั้งองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำจังหวัดขึ้นหลายแห่งโดยประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐบาล และเอกชนในท้องถิ่น และมีการจัดงานเทศกาลประเพณีหรืองานสินค้าเกษตรประจำท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวของจังหวัด ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีกประการหนึ่ง คือ ภาวะเศรษฐกิจทั้งของประเทศไทยและประเทศที่เป็นตลาดหลักทางการท่องเที่ยว เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน ออสเตรเลีย ฯลฯ อยู่ในระดับที่ดี มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ขณะเดียวกันภาพพจน์ทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยเองก็ยังคงดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้มาก ในแง่ของความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ความมีอัธยาศัยไมตรีของคนไทยและประเพณีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมาโดยตลอด และมีส่วนเกื้อหนุนให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยประสบความสำเร็จในช่วงเวลาที่ผ่านมา

หลังจากปีท่องเที่ยวไทย ๒๕๓๐ ได้สิ้นสุดไปแล้ว ประเทศไทยก็ได้มีการประกาศปีศิลปหัตถกรรมไทย ๒๕๓๑-๒๕๓๒ เพื่อวัตถุประสงค์ในการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในงานส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษและช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้ใช้จ่ายเงินซื้อสินค้าที่ระลึกของไทยมากขึ้น อัตราการเพิ่มของจำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยวยังคงสูงขึ้นเช่นกันแต่อยู่ในอัตราที่ลดลง จนกระทั่งเกิดวิกฤติการณ์สงครามอ่าวเปอร์เซียขึ้นเมื่อต้นปี ๒๕๓๔ ภาวะการท่องเที่ยวของโลกได้ซบเซาลงในทุกภูมิภาคของโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย เป็นผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวชะลอตัวลง จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาท่องเที่ยวและเยือนประเทศไทยได้ลดลงมากจากปี ๒๕๓๓ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ ๔ อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ได้คาดหมายว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะเริ่มฟื้นตัวขึ้นได้เมื่อถึงฤดูการท่องเที่ยว ซึ่งในปี ๒๕๓๕ ได้มีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

เข้ามาท่องเที่ยว ๕.๑๔ ล้านคน หรือในอัตราเพิ่มร้อยละ ๐.๘๗ ทั้งนี้ เนื่องจากปี ๒๕๓๕ เป็นปีซึ่งประเทศไทยมีโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ หลายโครงการ ซึ่งดำเนินงานโดยหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ประกอบกับเป็นปีแห่งการท่องเที่ยวของอาเซียน (VISIT ASEAN YEAR) ซึ่งมีส่วนดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนประเทศไทยได้มากขึ้น รวมทั้งชักจูงให้นักท่องเที่ยวชาวไทยหันมาเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้นด้วย

การพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔)

แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๔) ได้จัดทำขึ้นภายใต้สถานการณ์และปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ๓ ประการ คือ ปัญหาการขาดดุลการค้า ปัญหาการว่างงาน และปัญหาการกระจายรายได้ ในการวางแผน แก้ไขปัญหาได้มีการวางแผนใช้การพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาประเทศ เนื่องจากสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ การพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี โดยใช้เป็นแหล่งรายได้เงินตราต่างประเทศที่สำคัญ ช่วยสนับสนุนการสร้างงานเพิ่มขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจส่วนรวม ช่วยสนับสนุนการกระจายรายได้ และความเจริญออกไปสู่ภูมิภาคหรือท้องถิ่นต่าง ๆ ได้มากขึ้น และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๖ ก็ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาท่องเที่ยวของประเทศไทย ไว้ ๒ ประการด้วยกันคือ

๑. ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการตลาดต่างประเทศ ทั้งในเรื่อง ของการศึกษาวิจัยตลาด การโฆษณาและส่งเสริมการตลาด การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ฯลฯ โดยมุ่งเน้นตลาดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีคุณภาพ หรือที่ นำเงินมาใช้จ่ายในประเทศไทยสูงเป็นหลัก

๒. ให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากร การท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกตามแหล่งท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวกระจายตัวออกไปสู่แหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ มากขึ้น และจูงใจให้ขยายเวลาพำนัก และการใช้จ่ายในประเทศไทยมากขึ้น

การพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙)

สำหรับแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย
ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙) ได้กำหนดไว้คือ

๑. ดำเนินการให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้

๑.๑ ร่วมมือกับประเทศในอาเซียนเพื่อพัฒนาวงจรท่องเที่ยวในภูมิภาค
อาเซียนมากขึ้น โดยเน้นการร่วมมือทางการตลาดแทนการแข่งขันระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้

๑.๒ กำหนดแนวทางสนับสนุนให้ไทยเป็นประตูทางออกสู่การพัฒนาวงจร
ท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอินโดจีนและประเทศเพื่อนบ้าน

๑.๓ สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว
ประเภทใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มจุดดึงดูดความสนใจนอกจากอาศัยแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปวัฒนธรรม
เช่น การท่องเที่ยวทางทะเลและแม่น้ำ การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและสุขภาพ การประชุม
และการแสดงสินค้านานาชาติ

๒. อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว

๒.๑ ให้มีแผนแม่บทเพื่อพัฒนาฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยวและระบบ
สาธารณูปโภค บริการพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มี
ศักยภาพในระบบเดียวกันกับการพัฒนาเมืองหลัก ได้แก่ เมืองพัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ หาดใหญ่
ชะอำ-หัวหิน เชียงราย เกาะสมุย/สุราษฎร์ธานี กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา และพื้นที่
อีสานตอนล่าง

๒.๒ นำมาตรการทางกฎหมายควบคุมอาคารผังเมือง อุทยานแห่งชาติ
และโบราณสถานมาใช้กำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ ของธุรกิจเอกชนใน
บริเวณรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการลงทุนประกอบการ
ของธุรกิจต่าง ๆ

๒.๓ สนับสนุนองค์กรของรัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในระดับท้องถิ่น
เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร บูรณะจัดการทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ
เช่น น้ำตก เกาะและหาดทราย ตลอดจนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม เช่น โบราณสถาน
แหล่งประวัติศาสตร์ เป็นต้น

๒.๔ สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มากขึ้น พร้อมกับการปรับปรุงกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชน โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาวงจรท่องเที่ยวในภูมิภาค

๒.๕ เพิ่มประสิทธิภาพการบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ โดยมุ่งการใช้ประโยชน์ในระยะยาวและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวรวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการอยู่ในกรอบไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว จนเกิดภาพจน์ทางลบต่อประเทศโดยรวม

๓. พัฒนาและยกระดับคุณภาพกำลังคนด้านการท่องเที่ยว

๓.๑ ขยายการผลิตกำลังคนทั้งในระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพให้ได้ปริมาณและมีคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดธุรกิจท่องเที่ยวทั้งในส่วนกลางและในส่วนภูมิภาค

๓.๒ สนับสนุนภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการลงทุนผลิตและฝึกอบรมกำลังคนด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐานการบริการในระดับสูงพร้อมทั้งปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนากำลังคนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะแก้ไขพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๔๗๘ เพื่อเปิดโอกาสให้ใช้โรงแรมที่มีมาตรฐานสูงเป็นสถานที่ผลิตและฝึกอบรมได้มากขึ้น

จากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกประเทศไม่ว่าจะเป็นความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศและภายในคือความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน และการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยจึงส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถทำรายได้เข้าประเทศเป็นอันดับ ๑ ติดต่อกันมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ จนถึงปัจจุบัน

ตารางแสดงรายได้จากการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ - ๒๕๓๗

Year	Number of Tourist Arrivals	Change (%)	Average Length of Stay (Days)	Revenue from Tourism Million Baht	Revenue from Tourism MILLION US.\$
๒๕๒๕	๒,๒๑๘,๔๒๘	+๑๐.๐๖	๔.๗๘	๒๓,๘๗๘	๑,๐๓๘
๒๕๒๖	๒,๑๙๑,๐๐๓	-๑.๒๔	๔.๙๑	๒๕,๐๕๐	๑,๐๘๘
๒๕๒๗	๒,๓๔๖,๗๐๘	+๗.๑๑	๕.๔๗	๒๗,๓๑๗	๑,๑๕๖
๒๕๒๘	๒,๔๓๘,๒๗๐	+๓.๘๐	๕.๕๘	๓๑,๗๖๘	๑,๑๗๑
๒๕๒๙	๒,๘๑๘,๐๙๒	+๑๕.๕๘	๕.๙๓	๓๗,๓๒๑	๑,๕๒๑
๒๕๓๐	๓,๔๘๒,๙๕๘	+๒๓.๕๘	๖.๐๖	๕๐.๐๒๔	๑,๙๔๖
๒๕๓๑	๔,๒๓๐,๗๓๗	+๒๑.๔๗	๗.๓๖	๗๘,๘๕๘	๓,๑๒๑
๒๕๓๒	๔,๘๐๙,๕๐๘	+๑๓.๖๘	๗.๖๓	๙๖,๓๘๖	๓,๗๕๓
๒๕๓๓	๕,๒๘๘,๘๖๐	+๑๐.๑๗	๗.๐๖	๑๑๐,๕๗๒	๔,๗๒๖
๒๕๓๔	๕,๐๘๖,๘๙๘	-๔.๐๐	๗.๐๘	๑๐๐,๐๐๔	๓,๙๒๓
๒๕๓๕	๕,๑๓๖,๔๔๓	+๐.๙๗	๗.๐๖	๑๒๓,๑๓๕	๔,๘๒๘
๒๕๓๖	๕,๗๖๐,๕๓๓	+๑๒.๑๕	๖.๙๔	๑๒๗,๘๐๒	๕,๑๑๓
๒๕๓๗	๖,๑๖๖,๔๙๖	+๗.๐๕	๖.๙๘	๑๔๕,๒๑๑	๕,๗๖๒

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางดุลการทองเที่ยวในระยะปี พ.ศ.๒๕๓๓ - ๒๕๓๗

ปี พ.ศ.	รายรับจากการทองเที่ยว (ล้านบาท)	รายจ่ายด้านการ ทองเที่ยวของคนไทย (ล้านบาท)	ดุลการทองเที่ยว (ล้านบาท)
๒๕๓๓	๑๑๐,๕๗๒	๒๑,๘๒๒	+ ๘๘,๗๕๐
๒๕๓๔	๑๐๐,๐๐๔	๓๒,๒๗๘	+๖๗,๗๒๖
๒๕๓๕	๑๒๓,๑๓๕	๔๐,๕๕๖	+๘๒,๕๗๙
๒๕๓๖	๑๒๗,๘๐๒	๕๓,๓๑๕	+๗๔,๔๘๗
๒๕๓๗	๑๔๕,๒๑๑	๗๓,๒๓๔	+๗๑,๙๗๗

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและการทองเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางเปรียบเทียบรายได้จากกิจการท่องเที่ยวระหว่างประเทศกับรายได้จากสินค้าออกที่สำคัญของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๓๓ - ๒๕๓๗

ลำดับ	ปี พ.ศ. ๒๕๓๓		๒๕๓๔		๒๕๓๕		๒๕๓๖		๒๕๓๗	
	สินค้าออก	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้าออก	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้าออก	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้าออก	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้าออก	มูลค่า (ล้านบาท)
๑.	การท่องเที่ยว	๑๑๐,๕๗๒	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๐๕,๕๒๔	การท่องเที่ยว	๑๒๓,๑๓๕	การท่องเที่ยว	๑๒๗,๘๐๒	การท่องเที่ยว	๑๔๕,๒๑๑
๒.	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๘๔,๔๗๒	การท่องเที่ยว	๑๐๐,๐๐๔	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๑๑,๘๓๗	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๑๖,๖๖๕	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	๑๓๒,๗๗๒
๓.	คอมพิวเตอร์	๓๘,๖๗๑	คอมพิวเตอร์	๔๖,๔๗๑	คอมพิวเตอร์	๕๕,๓๘๔	คอมพิวเตอร์	๖๒,๗๔๔	คอมพิวเตอร์	๘๒,๐๗๐
๔.	ข้าว	๒๗,๗๗๐	ข้าว	๓๐,๕๑๖	อัญมณี	๓๖,๒๑๔	อัญมณี	๔๑,๐๓๐	แผงวงจรไฟฟ้า	๔๕,๐๖๒
๕.	ยาง	๒๓,๕๕๗	กุ้งสด	๒๖,๖๘๑	ข้าว	๓๖,๒๑๔	กุ้งสด	๓๖,๔๕๓	กุ้งสด	๔๕,๐๖๑
๖.	มันสัมปะหลัง	๒๓,๑๓๖	แผงวงจรไฟฟ้า	๒๕,๗๖๐	กุ้งสด	๓๑,๖๕๖	อัญมณี	๓๗,๘๔๓	อัญมณี	๔๔,๖๖๓
๗.	อัญมณี	๒๒,๐๔๕	ยาง	๒๔,๘๕๓	มันสัมปะหลัง	๒๕,๖๑๑	แผงวงจรไฟฟ้า	๓๕,๕๕๐	ยาง	๔๑,๗๕๕

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว (พ.ศ.๒๕๓๓-๒๕๓๗)

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ	ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย คน/วัน (บาท)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ
๒๕๓๓	๕,๒๕๘,๘๖๐	+ ๑๐.๑๗	๗.๐๖	๒,๕๕๕.๖๓	๑๑๐,๕๗๒	+ ๑๔.๗๒
๒๕๓๔	๕,๐๘๖,๘๕๕	- ๔.๐๐	๗.๐๕	๒,๗๗๒.๘๒	๑๐๐,๐๐๔	- ๙.๕๖
๒๕๓๕	๕,๑๓๖,๔๔๓	+ ๐.๙๗	๗.๐๖	๓,๓๙๕.๕๘	๑๒๓,๑๓๕	+ ๒๓.๑๓
๒๕๓๖	๕,๗๖๐,๕๓๓	+ ๑๒.๑๕	๖.๕๔	๓,๑๙๖.๘๐	๑๘๗,๘๐๒	+ ๓.๗๕
๒๕๓๗	๖,๑๖๖,๔๕๖	+ ๗.๐๕	๖.๕๘	๓,๓๗๓.๗๐	๑๔๕,๒๑๑	+ ๑๓.๖๒

ตารางค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย ปี ๒๕๓๗

ประเภทของค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย คน/วัน (บาท)	รายได้ (ล้านบาท)	สัดส่วน (%)
ค่าที่พัก Accomodation	๗๑๒.๕๘	๓๐,๖๗๑.๐๔	๒๑.๑๒
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม Food & Beverage	๔๘๕.๕๓	๒๑,๐๘๗.๔๗	๑๔.๕๒
ค่าบริการท่องเที่ยว Sigth Seeing	๑๕๓.๕๘	๘,๓๔๕.๔๖	๕.๗๕
ค่าพาหนะเดินทางในประเทศ Local Transport	๒๒๕.๘๖	๙,๘๕๓.๖๗	๖.๘๑
ค่าซื้อสินค้าที่ระลึก Shooping	๑,๒๖๘.๘๔	๕๔,๖๑๓.๕๒	๓๗.๖๑
ค่าใช้จ่ายเพื่อการบันเทิง Entertainment	๓๑๔.๖๕	๑๓,๕๔๓.๐๕	๙.๓๓
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด Miscellaneous	๑๖๓.๘๖	๗,๐๕๒.๘๔	๔.๘๖
รวม Total	๓,๓๗๓.๗๐	๑๔๕,๒๑๑.๐๕	๑๐๐.๐๐

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทยและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ส่วนที่ ๒ . ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรใน อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวสูงมากเมื่อปี ๒๕๐๓ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีการจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขึ้นมานักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพียง ๘๑,๓๔๐ คน มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพียง ๑๙๖ ล้านบาท เมื่อปี ๒๕๑๓ สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคพื้นแปซิฟิก (PATA) คาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาเยือนประเทศไทยถึง ๑ ล้านคน ในปี ๒๕๑๙ แต่ปรากฏว่าในปี ๒๕๑๖ ประเทศไทยก็สามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวถึง ๑ ล้านคน แล้ว จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศถึงหลัก ๒ ล้านคน ๓ ล้านคน ๔ ล้านคน และ ๕ ล้านคน เป็นครั้งแรกในปี ๒๕๒๔, ๒๕๓๐, ๒๕๓๑ และ ๒๕๓๓ ตามลำดับ ในปี ๒๕๓๓ มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาเยือนประเทศไทยถึง ๕.๓ ล้านคน และมีรายได้ถึง ๑๑๐,๕๗๒ ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด จำนวนนักท่องเที่ยวมีอัตราเพิ่มสูงในปี ๒๕๓๐ คือ สูงกว่าปี ๒๕๒๙ ถึงร้อยละ ๒๓.๖ และอัตราการเพิ่มของรายได้จากการท่องเที่ยวจากต่างประเทศสูงสุดในปี ๒๕๓๑ คือมีอัตราเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕๗.๖ ของปี ๒๕๓๐ นอกจากนั้นการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน

การที่อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงมากเช่นนี้ ทำให้จำนวนสถานประกอบการในธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว เพื่อรองรับการเติบโตในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจที่พักแรม ในปี ๒๕๓๐ มีที่พักแรมทั้งสิ้นประมาณ ๒,๘๐๐ แห่ง ในปี ๒๕๓๓ ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓,๖๗๑ แห่ง มีจำนวนห้องพัก ๑๖๘,๕๙๓ ห้อง ในปี ๒๕๓๔ เพิ่มขึ้นเป็น ๔,๐๑๑ แห่ง มีจำนวนห้องพักถึง ๑๙๐,๔๕๓ ห้อง ในปี ๒๕๓๕ มีที่พัก ๔,๒๕๑ แห่ง จำนวนห้องพัก ๒๐๕,๐๐๙ ห้อง ปี ๒๕๓๖ มีที่พัก ๔,๔๐๘ แห่ง จำนวนห้องพัก ๒๑๒,๓๘๙ ห้อง และปี ๒๕๓๗ มีที่พัก ๔,๘๕๐ แห่ง จำนวนห้องพัก ๒๔๖,๑๑๓ ห้อง (กรณีนี้ไม่รวมถึงโรงแรมขนาดเล็ก) ธุรกิจต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นกิจการที่ต้องการแรงงานในสัดส่วนสูง จึงมีผลทำให้ความต้องการแรงงานด้านการท่องเที่ยวมีมากขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน

จากการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ที่พักแรม การขนส่ง การนำเที่ยว การจองตั๋วเครื่องบิน และภัตตาคารร้านอาหาร นอกจากนี้ยังได้พิจารณาถึง เรื่องบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่าปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในปี ๒๕๓๖-๒๕๓๗ ยังขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวรวม ๑๐๔,๘๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘ ของบุคลากร ที่มีอยู่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละประเภทจำแนกได้ดังนี้

ธุรกิจที่พักแรม มีความต้องการบุคลากรเพิ่มจาก ๒๗,๗๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕ ของบุคลากรที่ต้องการเพิ่มในปี ๒๕๓๖

ธุรกิจนำเที่ยว ต้องการเพิ่ม ๕,๐๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕ ของจำนวนบุคลากร ที่ต้องการเพิ่มในปี ๒๕๓๖

ธุรกิจจำหน่ายสินค้า ต้องการเพิ่ม ๒๖,๘๑๕ คน หรือร้อยละ ๒๕ ของจำนวน บุคลากรที่ต้องการเพิ่มในปี ๒๕๓๖

ธุรกิจภัตตาคารหรือร้านอาหาร ต้องการเพิ่ม ๔๒,๒๑๗ คน หรือร้อยละ ๓๘ ของจำนวนบุคลากรที่ต้องการเพิ่มในปี ๒๕๓๖

ธุรกิจขนส่งภาคเอกชน ต้องการเพิ่ม ๖,๓๗๕ คน หรือร้อยละ ๖ ของ จำนวนบุคลากรที่ต้องการเพิ่มในปี ๒๕๓๖

ธุรกิจขนส่งภาครัฐ ต้องการเพิ่ม ๑,๗๑๑ คน หรือร้อยละ ๒ ของจำนวน บุคลากรที่ต้องการเพิ่มในปี ๒๕๓๖

สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประชุมสัมมนานานาชาติ พบว่าใน ปี ๒๕๓๕ มีผู้มีส่วนในการจัดการประชุมนานาชาติ ๑๕,๘๖๓ คน ซึ่งในจำนวนนี้บางคน ทำหน้าที่หลายหน้าที่ในการประชุม และเมื่อพิจารณาจำนวนบุคลากรที่ขาดแคลนพบว่ายัง ขาดแคลนอยู่ทั้งสิ้น ๓,๕๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๔ ของจำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่แปลภาษาต่าง ๆ มากที่สุดจำนวน ๔๕๔ คน คิดเป็น ร้อยละ ๑๓๕.๑ ของจำนวนที่มีอยู่

การสำรวจแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้จัดขึ้นทำให้ทราบจำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในปี ๒๕๓๔ มีประมาณ ๘๗๘,๐๕๑ คน โดยไม่รวมแรงงานที่เกี่ยวกับการขนส่งภาครัฐ ๔๕,๐๑๕ คน และพนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ๗๕๖ คน แรงงานเป็นหญิงมากกว่าชาย ประมาณร้อยละ ๗๒ ของแรงงานมีความรู้ระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ ๙๘ สำเร็จการศึกษาจากในประเทศ เป็นชาวต่างประเทศ ประมาณร้อยละ ๑.๒ แรงงานร้อยละ ๑๕ เป็นผู้มียุ่ต่ำกว่า ๒๐ ปี ร้อยละ ๓๙ มีเงินเดือนต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท สำหรับแรงงานทางอ้อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประมาณได้ว่าในปี ๒๕๓๔ มีประมาณ ๗๖๙,๑๘๓ คน และยังมีพนักงานไม่เต็มเวลา พนักงานฝึกหัด นักเรียน นิสิต นักศึกษาฝึกงานอีกประมาณ ๖๙๒,๙๙๒ คนด้วย

ภายใต้สภาวะปกติคาดว่าจะมีความต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอีกมาก กล่าวคือ ในปี ๒๕๓๕ จะต้องการแรงงานถึง ๑ ล้านคน ปี ๒๕๓๖ ต้องการ ๑ ล้าน ๑ แสนคน ปี ๒๕๓๗ ต้องการ ๑ ล้าน ๒ แสนคน ปี ๒๕๓๘ ต้องการ ๑ ล้าน ๓ แสนคน ปี ๒๕๓๙ ต้องการ ๑ ล้าน ๔ แสนคน และปี ๒๕๔๐ จะมีความต้องการ ๑ ล้าน ๕ แสนคน

ในปี ๒๕๓๔ มีสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน ๘๕ แห่ง ผลิตบุคลากรทางการท่องเที่ยว การโรงแรม และธุรกิจบริการ ทั้งนี้ยังไม่รวมหน่วยฝึกอบรม หรือโรงเรียนทางด้านนี้ของธุรกิจขนาดใหญ่ มีหลักสูตรแยกได้ ๓ กลุ่ม และ ๕ ระดับการศึกษา ในแต่ละปีมีผู้สนใจสมัครเข้าศึกษาอบรมประมาณ ๑๗,๒๐๐ คน แต่สถานศึกษารับไว้ได้เพียงประมาณ ๘,๓๐๐ คน และมีผู้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมประมาณ ๕,๙๕๐ คน โดยคาดว่าจะถึงปี ๒๕๓๘ มีผู้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมจากสถานศึกษาเหล่านี้ประมาณ ๔๗,๐๐๐ คน ผู้กำลังศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะประกอบอาชีพทางด้านนี้ และมีความชอบในอาชีพนี้ เพราะเห็นว่าธุรกิจต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังขาดแคลนแรงงานอยู่อีกมาก เป็นอาชีพที่มีรายได้ดีอาจประกอบอาชีพส่วนตัวได้ และมีส่วนช่วยสังคมและประเทศชาติ

ในทัศนะของผู้ประกอบการแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีคุณภาพในระดับปานกลาง เรียนมาไม่ตรงกับงานที่ทำ ยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน ขาดทักษะทางภาษาต่างประเทศ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหาแรงงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสมได้ยาก และพนักงานเปลี่ยนงานบ่อยมาก ผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากเห็นว่าสถานศึกษาด้านนี้ผลิตบุคลากรได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ มีความต้องการให้สถานศึกษาทำการฝึกอบรมระยะสั้นมากกว่าการศึกษาระดับอื่น ๆ

สถานศึกษาที่ผลิตบุคลากรทางการท่องเที่ยวมีปัญหาในการดำเนินการอยู่หลายด้าน โดยเฉพาะการขาดแคลนอาจารย์ วิทยากร การขาดแคลนเอกสารตำรา สถานที่ฝึกงานที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตร การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารในด้านงบประมาณและการดำเนินการ และความร่วมมือจากภาคเอกชน

การผลิตบุคลากรทางการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีนโยบาย แผนการดำเนินการ และการดำเนินงานอย่างมีระบบ ต้องมีความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและ เอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา และธุรกิจเอกชนจะต้องดำเนินการในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

สภาพปัญหา

๑. ขาดแคลนบุคลากรในธุรกิจโรงแรมมาก
๒. ขาดแคลนบุคลากรในธุรกิจนํ้าเที่ยว โดยเฉพาะมัคคุเทศก์ภาษาต่างประเทศ (ยกเว้นภาษาอังกฤษ)
๓. ขาดแคลนบุคลากรผู้สอนสาขาโรงแรมและการท่องเที่ยวของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

การแก้ไขปัญหา

เพื่อพัฒนาบุคลากรและเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. ควรทำการศึกษาวิจัยว่าแรงงานด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้มีเท่าใด และที่ขาดแคลนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นขาดแคลนอยู่ด้านใดบ้าง โดยศึกษาวิจัยให้มีความชัดเจน สมบูรณ์มากที่สุด

๒. พัฒนาศูนย์กลางการทอผ้าทอเย็บ โดยสถาบันฝึกอบรมวิชาการโรงแรม
จัดการอบรมวิชาการโรงแรม โดยหน่วยงานของรัฐร่วมกับสถาบันการศึกษาของรัฐและ
เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดอบรมเพื่อพัฒนาและผลิตแรงงานด้านการบริการ
และบริหารในธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร โดยแบ่งการอบรมออกเป็น ๓ ระดับ คือ
ระดับบริการ ระดับหัวหน้างาน และระดับบริหาร ทั้งนี้ เน้นหนักในด้านระดับบริการ
โดยแยกการอบรมออกเป็น ๓ หลักสูตร คือ หลักสูตรพนักงานบริการส่วนหน้าของโรงแรม
หลักสูตรพนักงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม และหลักสูตรพนักงานฝ่ายแม่บ้านนอกจากนี้
ควรจะได้ดำเนินการฝึกอบรมบุคลากรสาขาวิชาการโรงแรมในส่วนภูมิภาคด้วย โดยเฉพาะ
จังหวัดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่นที่จังหวัดภูเก็ตและสงขลาในภาคใต้ จังหวัดเชียงใหม่
และเชียงรายในภาคเหนือ เป็นต้น

๓. จัดอบรมเพื่อพัฒนาศูนย์กลางในธุรกิจการทอผ้าทอเย็บ หน่วยงานของรัฐ ร่วมกับ
สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากในประเทศและต่างประเทศจัดอบรมเพื่อเพิ่ม
ความรู้ในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าทอเย็บ อาทิ การจัดอบรม
ผู้ให้บริการเช่าเรือและเรือสกีตเตอร์ การจัดอบรมผู้ประกอบการร้านอาหารและภัตตาคาร
ร้านขายของที่ระลึกหรือสินค้าต่าง ๆ การจัดอบรมภาษาต่างประเทศ ฯลฯ

๔. จัดอบรมมัคคุเทศก์ โดยหน่วยงานของรัฐร่วมกับสถาบันการศึกษาของรัฐและ
เอกชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จัดอบรมเพื่อพัฒนาและผลิตมัคคุเทศก์ให้มีจำนวน
เพียงพอต่อการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว โดยการอบรมมัคคุเทศก์ให้มีความรู้ในภาษา
ต่าง ๆ อย่างมีความเข้าใจและรู้แท้ในภาษานั้น ๆ คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส
ภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีนกลาง ภาษาจีนกวางตุ้ง ภาษาเกาหลี และภาษาอิตาเลียน
 เป็นต้น

๕. อบรมอาจารย์หรือบุคลากรผู้สอนด้านโรงแรมและการท่องเที่ยวโดยหน่วยงาน
ของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากในประเทศ
และต่างประเทศ จัดการอบรมเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจแก่อาจารย์ หรือบุคลากรผู้สอน
วิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวในสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มทักษะ
และประสิทธิภาพในการสอนให้สถาบันการศึกษา รวมทั้งในสถานประกอบการต่าง ๆ ต่อไป

๖. จัดอบรมและการสอนหลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยวโดยสถาบันการศึกษาของรัฐบาล และสถาบันการศึกษาของเอกชน ควรนำนโยบายการพัฒนาบุคลากรสาขาการท่องเที่ยวของรัฐบาลไปถือปฏิบัติ โดยเปิดการสอนและอบรมหลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยวทุกระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตร-วิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และให้มีการศึกษาจนถึงระดับปริญญาโท

๗. จัดสัมมนาหรือการประชุมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งให้ความรู้แลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหา การหาข้อมูลหรือแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงาน

๘. ส่งเสริมการฝึกอบรมระยะสั้นทางการโรงแรม การท่องเที่ยวและธุรกิจบริการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนเพื่อเพิ่มปริมาณแรงงานตามความต้องการของตลาดแรงงานด้านการท่องเที่ยว

๙. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาควรพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรระดับอาชีวศึกษาโดยเน้นทักษะการปฏิบัติเฉพาะทางเกี่ยวกับด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

๑๐. ภาคเอกชนควรมีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านโรงแรมและการท่องเที่ยวโดยตนเองและให้ความร่วมมือแก่สถาบันการศึกษาของรัฐเกี่ยวกับการใช้สถานที่ และเครื่องมือฝึกปฏิบัติ

ส่วนที่ ๓. มาตรการการแก้ไขปัญหา ความปลอดภัยในด้านชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวโดยทั่วไปมักจะเกี่ยวข้องกับสังคมชุมชน ทั้งสังคมชุมชนเมือง และสังคมชุมชนชนบท ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่สำคัญมากประการหนึ่ง คือ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ดังนั้น การประเมินผลความสำเร็จของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านต่าง ๆ ด้วย สำหรับผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยว นั้น อาจพิจารณาได้หลายรูปแบบ เช่น การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมของบุคคล ความสัมพันธ์ในครอบครัว แบบแผนชีวิตของกลุ่มชนในสังคม เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมในสังคมจะมีผลกระทบต่อ การเคลื่อนย้ายที่อยู่ และการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ และมีแนวโน้มที่สูงขึ้น เนื่องจากการเจริญเติบโตของประชากรที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับสภาพสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ปัญหาอาชญากรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ก่อปัญหาให้กับประชาชนภายในประเทศเท่านั้น แต่ยังคงก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของประเทศไทยด้วย

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีด้วยกันหลายปัญหา แต่ที่น่าให้ความสนใจ มีด้วยกัน ๖ ประการ คือ คดีลักทรัพย์ คดีเอารัดเอาเปรียบ เกี่ยวกับราคาและคุณภาพของสินค้าหรืออัตราค่าบริการ คดีเกี่ยวกับการรบกวนเสนอขายสินค้าและบริการ คดีชิงรางวัล คดีชิงทรัพย์ และคดีปล้นทรัพย์ โดยคดีที่เกิดขึ้นมักเป็นช่วงเวลาเย็นถึงค่ำ และมักจะมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในช่วงฤดูการท่องเที่ยว ระหว่างเดือนตุลาคม-มกราคม ของทุกปี สำหรับสถานที่เกิดเหตุมักจะเกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไป เช่น ตามชายหาด ย่านชุมชน บังกะโล โรงแรมที่พัก ที่จอดรถโดยสารปรับอากาศ (รถทัวร์) ในบริเวณที่เปลี่ยว เป็นต้น

(๑) ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ที่เกี่ยวกับคดีลักทรัพย์ รังราวทรัพย์
ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์

ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เกี่ยวกับคดีลักทรัพย์ รังราวทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์นั้นเป็นปัญหาใหญ่ ที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง จากสื่อมวลชนทั้งในและนอกประเทศ ตลอดจนองค์กรภาครัฐบาลและเอกชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะปัญหา

มีการรังราวทรัพย์ของนักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามที่พักและโรงแรม ในรถไฟ รถโดยสารปรับอากาศมีการลักทรัพย์ นักท่องเที่ยวเสมอ ๆ

มีการปล้นทรัพย์และทำร้ายร่างกายแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวในต่างจังหวัด โดยเฉพาะในภาคเหนือตามเส้นทางทัวร์ป่า

วิธีการแก้ไข

ให้ตำรวจท่องเที่ยวและตำรวจในพื้นที่ทำการสอดส่องดูแลตรวจตราป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมที่เกิดกับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะชาวต่างประเทศ ตลอดทั้งอำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัย และคุ้มครองผลประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศโดยเข้มแข็งทั่วกัน และควรจะดำเนินการ ดังนี้

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและพักในเขตกรุงเทพมหานคร ให้กองบัญชาการตำรวจนครบาลและตำรวจท่องเที่ยว เป็นผู้รับผิดชอบ

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางอยู่บนทางหลวง เพื่อเดินทางไปท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ให้กองบังคับการตำรวจทางหลวง และตำรวจท่องเที่ยว เป็นผู้รับผิดชอบ

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวเขตจังหวัดต่าง ๆ ให้ตำรวจในพื้นที่และตำรวจท่องเที่ยว เป็นผู้รับผิดชอบ

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวไปกับขบวนรถไฟ ให้กองบังคับการตำรวจรถไฟ และตำรวจท่องเที่ยว เป็นผู้รับผิดชอบ

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปทัวร์ป่า ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปในบริเวณพื้นที่ภาคเหนือให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจในพื้นที่และตำรวจท่องเที่ยว เป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบให้ความคุ้มครองตามเส้นทางทัวร์ป่า

ทั้งนี้ ให้กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวเป็นหน่วยสนับสนุน และประสานงานกับตำรวจหลักในพื้นที่ในการรับและส่งข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อให้การดำเนินการมาตรการของฝ่ายปฏิบัติการในพื้นที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดและกระทรวงมหาดไทยควรสั่งการให้ฝ่ายปกครองร่วมมือจัดให้มีการคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวร่วมกับฝ่ายตำรวจด้วย

นอกจากนี้ กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวควรจะมีมาตรการให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ ร่วมกับตำรวจท้องที่ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่วราชอาณาจักร โดยเฉพาะกรณีปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องหลายท้องที่ เช่น การวางยานอนหลับบนรถโดยสารปรับอากาศ รถไฟ การลักทรัพย์บนรถโดยสาร เป็นต้น ตำรวจท่องเที่ยวควรส่งเจ้าหน้าที่ออกสืบสวน สอบสวน ประสานงานกับตำรวจท้องที่ การดำเนินงานของตำรวจท่องเที่ยวจึงเป็นไปในลักษณะช่วยเหลือและสนับสนุนหรือแบ่งเบาภารกิจของตำรวจท้องที่ เพื่อให้การคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

(๒) ปัญหาเกี่ยวกับสินค้าอัญมณี

ลักษณะปัญหา

สินค้าประเภททองรูปพรรณ อัญมณีและเครื่องประดับ เป็นสินค้าที่มีราคาสูง และสามารถทำผลกำไรได้มากประกอบกับเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวค่อนข้างแพร่หลาย แต่เนื่องจากการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการบางรายมิได้เป็นไปโดยสุจริต ยุติธรรมจึงก่อให้เกิดปัญหาในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

สินค้าปลอม

สินค้าไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด (ส่วนใหญ่เกี่ยวกับทองรูปพรรณ)

ส่งสินค้าแล้วไม่ส่งให้ตามที่ตกลงกันไว้

ใช้วิธีหลอกหลวงฉ้อฉล เพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้า

โก่งราคาสินค้า หรือจำหน่ายสินค้าในราคาสูงแต่คุณภาพสินค้าต่ำ

สาเหตุของปัญหา

๑. สินค้าประเภททองรูปพรรณ อัญมณีและเครื่องประดับ ยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานควบคุม โดยเฉพาะการจำหน่ายปลีกในราชอาณาจักร

๒. สินค้าประเภททองรูปพรรณ อัญมณีและเครื่องประดับ เป็นสินค้าที่ไม่จำเป็นต้องการตรองชีพ จึงไม่อยู่ในข่ายการควบคุมเรื่องการค้ากำไรเกินควร จนทำให้เกิดการร้องเรียนว่าผู้ประกอบการโก่งราคาหรือจำหน่ายสินค้าในราคาสูงเกินไป

๓. การขาดมาตรการกำหนดและควบคุมมาตรฐานของสินค้าประเภทดังกล่าว ผู้ประกอบการที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจะมุ่งกอบโกยผลประโยชน์ ด้วยการแข่งขันแย่งชิงลูกค้าด้วยกลวิธีต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงผลเสียต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวและชื่อเสียงโดยรวมของประเทศ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

๓.๑ ร้านค้าอัญมณีหลายแห่งจะแข่งขันให้ค่าตอบแทนมัคคุเทศก์สูงถึงร้อยละ ๔๐-๕๐ ของราคาสินค้า เพื่อให้พนักงานท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาซื้อสินค้านำของตนให้มากที่สุด พร้อมกันนั้นก็ให้ค่าตอบแทนแก่คนขับรถสามล้อ รถรับจ้าง หรือรถแท็กซี่ที่นำนักท่องเที่ยวไปแวะที่ร้าน ซึ่งเรียกว่า "ค่าจอด" ทั้งนี้ ทางร้านจะขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศโดยบวกค่าตอบแทนและค่าจอดไปในราคาขายซึ่งตั้งไว้อย่างสูงแล้ว

๓.๒ ร้านค้าอัญมณีที่มีเจตนาเอาर्डเอาเปรียบ จะส่งเสริมการขายด้วยการลงทุนซื้อรถโดยสารปรับอากาศทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เพื่อให้บริการฟรีแก่มัคคุเทศก์หรือบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ใช้ในการบริการนำเที่ยว โดยมีข้อตกลงกันว่าจะต้องนำนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาซื้อสินค้าที่ร้านของตนเป็นการตอบแทน

๓.๓ ร้านอัญมณีบางรายจะลงทุนเปิดบริษัทนำเที่ยวหรือร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวโฆษณาขายรายการนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวในตลาดต่างประเทศในราคาถูกลงมาก โดยเฉพาะการขายรายการนำเที่ยวราคาถูกในตลาดได้หวั่น ซึ่งรายการนำเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นรายการซื้อสินค้าของที่ระลึกจากร้านที่มีผลประโยชน์ต่อกันเป็นการตอบแทนและราคาที่ขายจะสูงมากเพื่อตอบแทนบริการต่าง ๆ ที่ทางร้านอัญมณีเป็นผู้จัดการให้

๓.๔ ร้านค้าอัญมณีหลายรายจะมีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางมิชอบ กล่าวคือจะพยายามส่งมัคคุเทศก์หรือคณะบุคลากรของทางร้าน ซึ่งมีบุคลิกดี ภาษาดี ออกปฏิบัติการณ์นำนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศตามย่านการค้าหรือแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ โดยจะแอบอ้างกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศว่าเป็น "ศาสตราจารย์" "นายแพทย์" "นายตำรวจ" หรือ "นักธุรกิจ" เพื่อสร้างความเชื่อถือและไว้วางใจและจะโน้มน้าวเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับจากร้านดังกล่าว

โดยอ้างว่าจะมีการลดราคาพิเศษเนื่องในโอกาสต่าง ๆ อาทิ เป็นวันสุดท้ายของการลดราคาประจำปี วันสำคัญทางศาสนา วันเฉลิมพระชนมพรรษา ฯลฯ หรือหลอกล่อนักท่องเที่ยวว่าหากซื้อสินค้าจากทางร้านแล้ว เกิดไม่พอใจภายหลังก็สามารถไปขอคืนเงินได้จากสถานทูตฯ หรือสถานกงสุลไทยทั่วโลก

๓.๕ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศบางรายมีข้อสงสัยว่า ร้านค้าอัญมณีบางแห่งอาจใช้กลวิธีให้บริการเครื่องคัมที่ผสมยาปลอมประสาทรับรอนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในร้านทำให้นักท่องเที่ยว เกิดอาการมึนงงขณะทำการซื้อขาย

วิธีการแก้ไขปัญหา

๑. มาตรการประนีประนอม

๑.๑ กรณีที่นักท่องเที่ยวต่างประเทศส่งหนังสือร้องเรียนมา

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ประสานการสอบสวนหาข้อเท็จจริงให้คู่กรณีทำความเข้าใจซึ่งกันและกันโดยช่วยเจรจาให้ ซึ่งเท่าที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มักจะทำการตกลงกันได้โดยลักษณะพบกันครึ่งทาง กล่าวคือ ทางร้านยอมให้ลูกค้าคืนของแต่ขอหักค่าใช้จ่ายไว้ร้อยละ ๓๐ โดยประมาณ เพราะหากจะมุ่งเอาผลแพ้ชนะกัน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะต้องเดินทางกลับมาฟ้องร้องตามขบวนการยุติธรรม ซึ่งต้องใช้เวลานานมากและยังไม่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศรายใดใช้วิธีการดังกล่าวเลย

อย่างไรก็ตาม ในกรณีส่งสินค้าคืนและทางร้านหักค่าใช้จ่ายไว้ส่วนหนึ่งนั้น กลับเป็นวิธีที่ทางร้านถือโอกาสใช้เป็นวิธีต่อรองเพราะเงินที่หักไว้ประมาณร้อยละ ๓๐ นั้น เป็นเงินจำนวนมาก ทางร้านจึงได้ทั้งเงินและสินค้ากลับคืนมา นับเป็นวิธีการหากินอีกลักษณะหนึ่ง

๑.๒ กรณีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาร้องเรียนด้วยตนเอง

ส่วนใหญ่มักจะร้องเรียนกับศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและตำรวจท่องเที่ยวจะทำการสอบปากคำ และเชิญผู้ประกอบการมาทำความเข้าใจความตกลงกัน หรือนำผู้เสียหายไปพบปะเจรจากับผู้ประกอบการโดยตรง ในกรณีนี้ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต ยุติธรรมและสามารถใช้ดุลยพินิจได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่ ถ้ามิเช่นนั้นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศก็ยังคงไม่ได้รับความเป็นธรรม

๒. มาตรการรวมกลุ่มผู้ประกอบการที่ดี

ปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้สั่งสมมาตั้งแต่ประมาณปี ๒๕๑๘ โดยไม่มีหน่วยงานใดที่มีอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหานี้โดยตรง ในที่สุดปี ๒๕๑๘ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำ"โครงการส่งเสริมมาตรฐานร้านค้าเพื่อการท่องเที่ยว" ขึ้น เพื่อชักชวนร้านค้า อัญมณีผู้ประกอบการที่ดี เข้าเป็นสมาชิก แล้วเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มาเลือกใช้บริการโดยมีสมาชิกร้านค้าทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประมาณ ๓๐๐ ราย และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะจัดการประชุมสัมมนาและจัดการอบรมแก่ผู้ประกอบการเป็นประจำทุกปี เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับผู้ประกอบการ โครงการดังกล่าวของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยคลี่คลายปัญหาไปได้ส่วนหนึ่งเท่านั้น เพราะร้านค้าอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ยังคงสร้างปัญหาอย่างต่อเนื่อง และร้านค้าสมาชิกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเองก็ถูกนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ร้องเรียนเช่นเดียวกัน ในที่สุดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ได้ยกเลิกโครงการดังกล่าวไป เพื่อมิให้ตกเป็นเครื่องมือของร้านค้าที่ขาดความรับผิดชอบ

๓. มาตรการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่จะดำเนินการใด ๆ ต่อผู้กระทำผิดหรือร้านค้าที่มีปัญหาได้ จึงควรขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแจ้งพฤติการณ์พร้อมรายชื่อร้านค้าที่สร้างปัญหา เพื่อหามาตรการในการแก้ไขกล่าวคือ

๓.๑ ธนาकारและผู้บริหารของบริษัทเครดิตทุกแห่ง เพื่อเพิกถอนร้านค้าที่สร้างปัญหาออกจากการเป็นสมาชิกบัตรเครดิต

๓.๒ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ให้ออกประกาศกำหนดทอกรูปพรรณ อัญมณีเจียรระโน อัญมณีขึ้นรูป เป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

๓.๓ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหาทางที่จะนำกฎหมายของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วนำมาใช้ให้เป็นผล บังคับอย่างจริงจัง

๓.๔ กระทรวงพาณิชย์ กำหนดให้สินค้าอัญมณีและ เครื่องประดับ อยู่ในข่ายการควบคุมเพื่อการป้องกันการค้ากำไรเกินควร กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการ ลงโทษผู้ประกอบการที่เอารัดเอาเปรียบหรือหลอกลวงอย่างเด็ดขาด เช่น สั่งปิดกิจการ หรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบการ

๓.๕ ให้กรมสรรพากรใช้มาตรการทางด้านภาษีกับร้านค้าที่สร้างปัญหาให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เป็นกรณีพิเศษ

๓.๖ ให้กรมตำรวจประสานงานกับตำรวจท่องเที่ยวเพื่อดำเนินการด้านกฎหมายกับร้านค้าอัญมณี กรณีที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศร้องเรียน

๔. มาตรการประชาสัมพันธ์

เพื่อเป็นการช่วยเหลือแนะนำนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทางอ้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของรัฐและเอกชนควรดำเนินการ ดังนี้ คือ จัดพิมพ์โบสเตอร์และแผ่นพับเพื่อเตือนนักท่องเที่ยว ในเรื่องการซื้อสินค้าประเภทอัญมณีและเครื่องประดับ รวมทั้งแนะนำวิธีการและกลลวงต่าง ๆ ของผู้ประกอบการและโกดังให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้ทราบ

๕. การประจําทางสังคม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐส่งรายชื่อร้านค้าที่ถูกร้องเรียนต่อหนังสือพิมพ์ทุกฉบับให้ลงข่าวและติดต่อทีมข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องให้ช่วยเผยแพร่พฤติกรรมของผู้ประกอบการที่มีขอบต่อสาธารณชนและนักท่องเที่ยว

๖. มาตรการเร่งด่วน

หน่วยงานของรัฐควรได้ขอความร่วมมือให้สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกร้านค้าอัญมณีที่ได้มาตรฐาน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือขายสินค้าในราคายุติธรรมเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมฯ โดยสมาคมฯ จะออกเครื่องหมายรับรองคุณภาพให้ และสมาชิกต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่สมาคมฯ กำหนดโดยเคร่งครัด และหน่วยงานของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะช่วยเผยแพร่เครื่องหมายรับรองคุณภาพให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั่วไปได้รับรู้

(๓) ปัญหาัมคคุ เทศกัต่างชาตติ

ลักษณะปัญหา

๑. ัมคคุเทศกัต่างชาตติขาดควมรู้อย่างแท้จริง เรืองเมืองไทย การให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องทำให้เกิดความเสียมเสียมต่อชื่อเสียงเกียรติภูมิของชาติ

๒. ัมคคุเทศกัต่างชาตติเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนและมีอานาจบริหารในบริษัทนำเที่ยว จึงมีการกีดกันไม่ให้คนไทยได้ทำหน้าที่ัมคคุเทศกัในบริษัทนั้น ๆ

๓. มัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวเป็นชนชาติเดียวกัน สามารถโน้มน้าวให้นักท่องเที่ยวไปตามที่ที่บริษัทฯ เกี่ยวต้องการ เช่นนำไปซื้อสินค้าอัญมณีที่มีราคาแพงไม่ได้มาตรฐานหรือซื้อบริการอื่น ๆ

๔. ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกิดความรู้สึกว่าการนำเที่ยวของประเทศไทยไม่มีคุณภาพและไม่น่าสนใจเท่าที่ควร (เนื่องจากมัคคุเทศก์ต่างชาติจะพยายามหาช่องทางตัดรายการไปชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญออกเพื่อนำเวลาไปเพิ่มในส่วนการซื้อสินค้า)

วิธีการแก้ไข

๑. หน่วยงานของรัฐควรจะมีประสานงานกัน เช่น กรมแรงงาน กองตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจท่องเที่ยว ทำการตรวจตราและจับกุมบุคคลที่เข้ามาทำหน้าที่มัคคุเทศก์ที่ผิดกฎหมาย หรือหลบหนีเข้าเมือง

๒. หน่วยงานของรัฐจัดประชุมบริษัทฯ เกี่ยวเพื่อขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาโดย

ให้บริษัทฯ เกี่ยวพิจารณาใช้มัคคุเทศก์จากสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทยและมัคคุเทศก์ที่ถือสัญชาติไทย

ให้บริษัทฯ เกี่ยวประสานงานกับสมาคมมัคคุเทศก์อาชีพในการจัดสรรและจัดมัคคุเทศก์ให้เพียงพอแก่ความต้องการของบริษัทฯ เกี่ยว

๓. หน่วยงานของรัฐและเอกชนจัดการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ที่เป็นคนไทยให้มีความรู้ ความชำนาญในด้านภาษาต่างประเทศและความรู้เรื่องประเทศไทย ให้เพิ่มมากขึ้น

(๔) ปัญหาการให้บริการของบริษัทฯ เกี่ยว

ลักษณะปัญหา

๑. นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวไต้หวันและชาวจีนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนถูกเชิญชวนแถมบังคับให้ใช้บริการบางชนิดที่ไม่ต้องการ เช่น สกู๊ตเตอร์ ยิงปืนที่เกาะล้าน พัทยา

๒. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศถูกหลอกลวงให้ไปซื้อสินค้าคุณภาพต่ำแต่มีราคาสูง

๓. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเกิดความรู้สึกว่า การนำเที่ยวในประเทศไทยไม่มีคุณภาพไม่น่าสนใจเนื่องจากรายการนำเที่ยวส่วนใหญ่มักพาไปซื้อของ

วิธีการแก้ไข

๑. หน่วยงานของรัฐควรจัดประชุมบริษัทนำเที่ยวที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวไต้หวัน ชาวจีนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือนักท่องเที่ยวจากประเทศอื่น ๆ เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา อาทิ การให้พิจารณาค่าบริการนำเที่ยวให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของตลาดและค่าใช้จ่ายในการจัดบริการนำเที่ยว

๒. ให้บริษัทนำเที่ยวพิจารณาเสนอขายรายการนำเที่ยวใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

(๕) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวที่ทำอากาศยาน

๕.๑ ปัญหาที่ทำอากาศยานกรุงเทพฯ

ในสภาพปัจจุบันมีบริษัทสายการบินจำนวน ๖๙ สายการบิน (ข้อมูลการทำอากาศแห่งประเทศไทย วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘) เปิดให้บริการขนส่งมายังท่าอากาศยานกรุงเทพฯ เป็นจำนวนมาก มีอัตราการขึ้นลงประมาณ ๔๒๘ เที่ยวบิน (ทั้งภายในและระหว่างประเทศ) ช่วงระยะเวลาที่มีผู้โดยสารขาเข้าหนาแน่น (PEAK HOUR) ในแต่ละวัน คือ ในช่วงเวลา ๑๔.๐๐ - ๑๗.๐๐ นาฬิกา และ ๒๑.๐๐ - ๒๔.๐๐ นาฬิกา และขาออก เวลา ๘.๐๐ - ๙.๐๐ นาฬิกา ของทุกวัน

ลักษณะปัญหา

๑. ปัญหาความไม่สะดวกในการตรวจรับลงตราหนังสือเดินทางโดยเฉพาะในช่วงที่มีผู้โดยสารขาเข้าหนาแน่น (PEAK HOUR) และช่วงเวลาเข้าประตูจะได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองอย่างล่าช้า เนื่องจากอัตราการกำลังของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมีไม่เพียงพอที่จะให้บริการได้ครบทั้ง ๖๖ ช่องทาง (ปัจจุบันเปิดให้บริการประมาณ ๓๕ ช่องทาง)

๒. เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองบางนายขาดธรรมาจริยธรรม

๓. เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองบางนายไม่สามารถติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ดีพอ

๕.๒ ปัญหาที่ทำอากาศยานเชียงใหม่

ทำอากาศยานเชียงใหม่ มีเที่ยวบินเข้าออกเฉลี่ยประมาณ วันละ ๔๓ เที่ยวบิน ซึ่งมีทั้งเที่ยวบินภายในประเทศ ระหว่างประเทศ และเช่าเหมาลำ จากต่างประเทศ สำหรับเที่ยวบินของบริษัท การบินไทย จำกัด มีบินไป ไทยเป-ฮ่องกง-เชียงใหม่ ๓ เที่ยวบินต่อสัปดาห์ และคุนหมิง-เชียงใหม่ ๒ เที่ยวบินต่อสัปดาห์

ลักษณะปัญหา

๑. อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมีไม่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว หากมีการเพิ่มเที่ยวบินระหว่างประเทศมากขึ้น
๒. การจราจรบริเวณหน้าอาคารผู้โดยสารขาเข้าแออัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เที่ยวบินในประเทศลงที่ทำอากาศยาน

๕.๓ ปัญหาที่ทำอากาศยานภูเก็ต

ทำอากาศยานภูเก็ตมีเที่ยวบินเข้าออกเฉลี่ยประมาณวันละ ๕๖ เที่ยวบิน ซึ่งแบ่งเป็นเที่ยวบินภายในประเทศและบินตรงจากต่างประเทศมีสายการบินพาณิชย์ และเช่าเหมาลำ ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวประมาณ ๑๗ สายการบิน

ลักษณะปัญหา

๑. ปัญหาความไม่สะดวกในการตรวจรับลงตราหนังสือเดินทาง โดยเฉพาะในช่วงที่มีผู้โดยสารขาเข้าหนาแน่น จะได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองล่าช้า เนื่องจากอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมีไม่เพียงพอที่จะให้บริการ
๒. ปัญหาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โทริศท์ภายในทั้งขาเข้าและขาออก มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และมีอยู่ก็ใช้การได้ไม่ดี
๓. ปัญหาหมักคูกูเทศก์เลื่อน บริเวณอาคารสนามบิน ซึ่งหาโอกาสล่อหลอกนักท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการสอดส่องดูแลจากตำรวจท่องเที่ยว และตำรวจท่องเที่ยวในขณะเดียวกันตำรวจเหล่านั้นกลับปฏิบัติการณ์เป็นหัวคิว โดยเรียกค่าคุ้มครองจากหมักคูกูเทศก์เลื่อน แล้วเปิดโอกาสให้มีการปฏิบัติการณ์ด้วยความสะดวก

๔. ปัญหาความไม่รับผิดชอบของพนักงานขับรถสิมูซึน ของบริษัทการบินไทย ได้รับการร้องเรียนจากนักท่องเที่ยวว่ามีขับรถด้วยความประมาท โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้โดยสารและบางครั้งไม่ไปส่งตามจุดหมายที่ได้ตกลงไว้ แต่กลับนำไปส่งยังที่พักที่จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนทั้ง ๆ ที่นักท่องเที่ยวบางรายได้จองที่พักแห่งอื่นไว้แล้ว

๕. ปัญหาความไม่เป็นระเบียบบริเวณหน้าประตูขาออก เนื่องจากมีตัวแทนโรงแรมต่าง ๆ มารอรับและแย่งชิงตัวนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีแก่นักท่องเที่ยวในครั้งแรกที่เพิ่งได้สัมผัสประเทศไทย

๖. ปัญหาการขาดบริการรับส่งประจำทางจากสนามบินเข้าตัวเมืองภูเก็ต และหาดต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในราคายุติธรรม ปัจจุบันนักท่องเที่ยวต้องใช้บริการจากสิมูซึนและรถรับส่งของโรงแรมในอัตราค่าบริการที่สูง

๕.๔ ปัญหาที่ทำอากาศยานหาคีใหญ่

ทำอากาศยานหาคีใหญ่ มีเที่ยวบินเข้าออกเฉลี่ยประมาณวันละ ๓๓ เที่ยวบิน ซึ่งมีทั้งเที่ยวบินในประเทศและระหว่างประเทศ

ลักษณะปัญหา

๑. มีมีคฤเทศก์เดือนและรถโดยสารเดือน ซึ่งคอยชักชวนแถมบังคับให้นักท่องเที่ยวใช้บริการของตนโดยโก่งค่าบริการสูงกว่าปกติ

๒. บริการโทรศัพท์สาธารณะในบริเวณท่าอากาศยานส่วนใหญ่ชำรุดและมีปริมาณที่ไม่เพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยว

วิธีการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวที่ทำอากาศยาน

๑. รัฐควรจัดเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองให้เพียงพอในทุกท่าอากาศยานที่สำคัญ และควรให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถที่ติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ประจำอยู่ตามท่าอากาศยานต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

๒. การทำอากาศยานแห่งประเทศไทยควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในท่าอากาศยานทุกแห่งให้พร้อมและเพียงพอแก่ความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เดินทาง เช่น รถเงิน โทรศัพท์ ห้องพักผู้โดยสาร สถานที่จอดรถ และห้องสุขา เป็นต้น

๓. การทำอากาศยานแห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ตำรวจ สारวัตรทหารที่ประจำอยู่ที่ทำอากาศยาน ควรจะได้มีการจัดระบบการจราจรเข้าออกบริเวณ ทำอากาศยานทุกแห่งให้เป็นระบบมีความเป็นระเบียบเพื่อลดปัญหาการจราจร

๔. การทำอากาศยานแห่งประเทศไทยควรมีมาตรการดำเนินการกับ พวกมิคคุเทศก์เถื่อนที่เข้ามารอนักท่องเที่ยวในบริเวณทำอากาศยานโดยประสานงานกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สारวัตรทหารที่ประจำอยู่ที่ทำอากาศยานจับกุมดำเนินการตามกฎหมาย โดยเคร่งครัด

(๖) ปัญหาที่กึ่งป้ายคำ

ลักษณะปัญหา

๑. พวกมิจฉาซีพจะแฝงมาในรูปของผู้ขับแท็กซี่ ซึ่งหาโอกาสหลอกลวง นักท่องเที่ยวอันจะทำให้เกิดผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

๒. นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต้องการไปโรงแรมที่ได้จองไว้

แต่ผู้ขับแท็กซี่ป้ายคำจะพยายามพาไปยังโรงแรมที่ตนเองได้ผลประโยชน์และเสนอขายบริการ นำเที่ยว ตลอดจนบริการอื่น ๆ ในราคาสูง หรือพานักท่องเที่ยวไปซื้อสินค้าจากร้านที่ให้ ค่าตอบแทนสูง

วิธีการแก้ไข

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมตำรวจ การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย บริษัทการบินไทย จำกัด และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรจะได้สอดส่อง ดูแลแท็กซี่ป้ายคำที่เข้าไปรอรับผู้โดยสารจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว ชาวต่างประเทศ โดยมีมาตรการให้สารวัตรทหารอากาศที่ประจำอยู่สนามบินตรวจหรือจับที่ บัตรประจำตัวประชาชน ป้ายทะเบียนรถไว้เพื่อเป็นหลักฐาน ถ้ามีการหลอกลวงต่อนักท่องเที่ยว บริษัทการบินไทย จำกัด ควรจะได้มีการจัดรถบริการรับส่งผู้โดยสารที่มาจากต่างประเทศ นักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะเดินทางจากสนามบินไปยังโรงแรมที่พักให้เพียงพอและในราคา ที่ยุติธรรม และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรจะมีการติดประกาศป้ายคำเตือนให้ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้รับทราบโดยทั่วไป

อย่างไรก็ตาม แนวทางและมาตรการในการพัฒนาการท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกและให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ควรดำเนินการดังนี้

ลักษณะการดำเนินงาน

การดำเนินงานของตำรวจท่องเที่ยว (กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว) เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ การให้บริการอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว รวมทั้งการดูแลให้ได้รับความเป็นธรรมในการซื้อสินค้าและบริการ และอีกส่วนหนึ่งเป็นการดำเนินงานของศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นหน่วยงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยประสานงานกับตำรวจท่องเที่ยวในการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความสะดวก ปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวให้มากที่สุด

กลยุทธ์ในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ๑) ดำเนินการและประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อคลี่คลายปัญหาร้องเรียนต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
- ๒) ประสานงานภาครัฐหรือภาคเอกชนเพื่อส่งเสริม พัฒนาและเื้อ้อำนวยความสะดวก ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
- ๓) ประสานงานด้านงบประมาณ รวมทั้งด้านล่ามแปลเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของตำรวจท่องเที่ยว ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคล่องตัว
- ๔) ประสานงานร่วมกับตำรวจท่องเที่ยว ด้านแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่อให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- ๕) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดอบรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยประสานงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
- ๖) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งคำเตือนที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อป้องกันอุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้นได้กับนักท่องเที่ยว ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ
- ๗) ดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วทางการท่องเที่ยว ในกรณีที่เกิดพิบัติภัยแก่นักท่องเที่ยว
- ๘) แสวงหาความร่วมมือกับตำรวจในพื้นที่เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว

**ส่วนที่ ๔. การดำเนินการด้านข้อมูล
ข่าวสาร เกี่ยวกับการลงทุน
ในอุตสาหกรรมธุรกิจท่องเที่ยว
เพื่อลดการสูญเสียดัง เศรษฐกิจ
ของประเทศ**

ความสนใจต่ออุตสาหกรรมธุรกิจท่องเที่ยวของฝ่ายต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้
ภาครัฐบาล ความสนใจของรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่
ความสนใจของรัฐบาลในด้านเศรษฐกิจ

ประการแรก อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถนำเงินตรา
ต่างประเทศเข้ามาประเทศไทยในปริมาณที่ค่อนข้างสูง

ประการที่สอง ได้แก่ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแง่ของการ
กระจายรายได้และการสร้างงาน จากลักษณะพิเศษของตัวสินค้าท่องเที่ยว ซึ่งเป็นลักษณะ
ของการประกอบซึ่งกันและกันของการให้บริการและการบริโภคสินค้าหลาย ๆ สาขา ไม่ว่าจะ
เป็นธุรกิจขนส่ง ธุรกิจสถานที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ การบริการนำเที่ยว
หรือแม้แต่ธุรกิจสินค้าของที่ระลึกของฝากต่าง ๆ ก็มีส่วนร่วมที่จะได้รับผลประโยชน์โดยตรง
จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะกระจายรายได้ในแนวกว้าง
ไปตามธุรกิจสาขาต่าง ๆ แล้ว การท่องเที่ยวยังสามารถกระจายไปตามภูมิภาคและท้องถิ่นต่าง ๆ
ของประเทศไทยได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก
ต่างก็ได้รับผลพวงของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกันถ้วนหน้า

จากรายได้ทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ภาครัฐบาลจึงได้หันมาให้ความสนใจต่อ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยได้ประกาศนโยบายในด้านเศรษฐกิจทั่วไป และด้านการบริการ
ระบุดึงการใช้จ่ายการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยสร้างงาน และการนำเงินตราต่างประเทศ
ให้กับประเทศไทยอย่างชัดเจน

ภาคธุรกิจเอกชน แน่แน่นอนว่าความสนใจของเอกชนย่อมต้องเกี่ยวข้องกับเรื่อง
ของการลงทุน ไม่ว่าจะจะเป็นความสนใจที่จะเข้ามาลงทุนของผู้ลงทุนรายใหม่หรือการขยาย
การลงทุนของผู้ลงทุนรายเก่า รวมทั้งความสนใจที่จะประสานผลประโยชน์ร่วมกันของผู้ลงทุน
ในสาขาต่าง ๆ หรือในภูมิภาคต่าง ๆ

ในกรณีของผู้ลงทุนรายใหม่นั้น ตัวบ่งชี้หรือแรงจูงใจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีต่อผู้ลงทุนก็คือเรื่องของจำนวนเงินลงทุน ระยะเวลาในการคืนทุน ซึ่งก็คือความมีศักยภาพในการเติบโตของธุรกิจที่จะลงทุน รวมทั้งกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน จะเห็นว่าธุรกิจท่องเที่ยวในสาขาต่าง ๆ นั้น การลงทุนส่วนใหญ่จะใช้ปริมาณเงินทุนไม่สูงมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพราะผู้ลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องผลิตสินค้าอย่างครบวงจรในอุตสาหกรรมทั้งหมด ปริมาณการลงทุนในธุรกิจสาขาท่องเที่ยวจึงสามารถเริ่มได้ตั้งแต่จำนวนเงินทุนไม่ถึงล้านบาทจนถึงพันล้านบาท ปัญหาในเรื่องวัตถุดิบ อย่างเช่นการผลิตสินค้าอื่น ๆ ก็มีไม่มาก กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่จะควบคุมการดำเนินงานในธุรกิจท่องเที่ยวแทบจะไม่มีซึ่งต่างจากหลายประเทศที่การดำเนินงานด้านธุรกิจท่องเที่ยว จะมีพระราชบัญญัติที่ท่องเที่ยวเป็นตัวควบคุม และเมื่อพิจารณาถึงประเด็นสำคัญคือ ศักยภาพของการเติบโตของอุตสาหกรรม ปรากฏว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะเติบโตอีกมาก แรงจูงใจดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นที่สนใจต่อทั้งผู้ลงทุนรายใหม่ และผู้ลงทุนที่เข้ามาในอุตสาหกรรมนี้เรียบร้อยแล้ว

สำหรับประเด็นความสนใจของผู้ลงทุนรายเก่า คงจะเป็นเรื่องของ การประสานผลประโยชน์ร่วมกันของผู้ลงทุน เนื่องจากการขายสินค้าของผู้ประกอบการในแต่ละสาขามีการเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในลักษณะของการขายแบบเบ็ดเสร็จ (Package) ปัญหาอุปสรรคที่สกัดกั้นการเติบโตของธุรกิจจุดใดจุดหนึ่งหรือการกระทำที่ส่งผลเสียของผู้ประกอบการกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ย่อมมีผลกระทบต่อ การเติบโตของผู้ประกอบการกลุ่มอื่นที่ผ่านมาในอดีตในขณะที่ขนาดของตลาดทางการท่องเที่ยวยังไม่โตมากนัก การให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการขนส่งระหว่างประเทศหรือในประเทศ การให้บริการด้านที่พักในจุดต่าง ๆ การจัดการด้านนำเที่ยว หรือเรื่องของสาธารณูปโภคฯ อยู่ในสภาวะที่สามารถรองรับขนาดของตลาดได้ เพราะการดำเนินงานของผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นด้านการตลาดเป็นสำคัญในลักษณะที่ใครมีความสามารถทางการตลาดสูงก็สามารถขยายขนาดของตลาดของตนได้มากขึ้นเท่านั้น แต่ปัจจุบันจากการขยายตัวของตลาดที่เติบโตค่อนข้างเร็ว ทำให้การปรับตัวด้านการลงทุน ทางด้านอุปทานไม่สามารถขยายตัวรองรับการเติบโตของตลาดได้ทัน เช่น การขนส่งทั้งระหว่างประเทศ และในประเทศ การให้บริการที่พักในกรุงเทพฯ และในจังหวัดท่องเที่ยวต่าง ๆ ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ รวมทั้ง การฉวยโอกาสของผู้ประกอบการกลุ่มอื่น ๆ หรือในจุดอื่น ๆ กระทบตามมา

ความจำเป็นของผู้ประกอบการที่จะต้องหันมาสนใจอุตสาหกรรมทั้งระบบและความจำเป็นในการขอความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ จึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ผู้ลงทุนหันมาสนใจพิจารณาเพื่อหาทางออกให้กับธุรกิจของตน

ภาคการศึกษาและสาธารณชน ในส่วนของวงการศึกษาระดับหลักที่สถาบันต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจก็เพื่อที่จะสร้างบุคลากรเข้ามาในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนี้ จากสภาพการณ์ปัจจุบันด้านตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังขาดแคลนบุคลากรที่มีประสบการณ์ในด้านนี้ค่อนข้างมาก จึงเป็นจุดสนใจให้กับสถาบันต่าง ๆ ที่จะผลิตบุคลากรเพื่อเข้ามารองรับความต้องการของตลาด

อีกประเด็นหนึ่ง คือ ความสนใจของนักการศึกษาและสาธารณชนในด้านผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีต่อสังคม แม้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถสร้างผลดีทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศในแง่ต่าง ๆ หลายประการ แต่อีกหลายกลุ่มก็มีแนวความคิดว่าการท่องเที่ยวมีส่วนที่จะเป็นตัวปัญหา หรือสาเหตุที่จะก่อให้เกิดผลเสียให้กับสังคมได้เช่นกัน เช่น ปัญหาในด้านความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณี ปัญหาภาวะเงินเฟ้อในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งข้อวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องความเป็นธรรมชาติของการกระจายรายได้ภาคอุตสาหกรรมต่อแรงงานระดับต่าง ๆ ประเด็นความคิดเหล่านี้ได้มีการหยิบยกนำมาวิเคราะห์และวิจารณ์กันมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

ลักษณะของปัญหา

๑. การขาดข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว

ท่องเที่ยว

๑.๑ การรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลสถิติทางการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พื้นที่ที่ทำการจัดเก็บข้อมูลมีจำนวนมากครอบคลุมเกือบทั่วประเทศ หากจะดำเนินการให้ครบทุกพื้นที่ต้องใช้เวลานาน เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวกระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ การจัดเก็บข้อมูลจึงเน้นเฉพาะจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลักก่อน ข้อมูลที่จัดเก็บประกอบด้วยข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวจากต่างประเทศและการเดินทางภายในประเทศ รายละเอียดการเดินทางท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาดำเนินการเฉลี่ย จำนวนห้องพักโรงแรม และอัตราการเข้าพัก เป็นต้น สำหรับในจังหวัดอื่น ๆ ดำเนินการจัดเก็บในบางปีเท่านั้น ดังนั้น ข้อมูลที่จัดเก็บส่วนใหญ่จึงมีเฉพาะจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

เป็นหลัก ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ยังขาดข้อมูลที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานระดับท้องถิ่นและธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ในการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางไปทำการจัดเก็บข้อมูลโดยตรงในพื้นที่ต่าง ๆ หรือจะส่งแบบสอบถามให้กรอก พบว่าไม่ได้ได้รับความสนใจจากประชาชน หน่วยงานในท้องถิ่นหรือธุรกิจการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเท่าที่ควร และต้องมีการติดตามหลายครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ทำให้การประมวลผลข้อมูลล่าช้า เครื่องมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลที่ใช้ อยู่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กทำงานได้จำกัด ทำให้การประมวลผลข้อมูลเสียเวลานานกว่าปกติ

๑.๒ การวิจัยและวิเคราะห์ข่าวสารที่ชัดเจนและทันต่อเหตุการณ์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่ต้องตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์และขอรายงานจากสำนักงานสาขาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่มีอยู่ ทำให้ขาดข้อมูลอย่างเพียงพอในการใช้วิเคราะห์เรื่องวางแผนพัฒนาการลงทุนในแนวทางและทิศทางที่เหมาะสม ทั้งนี้ข้อมูลข่าวสารดังกล่าวมีทั้งในด้านบวกและในด้านลบ ในด้านบวก ได้แก่ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและอัตราเพิ่มของนักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศที่เป็นตลาดหลักที่สำคัญ ๆ ส่วนในด้านลบ ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคภัยไข้เจ็บปัญหาสงครามและเหตุการณ์ทางการเมือง ปัญหาอาชญากรรมและความไม่ปลอดภัยที่เกิดกับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ขาดการศึกษาวิจัยข้อมูลด้านการลงทุนของธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ข้อมูลบัญชีรายชื่อของธุรกิจการท่องเที่ยวทุกประเภทพร้อมลักษณะและรูปแบบของกิจการ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ อัตราค่าบริการ ปริมาณและขนาดการลงทุน พร้อมทั้งการวิเคราะห์อุปสงค์การลงทุนในธุรกิจแต่ละประเภทและขนาดของธุรกิจที่เหมาะสม

ขาดแหล่งข้อมูลด้านการลงทุนโดยตรง โดยเฉพาะกิจการลงทุนใหม่ ๆ และกิจการที่มีโครงการที่จะลงทุนในอนาคต ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้วางแผนและการเผยแพร่

๒. การขาดความสมดุลในการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

๒.๑ การส่งเสริมการลงทุนของรัฐ

ประเภทธุรกิจใอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่รัฐให้การส่งเสริม

การลงทุนจำกัดเพียงธุรกิจบางประเภท คือ โรงแรม ศูนย์การประชุมและเรือเร็วบางประเภทเท่านั้น แม้ว่าปัจจุบันมีธุรกิจการท่องเที่ยวอีกหลายประเภทที่มีอุปสงค์เพิ่มขึ้นในอัตราสูงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งบางประเภทต้องใช้งบลงทุนสูงแต่ไม่ได้จัดอยู่ในประเภทที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้การส่งเสริม ซึ่งนับเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญต่อการลงทุนธุรกิจใอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทำให้การลงทุนจำกัดในวงแคบในประเภทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเท่านั้น ส่วนประเภทที่ไม่ได้รับการส่งเสริมจะไม่ได้ได้รับความสนใจลงทุนมากนัก โดยเฉพาะจากกลุ่มนักลงทุนภายในประเทศ

ขาดการวางแผนส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และขาดการส่งเสริมให้เกิดการขยายประเภทธุรกิจใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น รวมทั้งการให้การส่งเสริมไม่ได้มีการศึกษาด้านอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ทำให้การพิจารณาให้การส่งเสริมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

สิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนด้านการเงินค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะในจังหวัดหลัก ทำให้นักลงทุนไม่สนใจเท่าที่ควร และหันไปลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวที่ไม่ได้มาตรฐานเพิ่มมากขึ้น เพราะขนาดการลงทุนและต้นทุนต่ำกว่าทำให้เกิดธุรกิจที่ไม่มีคุณภาพและมาตรฐานจำนวนมาก

๒.๒ การขาดการจัดทำแผนงานพัฒนาการลงทุนร่วมกัน

ขาดการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นไปได้ทางการลงทุน และการศึกษาเป้าหมายการตลาด ตลอดจนความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐในการลงทุนของนักลงทุนบางกลุ่ม ทำให้ผู้ประกอบการเกิดปัญหาด้านการตลาดด้านสาธารณูปโภคมีผลให้กิจการบางกลุ่มขาดความมั่นคง จนก่อให้เกิดปัญหาการใช้วิธีการแข่งขันในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย

ขาดการประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการลงทุนในธุรกิจ การท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคเอกชน และขาดความร่วมมือในการจัดทำ แผนงานพัฒนาการลงทุนร่วมกัน ทำให้การตัดสินใจลงทุนของภาคเอกชนและการสนับสนุน การลงทุนของภาครัฐไม่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันในอันที่จะ เสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจ ของท้องถิ่นและของประเทศ

ขาดกฎหมายและมาตรการในการควบคุมและจัดระเบียบธุรกิจ การท่องเที่ยวให้ครบทุกประเภท ทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ได้แก่การแก่งแย่งลูกค้า การตัดราคาและหรือ การลดมาตรฐานการบริการลง เป็นต้น ตลอดจนขาดการแก้ไข ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว อาทิเช่น การจัดตั้งและจดทะเบียนธุรกิจด้านสถานที่พักแรมใหม่ให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการโรงแรม ได้แก่ ธุรกิจประเภทคอนโดมิเนียม แพลตและอพาร์ทเมนท์ ฯลฯ ปัญหาขั้นตอนและระเบียบข้อบังคับกฎหมายในการจัดตั้งธุรกิจ เรือเร็วและ เรือยอร์ช เพื่อ การท่องเที่ยว ปัญหาด้านระเบียบและขั้นตอนการนำเข้าวีสดูอุปกรณ์เพื่อจัดแสดง การกีฬา และการท่องเที่ยว ปัญหาการควบคุมระเบียบมาตรฐานของกิจการโรงแรม กิจการขนส่ง กิจการนันทนาการและการกีฬาเพื่อการท่องเที่ยว ฯลฯ

๓. การขาดการเผยแพร่ข้อมูลการลงทุนแก่ประชาชนทั่วไป

๓.๑ ข้อมูลโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐ

โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และ สาธารณูปโภคต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ซับซ้อน และมีระยะเวลา ค่าเนิการยาวนานทั้งยังต้องอาศัยหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในแต่ละ เรื่อง เป็นผู้ดำเนินการ และต้องรอให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลก่อน ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลโครงการ พัฒนาของรัฐล่าช้าและไม่ชัดเจน และทำให้การลงทุนของภาคเอกชนอาจเกิดปัญหาอุปสรรค ด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ จนก่อให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ได้ง่าย

ทิศทางและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้นกับนโยบายของรัฐใน แต่ละยุคสมัย ในบางครั้งเกิดความไม่ต่อเนื่องกัน ทำให้มีผลกระทบต่อการกำหนดทิศทางการลงทุนของภาคเอกชน ซึ่งอาจก่อให้เกิดการชะลอการพัฒนาของหน่วยงานของภาครัฐ และการชะลอการลงทุนในภาคเอกชน

๓.๒ ข้อมูลด้านการลงทุนและการตลาด

การเผยแพร่ข้อมูลด้านการลงทุนและการตลาด แม้ว่าจะได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ แผ่นพับ โปสเตอร์ Newsletters แถบเสียงและวีดิโอรวมทั้งการติดต่อสอบถามโดยตรงก็ตาม แต่ยังคงขาดศูนย์กลางที่มีระบบศูนย์ข้อมูลที่ทันสมัยในการให้บริการข้อมูลที่รวดเร็ว และครบถ้วน ทำให้มีขีดจำกัดในการเผยแพร่ข้อมูลให้ทั่วถึงและอย่างกว้างขวางไปยังประชาชน ผู้สนใจทั่วไปและนักลงทุน

การเผยแพร่ข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน โดยตรงในด้านการลงทุนและการตลาดยังไม่ได้รับความสนใจให้มีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ขาดการประสานงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการลงทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทางการท่องเที่ยว

แนวทางแก้ไขปัญหา

๑. ด้านข้อมูล เพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว

๑.๑ การจัดเก็บข้อมูลการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยที่สุดและ เชื่อมโยงโครงข่ายกับกองตรวจคนเข้าเมือง เพื่อให้สามารถรวบรวมข้อมูลได้รวดเร็วขึ้น

๑.๒ การจัดเก็บข้อมูลทางสถิติในจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักและจังหวัดอื่น ๆ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยให้สำนักงานสาขาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยตรง เพื่อจัดส่งให้ส่วนกลางทำการประมวลข้อมูลทางสถิติต่อไป

๑.๓ ให้โรงแรมหรือสถานที่พักแรมอื่น ๆ ได้บันทึกข้อมูลอย่างละเอียดและถูกต้องของการเข้ามาพักของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในแบบ ร.ร. ๔ ร.ร. ๖ และ ร.ร. ๑๔ และให้โรงแรมหรือสถานที่พักแรมอื่นได้จัดส่งแบบ ร.ร. ๖ ให้แก่แผนกควบคุมโรงแรม กองทะเบียน กรมตำรวจ ได้รวบรวมเก็บไว้ทุกวัน ตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ ของพระราชบัญญัติโรงแรม พุทธศักราช ๒๔๗๘ ทั้งนี้เพื่อรวบรวมไว้เป็นข้อมูลทางสถิติต่อไป

(แบบ ร.ร. ๔ หมายถึงสมุดลงนามผู้พักในโรงแรม แบบ ร.ร. ๖ หมายถึงหนังสือแจ้งรายการเข้าพักของผู้พักของโรงแรมแต่ละวัน และ แบบ ร.ร. ๑๔ หมายถึงบัตรจดนามผู้พักแรมในโรงแรม)

๑.๔ พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์สำหรับประมวลข้อมูลได้รวดเร็วยิ่งขึ้นพร้อมทั้งขยายอัตรากำลังในการจัดเก็บและประมวลข้อมูลให้เพียงพอกับขนาดของข้อมูลและปริมาณงานรวมทั้งจัดการฝึกอบรมบุคลากรในด้านการใช้คอมพิวเตอร์ให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๕ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และชี้ให้หน่วยงานของรัฐและนักลงทุนในท้องถิ่นต่าง ๆ เห็นคุณค่าและประโยชน์ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์วิจัยเพื่อวางแผนพัฒนาการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว ตลอดจนการวางแผนพัฒนาด้านการตลาดไปสู่ท้องถิ่น

๑.๖ จัดให้มีรางวัลและของขวัญ ตลอดจนจัดงานชมเชยเพื่อจูงใจให้หน่วยงานของรัฐและผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว สนใจให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลอย่างรวดเร็วและถูกต้อง

๑.๗ การศึกษาวิจัยข้อมูลเพื่อนำมาใช้วางแผนพัฒนาการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี และควรจัดทำการปรับปรุงแผนอยู่เสมอเพื่อให้ทันสมัยและใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

๒. ด้านความสมดุลในการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

๒.๑ รัฐควรจัดให้มีการติดต่อประสานงานและแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดเห็นร่วมกับนักลงทุนจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการสัมมนาด้านการลงทุนในแต่ละภูมิภาคเป็นประจำทุกปี โดยการจัดสัมมนาสมควรกำหนดเนื้อหาการสัมมนาที่ประกอบด้วยศูนย์กลางการท่องเที่ยวและจังหวัดโดยรอบภายในศูนย์กลางระดับภูมิภาคนั้น ๆ

๒.๒ รัฐควรกำหนดนโยบายในด้านการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการส่งเสริมการลงทุนด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถขยายประเภทธุรกิจที่สมควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มขึ้น ได้แก่ ศูนย์สุขภาพและกีฬา ธุรกิจประเภทบันเทิงและนันทนาการ ธุรกิจการขนส่งและจัดนำเที่ยว ธุรกิจภัตตาคารและศูนย์สินค้าของที่ระลึก ธุรกิจท่าเรือและการท่องเที่ยวทางน้ำ และธุรกิจการท่องเที่ยวอื่น ๆ โดยสมควรพิจารณาจากเกณฑ์ ขนาด ลักษณะและรูปแบบการลงทุน คุณภาพและมาตรฐานการให้บริการ ตลอดจนเงินทุนจดทะเบียนและประโยชน์ที่ได้รับจากการส่งเสริมการลงทุน

๒.๓ รัฐควรจัดสิทธิประโยชน์ให้สามารถจูงใจให้นักลงทุนสนใจเข้ารับ การส่งเสริมการลงทุน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการให้ บริการและการขยายการลงทุนธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทาง และปริมาณที่ต้องการตามอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยว

๒.๔ รัฐควรจัดให้มีกฎหมายควบคุมและจัดระเบียบธุรกิจการท่องเที่ยว ในประเภทที่ยังไม่มีกฎหมายรองรับ เพื่อให้มีการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพการให้ บริการที่ดี และลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว ในการทำลายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ บรรยากาศและภาพพจน์ทางการท่องเที่ยว

๒.๕ รัฐควรจัดให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว และกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อให้การ จัดตั้งธุรกิจและการประกอบธุรกิจเป็นไปอย่างคล่องตัว สามารถพัฒนาการลงทุนและมาตรฐาน การให้บริการให้สอดคล้องกับอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว

๒.๖ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลควรจัดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการลงทุน ร่วมกันทั้งภาครัฐและ เอกชน เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางและทิศทางการลงทุนให้ถูกต้อง เหมาะสมในทิศทางเดียวกันและสามารถนำไปสู่ทางปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้อย่างสอดคล้องและ เกิดประสิทธิผลอย่างดี

๓. การ เผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนทั่วไป

๓.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลควรจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลโครงการ พัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐทั้งหน่วยงานส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ รวมทั้งการรวบรวม ข้อมูลทั้งหมดไว้เพื่อนำออกเผยแพร่ ในการจัดสัมมนาทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ และจัดเผยแพร่ ในสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เป็นประจำอย่างน้อยทุก ๓ เดือน

๓.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลควรจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลด้าน การส่งเสริมการลงทุน และสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งประเภทธุรกิจที่ให้การส่งเสริม อย่างกว้างขวางและทั่วถึงเป็นประจำทุกเดือน

๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลในอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว โดยนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลให้สามารถเผยแพร่ได้ อย่างรวดเร็ว แม่นยำและให้บริการได้กว้างขวางมากขึ้น โดยจัดตั้งเครือข่ายเชื่อมโยง ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประมาณ ๒๐ แห่ง เพื่อให้สามารถนำไป ใช้ประโยชน์ในกลุ่มนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ธุรกิจการท่องเที่ยว องค์กรของรัฐ กลุ่ม นักลงทุนและกลุ่มประชาชนทั่วไป

**ส่วนที่ ๕. การฟื้นฟู รักษา และอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม โบราณวัตถุ
ศิลปกรรมและวัฒนธรรม เพื่อ
ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**

ตลอดช่วงเวลานับตั้งแต่เริ่มมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้น จวบจนการท่องเที่ยวได้พัฒนาเป็นอุตสาหกรรมบริการที่เติบโตรวดเร็วและส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยว นับได้ว่าเป็นรายได้หลักที่สำคัญในเศรษฐกิจภาคบริการ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยอย่างมาก และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจและอุตสาหกรรมสาขาอื่น ๆ อีกมากมาย ประเทศไทยจัดได้ว่าเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ในด้านทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยวทางด้านศิลปกรรม โบราณคดี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม อันสูงค่าและเป็นแหล่งอารยธรรมอันรุ่งเรืองในอดีต ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวและเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านั้น และนับวันจะยิ่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ เหล่านั้นเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งก็มีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไป ดังนั้น ถ้าไม่ได้มีการวางแผนและจัดทำแผน เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางด้านการท่องเที่ยวในอนาคตไว้ ก็อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาอันเป็นการที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลังต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักประเภทต่าง ๆ ได้ อันได้แก่

๑. แหล่งธรรมชาติ อาทิเช่น ถ้ำ ภูเขา น้ำตก หาดทราย ทะเล ฯลฯ
๒. แหล่งศิลปกรรม อาทิเช่น โบราณสถาน แหล่งโบราณคดีประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ ฯลฯ

ปัญหาด้านแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เกิดจากการที่มีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวมากจนเกินขีดความสามารถในการรองรับได้ (CARRYING CAPACITY) ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น และการขยายตัวของสาธารณูปโภค หรือโครงสร้างพื้นฐาน ไม่ทันต่อการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนในธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ในพื้นที่นั้น แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งขาดการจัดการและบริหารงานที่ดี สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ขาดการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวอย่างจริงจังจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตัวอย่างของปัญหาได้แก่ การรุกรานที่สาธารณะ การขาดแคลนน้ำจืด การเก็บและกำจัดขยะไม่เพียงพอ การปล่อยน้ำเสียลงทะเลหรือแม่น้ำลำคลอง การทำลายปะการัง การปลูกสร้างอาคารที่ไม่กลมกลืนสภาพแวดล้อม มลภาวะทางเสียง การจราจรแออัด การตั้งร้านค้าหาบเร่กีดขวางทางเดินหรือบนชายหาด ฯลฯ

การดำเนินการแก้ไขที่ผ่านมา

๑. การจัดแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐจึงได้จัดทำแผนหลักเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้น โดยในแต่ละแผนนั้นได้ระบุถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไว้ พร้อมกับระบุสภาพปัญหา ข้อเท็จจริงและแนวทางการดำเนินการแก้ไขป้องกันผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐได้จัดทำแผนหลักของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ เช่น แผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว พัทธยา ภูเก็ต สงขลา/หาดใหญ่ ฯลฯ

๒. การดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแผนหลักที่ได้จัดทำโดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (๒๕๓๐-๒๕๓๔) นั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการไปแล้วทั้งสิ้น ๒๐๓ โครงการ ใช้งบประมาณ ๑,๑๘๘ ล้านบาท

๓. การดำเนินงานตามแผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๖ (๒๕๓๐-๒๕๓๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐได้แสวงหาเงินทุนจากต่างประเทศที่จะนำมาใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ ตามแนวทางที่ได้ศึกษาไว้ในแผนหลักพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น โดยได้ขอเงินกู้จากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเลแห่งญี่ปุ่น (OECP) ครั้งที่ ๑๓ ประจำปี ๒๕๓๐ ในวงเงินรวม ๑,๕๕๔.๕ ล้านบาท แยกเป็นเงินกู้ ๑,๑๐๐ ล้านบาท และเงินบาทสมทบ ๔๕๔.๕ ล้านบาท เงินกู้จำนวนนี้ได้ใช้ไปใน ๗๑ โครงการ ส่วนใหญ่

จะเป็นการปรับปรุงถนนเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาให้เกิดวงจรการท่องเที่ยวขึ้นโครงการเหล่านี้ได้เริ่มดำเนินการไปหมดแล้วในปี ๒๕๓๑-๒๕๓๔ โดยมีคณะกรรมการกำกับแผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว (รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่ดูแลการท่องเที่ยว เป็นประธาน) เป็นผู้กำกับการดำเนินงานตามแผนนี้

ดังนั้น ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๙) ซึ่งได้บรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเอาไว้ด้วย โดยได้กำหนดนโยบายหลักในเรื่องการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนให้เกิดการบริหารและการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชนถึงความสำคัญและคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม และในวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ได้ระบุถึงเจตจำนงในอันที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม โดยมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และในระยะของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เห็นว่ายังคงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดหลักที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภาคต่าง ๆ เพื่อคงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อม ความเป็นระเบียบและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจึงได้ขอเงินกู้จากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโพ้นทะเลแห่งญี่ปุ่น (OECF) ครั้งที่ ๑๔ ในวงเงิน ๒,๗๘๓ ล้านบาท เงินกู้จำนวนนี้จะใช้ในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมและก่อสร้างปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยจัดสรรให้เน้นหนักไปทางด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถึงร้อยละ ๖๓ พื้นที่โครงการจะอยู่ในจังหวัดซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และได้รับผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวมาก แผนงานนี้จะดำเนินการตั้งแต่ปี ๒๕๓๖-๒๕๓๙

วัตถุประสงค์ในการฟื้นฟู รักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โบราณวัตถุ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

๑. เพื่ออนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางวิชาการสัมฤทธิ์ทางธรณีวิทยา ทางโบราณคดีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสุนทรียภาพอันเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นส่วนรวม โดยให้มีการจัดใช้แหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมในลักษณะที่เหมาะสมให้เกิดประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต

๒. เพื่อวางแนวทางการอนุรักษ์ รักษา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และวัฒนธรรมให้เป็นแนวทางที่หน่วยงานของรัฐและเอกชน ตีปฏิบัติในการอนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมและวัฒนธรรม อันเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ เพื่อก่อให้เกิดการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟู ควบคู่กันไป

๓. เพื่อกระตุ้นหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้สนใจที่จะใช้แนวทางและมาตรการในการอนุรักษ์ รักษาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และวัฒนธรรมอย่างจริงจัง

๔. เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ในการคุ้มครองดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม และวัฒนธรรม อันเป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว และมรดกตกทอดที่สำคัญของท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศชาติ โดยส่วนรวม

๕. เพื่อส่งเสริมการศึกษา อบรม และสร้างสำนึกสำนึกแก่ประชาชน ให้เกิดความรู้สึกหวงแหนและเห็นคุณค่าของแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรมและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว และมีความสำคัญในการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

๖. เพื่อเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมรัดกุมและได้ผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ รักษา และฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม อันเป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวอย่างจริงจังเพื่อผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติสืบไป

เป้าหมายด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

ดำเนินการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพและความพร้อมทางด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งในพื้นที่ที่มีปัญหาและมีสภาพเสื่อมโทรมใน ๕๑ จังหวัดทั่วประเทศ โดยเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมในเขต ๓๑ จังหวัด ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (รวมทั้งกรุงเทพมหานคร) เป็นลำดับแรก

หลักเกณฑ์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

๑. โครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และ โบราณคดีจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน
๒. จะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการบริหาร การจัดการ การบำรุงรักษา สิ่งก่อสร้าง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม และกำหนดองค์กรหรือผู้รับผิดชอบวิธีดำเนินการ ตลอดจนงบประมาณค่าใช้จ่ายผนวกไว้ในโครงการด้วย

การอนุรักษ์และฟื้นฟูชนบทธรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม การดำเนินงานที่สำคัญในด้านนี้คือ การสนับสนุนให้จังหวัดต่าง ๆ จัดงานเทศกาลและประเพณีที่สำคัญขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่นหรือภูมิภาคนั้นและเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้คงไว้ การสนับสนุนมีลักษณะ เป็นการสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดงาน การจัดกิจกรรมเข้าร่วมงาน เช่น การจัดนิทรรศการทางการท่องเที่ยว และการจัดแสดงแสงและเสียง การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การจัดงาน ฯลฯ โดยมีงานเทศกาลและประเพณีที่ได้รับการสนับสนุนประมาณ ๗๐ งาน

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานอีกลักษณะหนึ่ง คือ การจัดงานแสดงแสงและเสียงตามโบราณวัตถุสถานที่สำคัญ เป็นกิจกรรมเสริมทางการท่องเที่ยวจัดทำขึ้นเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมโบราณวัตถุสถานที่และให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความสำคัญของโบราณวัตถุสถานที่แห่งนั้น ซึ่งจะนำไปสู่ความภาคภูมิใจในประวัติความเป็นมาของชาติ และเกิดความหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมของชาติต่อไป เช่น งานวันแห่งประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา งานลีปคำหิสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี งานประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟ

จังหวัดสุโขทัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟู วัฒนธรรมที่ริเริ่มขึ้นใหม่ เช่น งานเทศกาลอาหารทะเลที่จังหวัดภูเก็ต งานเทศกาล ไหว้พระจันทร์ที่หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา งานเทศกาลว่าวนานาชาติที่พัทลุง งานแข่ง เรือนานาชาติ กรุงเทพฯ งานภูเก็ตรถรอนนานาชาติ จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น

จากการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีได้คำนึงถึง การอนุรักษ์ต่อแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหลักใน การส่งเสริมการท่องเที่ยว อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ในอนาคตได้ ซึ่งลักษณะปัญหาที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด ได้แก่

๑. ปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ

๑.๑ ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และปัญหามลภาวะ

ลักษณะปัญหา สภาพแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม สกปรก มีขยะและ สิ่งปฏิกูลเคลื่อนกลาดอยู่ตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว สูญเสียความสมดุลทางธรรมชาติ เช่น แหล่งน้ำเน่าเสีย หาดทรายสีคล้ำลง มีเศษ ขยะมูลฝอยและสิ่งกีดขวางที่พืชพันธุ์และสัตว์ป่าตามธรรมชาติถูกทำลายจนลดจำนวน หรือสูญพันธุ์ฯ ไปอย่างรวดเร็ว

ปัญหาน้ำเสีย ขยะ เป็นปัญหาสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นจากนัก ท่องเที่ยว และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม บังกะโล ร้านอาหาร ร้านค้า รวมถึงชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหา อากาศเสีย ฝุ่นละออง เสียงจากยานพาหนะ ปัญหาต่าง ๆ นี้ นอกจากจะทำ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมคุณภาพและความสวยงามแล้ว ยังทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ ร่างกายและส่งผลต่อจิตใจในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน รำคาญต่อผู้เข้าไป เยื่อน ไม่เกิดความประทับใจ และไม่อยากจะมาเยือนซ้ำอีกในอนาคตต่อไป

๑.๒ ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์

ลักษณะปัญหา ปัญหาการบุกรุกที่สาธารณประโยชน์ รวมถึงการเข้า ครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่สาธารณประโยชน์มีหลายลักษณะ เช่น การบุกรุก จับจองพื้นที่โดยไม่มีเอกสารสิทธิ์หรือมีเอกสารสิทธิ์ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย รูปการ ที่พบคือการจับจองพื้นที่ภูเขาหรือป่าสงวนเพื่อสร้างสถานที่ตากอากาศ การบุกรุกพื้นที่ เกาะ ชายหาดและพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวอื่น ๆ และ การบุกรุกพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อสร้างเรือนแพ ที่พัก หรือร้านอาหาร เป็นต้น

อีกลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ การรुकฐาที่สาธารณะที่ติดกับพื้นที่ของตน เช่น การรुकฐาสรางอาคารยื่นลงไปในแม่น้ำ ลากลองหรือชายหาดสาธารณะ เป็นต้น ทั้งนี้รวมไปถึงการปลูกสรางเทิงและแผงลอยในที่สาธารณะ เช่น เฟิงขายอาหาร เครื่องดื่ม หรือแผงลอยขายสินค้าที่ระลึกตามแหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไปทั้งชายหาด น้ำตก วัด และโบราณสถานต่าง ๆ

ปัญหาการรुकฐที่สาธารณประโยชน์ เช่น การรुकฐที่ป่าชายเลน หรือพื้นที่ป่าสงวนหรือพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะทวีมากขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ด้านทัศนียภาพและปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนั้น จึงจำเป็นจะต้องมีการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและ เป็นการยับยั้งการรुकฐที่ไม่ถูกต้อง

๑.๓ ปัญหาอาคารและสิ่งปลูกสราง

ลักษณะปัญหา การก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสรางเกิดขึ้นตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและได้รับความนิยมสูง เช่น จังหวัดภูเก็ต เมืองพัทยาและจังหวัดเชียงใหม่ การก่อสร้างอาคารดังกล่าวมิได้มีการควบคุมด้าน ความสูง รูปแบบ ดังนั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาทัศนียภาพเป็นอย่างมาก

ปัญหาอีกลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นคือ การก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสรางที่มีลักษณะทำลายธรรมชาติดั้งเดิมของพื้นที่ รวมทั้งมีการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะขัดต่อสภาพธรรมชาติ ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม เป็นการทำลายภูมิทัศน์อันเป็นความงามและเสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิมไปดังตัวอย่างที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

ปัญหาความแออัดในอาคารสิ่งปลูกสราง เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นมาก ในแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยม ความแออัดดังกล่าวจะเป็นไปในรูปของเฟิงขายอาหาร เครื่องดื่ม หาบเร่ แผงขายสินค้าของที่ระลึก และอาคารตึกแถว ซึ่งมีการก่อสร้างและจัดวางอย่างไม่เป็นระเบียบ ก่อให้เกิดทัศนอุจาด และที่สำคัญคือ แหล่งท่องเที่ยวจะเสื่อมโทรมเร็ว ตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบปัญหาเหล่านี้ เช่น การสร้างบาร์เบียร์ที่เกาะภูเก็ตและเกาะสมุย การสร้างตึกแถวหรือศูนย์การค้าติดกับวัดหรือโบราณสถานในตัวเมืองเชียงใหม่ เป็นต้น

๑.๔ ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม

ลักษณะปัญหา เช่น มีการถมที่ ถมทะเล หรือทะเลสาบ การสร้างถนนซิดชายฝั่งจนเกินไป การตัดถนนผ่านพื้นที่ป่าชายเลน หรือตัดถนนผ่านเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ การขุดตัดดินไปขาย การระเบิดหิน การสร้างเขื่อนในบางแห่ง ซึ่งก่อให้เกิดการพังทลายของดิน เกิดตะกอนในแม่น้ำหรือทะเล เกิดการทำลายสภาพภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติ และความสมดุลทางระบบนิเวศ

ปัญหาต่าง ๆ ที่รวบรวมขึ้นดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมแล้ว จะพบว่าได้ก่อให้เกิดผลเสียต่าง ๆ เช่น เกิดความเสียหายหรือความเสื่อมโทรมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีมาแต่เดิม รวมทั้งคุณภาพของทรัพยากรนั้นจะด้อยลง เกิดมลภาวะทางน้ำ อากาศเสีย เกิดการสูญเสียของพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ป่าในท้องถิ่น เกิดการทำลายสภาพภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติ ตลอดจนหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

๒. ปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

สังคมและวัฒนธรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะการติดต่อสัมพันธ์กันในยุคปัจจุบันที่สามารถกระทำได้อย่างกว้างไกลและรวดเร็ว กับทั้งภายในสังคมและวัฒนธรรมเองซึ่งมีผู้คนเป็นผู้สืบทอดก็ย่อมจะมีความต้องการเปลี่ยนแปลงไปตามความทันสมัยด้วยและ เมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้องก็จะกลายเป็นตัวเร่งให้เกิดผลกระทบในเชิงลบได้ ซึ่งพอจะสรุปประเด็นปัญหาสำคัญ ๆ ได้ดังนี้

๒.๑ ปัญหาเพศพาณิชย์

ลักษณะปัญหา ปัญหาเพศพาณิชย์มีพื้นฐานมาจากปัญหาเศรษฐกิจในท้องถิ่น หรือภูมิภาค และปัญหานี้ได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้วในสังคมไทย แต่เมื่อการท่องเที่ยวได้เติบโตและพัฒนาขึ้น ธุรกิจด้านนี้จึงมีอัตราการขยายตัวที่สูงตาม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีบทบาทเข้าไปเป็นตัวเร่งให้ปัญหานี้เติบโตและลุกลามมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัญหาเพศพาณิชย์นี้หากพิจารณากันให้ลึกซึ่งจะพบว่า มีปัญหาอื่น ๆ ที่ร้ายแรงกว่าจะตามมาด้วย กล่าวคือ การเกิดกามโรค การแพร่กระจายของโรคเอดส์ ความเสื่อมทางศีลธรรม การล่อลวงผู้หญิงและเด็ก ปัญหา ยาเสพติด รวมไปถึงปัญหาการล่อลวงเพื่อชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ เป็นต้น

๒.๒ ปัญหาอาชญากรรม

ลักษณะปัญหา ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาเรื้อรังในสังคม ซึ่งมักจะเกิดขึ้นชุกชุมในสังคมเมืองที่เติบโตขึ้นอย่างไม่ค่อยมีระบบระเบียบ เมื่อพิจารณาในแง่การท่องเที่ยวจะพบว่ารูปแบบของปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่ การล่อลวง ข่มขืนนักท่องเที่ยว การปล้นชิงทรัพย์ การขโมยทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สถานีรถปรับอากาศ สถานีรถไฟ สถานที่พักผ่อน และตามแหล่งท่องเที่ยว

๒.๓ ปัญหาค่าครองชีพ

ลักษณะปัญหา ในพื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เช่น จังหวัดภูเก็ต เกาะสมุย เมืองพัทยา และจังหวัดเชียงใหม่ มักจะประสบกับปัญหาค่าครองชีพที่สูง ราคาสินค้าอุปโภคและบริโภคจะมีราคาแพง จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบอาชีพในสาขาอื่น ๆ ที่มีรายได้ต่ำกว่า เช่น สาขาการเกษตร

๒.๔ ปัญหาการหลอกลวงเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

ลักษณะปัญหา ด้วยพื้นฐานทางความคิดของผู้ประกอบการบางรายที่ต้องการกอบโกย มุ่งเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เล็งเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตนและคิดค้ากำไรเกินควร จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหานี้ กลุ่มที่มักจะเป็นต้นเหตุของปัญหาเช่น กลุ่มมัคคุเทศก์ที่ผิดกฎหมาย (กลุ่มไกด์ผี) แท็กซี่ป้ายดำ รวมทั้งร้านขายของที่ระลึกบางรายที่อาจสมรู้ร่วมคิดด้วยกัน

๒.๕ ปัญหาความไม่เสมอภาคในการมุ่งเน้นพัฒนาเฉพาะพื้นที่

ลักษณะปัญหา การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การพัฒนาระบบไฟฟ้า ระบบการคมนาคมขนส่ง โทรศัพท สนามบิน มักจะดำเนินการในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น สำหรับในพื้นที่อื่น ๆ จึงอาจเกิดความรู้สึกเปรียบเทียบในแง่ของความเสมอภาคในการพัฒนา ก่อให้เกิดความรู้สึกว่าพื้นที่ใดที่มีได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมักจะถูกทอดทิ้งไม่ได้รับการเหลียวแลเท่าที่ควร

๒.๖ ปัญหาค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง

ลักษณะปัญหา ปราบฏกาการณ์ในเรื่งการลอกเลียนแบบมุ่งให้ความสำคัญกับลักษณะการนิยมตามแบบอย่างลัษณะวัฒนธรรมตะวันตก การให้ความสำคัญกับเรื่งเศรษฐกิจและเงินตรา จนละทิ้งขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและค่านิยมดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งหากจะพิจารณาและวิเคราะห์กันอย่างถี่ถ้วนแล้ว จะพบว่าสิ่งเหล่านี้เป็นไปตามกระแสเศรษฐกิจโลกมิได้ เป็นสิ่งที่ผิดปกตจนเกินไป แต่ปรากฏการณ์เหล่านี้ควรจะได้รับการทบทวนและปรับแนวคิดดังกล่าวให้อยู่ในทิศทางที่เหมาะสมต่อไป

๒.๗ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณี

ลักษณะปัญหา การหยิบยกเอาเรื่งวัฒนธรรมประเพณีของไทยมาเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มากขึ้น เป็นสิ่งที่ดี แต่จำเป็นต้องระมัดระวังในเรื่งรูปแบบ การเข้าไปมีส่วนร่วม เนื้อหาดั้งเดิมของวัฒนธรรมและประเพณีนั้น ๆ

ในช่วงที่ผ่านมา การนำวัฒนธรรมประเพณีมาเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยือนนั้นมักจะมุ่งเน้นไปในด้านการค้า ด้านความสวยงาม แต่กลับลดทอนความประณีต ตัดขั้นตอนที่เป็นหัวใจหรือเนื้อหาของวัฒนธรรมประเพณีของไทยในถิ่นนั้น ๆ ไป การดำเนินงานมักจะเน้นเกี่ยวกับการจัดการแสดงเพื่อโชว์ความตื่นตาตื่นใจให้นักท่องเที่ยวชม โดยละเลยถึงสาระที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น รวมทั้งคุณค่าที่แท้จริงที่มีต่อสังคมท้องถิ่น

๒.๘ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าของท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว

ลักษณะปัญหา พฤติกรรมบางอย่างของนักท่องเที่ยว เช่น การเปลือยกายอาบแดด การแต่งกายไม่สุภาพ เข้าไปยังศาสนสถานหรือปูชนียสถาน หรือการกอดจูบกันในที่สาธารณะ การกระทำอันรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของนักท่องเที่ยวเหล่านี้จะก่อให้เกิดความขัดแย้งกับคนในท้องถิ่น เนื่องจากความแตกต่างด้านขนบธรรมเนียมและประเพณีบางประการ ปัญหานี้หากเจ้าของท้องถิ่นไม่พอใจมาก ๆ อาจถึงขั้นต่อต้านและไม่ต้อนรับนักท่องเที่ยวอีกต่อไป

ปัญหาดังกล่าวในประเทศไทยนับว่ายังไม่รุนแรงมากเหมือนในประเทศอื่น ๆ ในช่วงที่ผ่านมาปรากฏบ้างบางพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปมาก เช่น เมืองพัทยา เกาะสมุย จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

๒.๔ ปัญหาการลดคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรม

ลักษณะปัญหา คุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมได้รับผลกระทบกระเทือน จากความเห็นแก่ได้ของผู้ผลิตและจำหน่าย โดยอาจลดมาตรฐานลงเพื่อให้ได้กำไร มากที่สุด มีการลอกเลียนแบบศิลปหัตถกรรม ไม่คำนึงถึงความประณีตและคุณภาพสินค้า เน้นไปในเรื่องของการค้ามากขึ้น ทำให้ผลงานทางศิลปะและมีมือช่างหมดคุณค่าลง และเสียชื่อเสียงจนหมดความนิยมไปในที่สุด

สาเหตุของปัญหาที่สำคัญ ๆ

จากการรวบรวมปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้น หากจะวิเคราะห์หาสาเหตุ ของปัญหา จะพบว่ามีสาเหตุใหญ่ ๆ ๘ ประการ ดังนี้

๑. การวางแผนและการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน (PLANNING AND NOT IMPLEMENTATION)

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลโดยเฉพาะ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่ จังหวัดต่าง ๆ ในทุกระดับ ตั้งแต่การสำรวจเบื้องต้น การศึกษาเบื้องต้น การจัดทำ แผนหลัก และการศึกษาความเป็นไปได้

นอกจากการดำเนินงานทางด้านวางแผนแล้ว ยังได้จัดทำคู่มือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ขึ้น ในคู่มือดังกล่าวได้เสนอแนะแนวทางการ พัฒนาที่ไม่ขัดต่อสภาพแวดล้อม เสนอแนะด้านการจัดวางองค์ประกอบสิ่งก่อสร้าง ให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ก็ยังมีการศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยว ต่อสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการศึกษาเรื่องขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ก็เป็นการศึกษาอีกแนวหนึ่ง que การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดำเนินการมาโดยตลอด

การดำเนินงานด้านการวางแผน การจัดทำคู่มือ การศึกษาผลกระทบ และการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ เป็นการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ ความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและภายใต้แนวคิดในการพัฒนาแบบยั่งยืน (SUSTAINABLE DEVELOPMENT) ซึ่งหมายถึง การวางแผนพัฒนาที่คำนึงถึงขีดความสามารถของคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ENVIRONMENTALLY SOUND DEVELOPMENT) โดยตระหนักถึงข้อจำกัด (LIMITATIONS) ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่จะใช้

ประโยชน์ในการพัฒนา ควบคู่กับการควบคุมป้องกันและติดตามผลกระทบจากการพัฒนา การท่องเที่ยวและกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืนนาน รวมทั้งก่อประโยชน์ กระจายต่อสังคมส่วนรวม และมีการป้องกันมลภาวะที่อาจจะเกิดขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงการปฏิบัติที่เป็นจริงนั้น การศึกษาด้านแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและการวิจัยด้านอื่น ๆ ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำมาสู่ การปฏิบัติได้อย่างจริงจัง ดังนั้นการเติบโตของการท่องเที่ยวจึงมีลักษณะไร้ทิศทาง ขาดความเหมาะสม จึงก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย

๒. การบริหารการจัดการ

ในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เกิดปัญหา ส่วนหนึ่งเกิดจากสาเหตุที่ไม่มี การบริหารการจัดการที่ดี ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ดูแลจัดการอยู่เป็นประจำ เจ้าหน้าที่ บางรายที่มีส่วนรับผิดชอบก็ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่ได้มีการกำหนดไว้ อีกทั้งใน บางพื้นที่การดำเนินงานในบางอย่างก็กระทำไปด้วยขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือ ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

๓. การขาดจิตสำนึกในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

นักท่องเที่ยวบางคน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ประชาชน ในท้องถิ่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมและความไร้ ระเบียบในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้วยสาเหตุที่ขาดจิตสำนึกในความสำคัญของ สิ่งแวดล้อม ทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการขาดจิตสำนึกทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ การทิ้งขยะไม่เลือกที่ การปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลองและทะเล การระเบิดปลา การทอดสมอเรือลงบนแหล่งปะการัง การเก็บปะการังหรือหินสวยงาม การเก็บกล้วยไม้ หรือพันธุ์ไม้ป่า การล่าหรือบริโภคลสัตว์ป่า เป็นต้น

๔. การขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

เมื่อมนุษย์มุ่งหวังที่จะกอบโกยผลประโยชน์จากธรรมชาติมากเกินไป ความเหมาะสม ไม่มีการเสียสละเพื่อส่วนรวม เพื่อสังคมและเพื่อมนุษยชาติ เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง ดังนั้น ภายใต้แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า ทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัดและต้องตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่อย่างไม่จำกัด สภาพโดยทั่วไปจึงมักเกิดปัญหาการกอบโกยประโยชน์ในทุกวิถีทาง เช่น การละเลยที่จะบำบัดน้ำเสียที่เกิดขึ้นของโรงงานเพราะจะทำให้เพิ่มค่าใช้จ่ายในการลงทุน การนำขยะและสิ่งปฏิกูลไปทิ้งหรือกองรวมไว้โดยไม่กำจัดทิ้ง ๆ ที่ควรจะต้องก่อสร้างเตาเผาขยะ การถมทะเลเพื่อก่อสร้างอาคารที่พักและร้านค้า การลักลอบขุดตักดินจากที่สาธารณะไปขาย การบุกรุก การตั้งร้านค้า หาบเร่และแผงลอยตามแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น การกระทำเหล่านี้ก่อให้เกิดผลเสียและปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย

๕. การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลาย ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ยังไม่มีหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบแก้ไขปัญหา เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ นั้นกระจายอยู่ในหลายส่วน หลายหน่วยงานและหลายพื้นที่ ดังนั้น ในเรื่องการแก้ไขจึงจำเป็นต้องมีการประสานงานกันอย่างจริงจังทั้งในด้านเวลา งบประมาณ รวมไปถึงบุคลากรด้วย

๖. ปัญหาด้านกฎหมาย

เมื่อพิจารณาในแง่กฎหมายแล้วพบว่า กฎหมายบางฉบับมีข้อขัดแย้งในเรื่องความล้าสมัย แม้จะมีกฎหมายมากมายหลายฉบับทั้งกฎหมายเก่าและกฎหมายใหม่ แต่ก็มักเกิดปัญหาด้านการผสมผสาน อีกทั้งยังเกิดปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อน ความขัดแย้งในข้อกฎหมายและผู้ใช้กฎหมายนั้น ๆ ภาวะที่เกิดขึ้นตามมาก็คือมีการแย่งกันปฏิบัติ แย่งกันปฏิบัติ และไม่มีการประสานงานกัน

ตัวอย่างของกรณีปัญหา คือ เรื่องการบุกรุกที่แหล่งน้ำสาธารณะ ผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนราชการหลายกรม กองทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ในแง่ปฏิบัติแล้วจึงประสานงานกันค่อนข้างยาก นอกจากนี้ก็ยังมีอีกหลายปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาการควบคุมสิ่งรูปแบบอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ปัญหาการควบคุมกิจกรรมและการบริการ

๗. ปัญหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ เอกชน

ภาคเอกชนที่เป็นนักธุรกิจบางรายมักจะไม่ได้ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ทั้งนี้ก็เนื่องจากธุรกิจดังกล่าวจะพยายามหาช่องทางในการที่จะหลีกเลี่ยงข้อกฎหมาย อีกทั้งหยิบยื่นผลประโยชน์บางอย่างให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐในการที่จะดำเนินการผิดกฎหมาย และลักลอบ รุกรานสภาพแวดล้อม เช่น ในกรณีที่นักธุรกิจรุกป่าในที่เขตอุทยานแห่งชาติ จัดสร้างรีสอร์ตและที่พักแรม เป็นต้น

๘. การพัฒนาด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีนับได้ว่าเป็นดาบสองคม กล่าวคือ ขณะที่มนุษย์พัฒนา เทคโนโลยีขึ้น โดยทำให้เกิดเครื่องมือ เครื่องจักรกลและอุปกรณ์ที่ทันสมัย และมนุษย์ก็นำเทคโนโลยีเหล่านั้นมาเป็นเครื่องมือในการทำลายสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และเอานะ ต่อธรรมชาติ จนเป็นสาเหตุที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงในระยะ เวลาอันรวดเร็ว ตัวอย่างของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น มนุษย์ผลิตเครื่องจักรกลในการก่อสร้างเพื่อนำไปใช้ปรับพื้นที่ภูเขาที่มีความงดงามตามธรรมชาติให้เป็นรีสอร์ตตากอากาศดังกล่าวก็นับว่าเป็นการทำลายสภาพภูมิทัศน์ดั้งเดิม และระบบนิเวศที่เปราะบางให้เสื่อมไป

ในการพัฒนาเทคโนโลยีนั้น หากมีการคิดค้นเครื่องจักรที่สามารถช่วย ในการรักษาสมดุลของสภาพธรรมชาติได้ก็จะเป็นปรากฏการณ์ที่ดี เช่น การจัดสร้างระบบ กำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย การนำวัสดุใช้แล้วมาปรับปรุงใช้ใหม่ (RECYCLING) เป็นต้น ฉะนั้น การพัฒนาเทคโนโลยีในสิ่งคมบางครั้งไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยี ระดับสูง แต่ระดับความเหมาะสมของเทคโนโลยีควรจะต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม (ENVIRONMENTAL SOUND TECHNOLOGY) มากกว่า

วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหา

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่นอกจากจะมีบทบาทในด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวแล้วยังมีบทบาทหลัก ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้เติบโตอย่างถูกต้องและมีทิศทางที่เหมาะสม ทั้งนี้รวมถึงความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะต้องคำนึงถึงควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยนโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยข้อหนึ่งได้ระบุไว้ชัดเจนว่า "อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติ วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด"

ดังนั้น หากจะสรุปข้อมูลในแง่มุมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อมแล้ว สามารถสรุปการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

๑. การดำเนินงานทางด้านการวางแผนและวิชาการ

๑.๑ การศึกษาวิจัยเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ ดำเนินงานนั้นควรจะมี ๔ ระดับ คือ การสำรวจเบื้องต้น การศึกษาเบื้องต้น การจัดทำแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ

ในทุก ๆ ระดับของการวางแผนนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ ควรจะให้ความสำคัญกับเรื่องของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับของการจัดทำแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ละแผนนั้นควรระบุถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไว้อย่างชัดเจน พร้อมกับระบุสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง แนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่อาจมีต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๒ การจัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรจะได้จัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ขึ้น โดยแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว เช่น วัด ถ้ำ น้ำตก เนินเขา อ่างเก็บน้ำ และชายทะเล การจัดทำคู่มือพัฒนาลักษณะนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ถูกต้องตามหลักวิชาการไม่ดำเนินการพัฒนาให้ขัดต่อสภาพแวดล้อม ในคู่มือดังกล่าวควรจะได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนา อาทิ การจัดวางองค์ประกอบให้กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งผู้รับผิดชอบดูแลพื้นที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาได้โดยตนเอง

๑.๓ การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยว

เป็นที่ตระหนักกันดีอยู่แล้วว่าการพัฒนาใด ๆ ก็ตามมักจะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งผลกระทบด้านกายภาพและผลกระทบด้านสังคม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจะเล็งเห็นความสำคัญในประเด็นนี้ และควรจะดำเนินการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่หลักทางการท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่ควรจะได้ศึกษาถึงลักษณะของผลกระทบ สาเหตุที่เกิดผลกระทบ แนวทางและมาตรการในการแก้ไข รวมถึงองค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องในปัญหานั้น ๆ ที่จะต้องร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไข สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น การศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูงานเทศกาลประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทยและการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อสภาวะแวดล้อมและประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

นอกจากนี้ควรได้ทำการศึกษาถึงเรื่องขีดจำกัดในการพัฒนา (CARRYING CAPACITY) เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว อันจะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อม โดยเลือกกรณีศึกษา เช่น การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ และการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด เป็นต้น

๒. การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว
- รัฐบาลควรจะได้สนับสนุนด้านงบประมาณให้แก่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดสรรงบประมาณที่ได้รับมาในดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ เช่น
- ๑) โครงการเร่งรัดฟื้นฟูการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
  - ๒) โครงการอุดหนุนการปรับปรุงสาธารณูปโภค พัฒนาสภาพภูมิทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กในภูมิภาค
  - ๓) โครงการประเภทพัฒนาและอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ
  - ๔) โครงการตามแผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว (โครงการเงินกู้ OECF)
  - ๕) โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ตามโครงการดังกล่าวนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รับผิดชอบดำเนินการโครงการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้การสนับสนุนมีทั้งโครงการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โครงการพัฒนาสภาพภูมิทัศน์และโครงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

๓. การพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันการศึกษาทั้งของภาครัฐและ เอกชนควรรักษาความสำคัญกับบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น โดยจัดให้มีการฝึกอบรม และการบรรยายให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มัคคุเทศก์ ข้าราชการ พนักงานบริษัท รวมถึงพระภิกษุ สามเณร และผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวในวงการต่าง ๆ เช่น พนักงานต้อนรับ พนักงานบริการอาหาร พนักงานขับรถ พนักงานขับเรือ และพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ เป็นต้น เนื้อหาในการอบรมควรจะ เน้นและรณรงค์ในเรื่องการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย ตลอดจนมีการจัดโครงการอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งช่วยดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว

๔. การจัดประชุมสัมมนาในการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว

เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน หรือปัญหาบางประการมีขนาดของปัญหาและความร้ายแรงมากจนหน่วยงานเดียวไม่สามารถแก้ไขได้จึงต้องการความร่วมมือจากอีกหลายหน่วยงาน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐทุกฝ่ายควรจะมีการประชุมสัมมนาร่วมกันเพื่อหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป เช่น การจัดสัมมนาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวชายทะเล การจัดสัมมนาผลกระทบของการท่องเที่ยวเคินป่าต่อสภาวะแวดล้อมและประชาชนในท้องถิ่น และการจัดสัมมนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (SUSTAINABLE TOURISM) ตลอดจนจะมีการสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น เกาะภูเก็ต และเมืองพัทยา ประเด็นปัญหาที่มักจะถูกหยิบยกขึ้นพิจารณา ได้แก่ ปัญหาอาคารและสิ่งก่อสร้างที่ไม่เหมาะสมและไม่สวยงาม ปัญหามลภาวะ เป็นต้น

๕. การรณรงค์ เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

รัฐบาลควรจะได้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวไปยังลุ่มลุ่มชนสาขาต่าง ๆ ทั้งทางรายการวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งพิมพ์ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำเผยแพร่ เช่น อนุสาร อ.ส.ท. จุลสารการท่องเที่ยว และจดหมายข่าว เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับรู้และเข้าใจ

พร้อมทั้งมีโครงการจัดทำสไลด์มัลติวิชั่น วีดิทัศน์ (V.D.O) เอกสาร และโปสเตอร์ เพื่อผลิตเป็นสื่อในการรณรงค์ เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม แล้วจัดนิทรรศการและเผยแพร่ไปยังหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาในโอกาสต่าง ๆ ทั่วประเทศ

นอกจากนี้รัฐบาลควรที่จะนำเยาวชนในท้องถิ่นให้ เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้นด้วย จัดให้มีโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยเป็นประจำปี โดยเชิญผู้นำเยาวชนจากทั่วทุกจังหวัดมา เข้าร่วมโครงการเพื่ออบรมความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง พร้อมทั้งจัดโครงการรณรงค์ รักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยขอความร่วมมือจากเยาวชน ประชาชนเจ้าของท้องถิ่นและผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์รักษาความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยวเป็นครั้งคราว

๖. การจัดตั้งมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐและ เอกชนโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจะเป็นหน่วยงานหลักที่จะดำเนินการจัดตั้งมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมอันเนื่องด้วยการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย รวมทั้งในด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมรดกทางการท่องเที่ยว ตลอดจนร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ดำเนินกิจกรรมอันเป็นสาธารณประโยชน์

๗. การกำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา

การดำเนินงานเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย กิจกรรมและโครงการหลายประเภทและหลายลักษณะ เช่น การพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การปรับปรุง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบำรุงรักษาสภาพแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการเก็บรักษาแหล่งท่องเที่ยวบางประเภทในพื้นที่ต่าง ๆ ไว้เพื่อการพัฒนาต่อไปในระยะยาว

รัฐบาลควรมีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา เอาไว้โดยอาจแบ่งออกได้เป็น ๔ กลุ่มพื้นที่ตามศักยภาพ ความพร้อมทางการท่องเที่ยว และปัญหาของพื้นที่ คือ

๗.๑ พื้นที่อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว

เป็นพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง มีความพร้อมในการรองรับ นักท่องเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกได้มาตรฐานสูง มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ค่อนข้างเต็มที่แล้วในปัจจุบัน และมีแนวโน้มว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวจะถูกนำมาใช้ จนอาจเกิดความเสื่อมโทรมและเสียหายได้ การพัฒนาพื้นที่กลุ่มนี้เน้นด้านการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ พื้นที่เหล่านี้ ได้แก่ ชลบุรี กรุงเทพฯ เพชรบุรี(ชะอำ) ประจวบคีรีขันธ์(หัวหิน) เชียงใหม่ ภูเก็ต สงขลา และ สุราษฎร์ธานี

๗.๒ พื้นที่พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

เป็นพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง แต่การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอหรือยังไม่ เหมาะสม การพัฒนาพื้นที่ในกลุ่มนี้ควรเน้นด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและบริการ โดยแยกออกได้เป็นพื้นที่ย่อย ๒ กลุ่ม คือ

๗.๒.๑ กลุ่มพื้นที่ศักยภาพสูง ได้แก่ กระบี่ กาญจนบุรี เชียงราย พังงา

พระนครศรีอยุธยา พิษณุโลก แม่ฮ่องสอน ระยอง ลำปาง สุโขทัย อุบลราชธานี ตราค ปราจีนบุรี นครสวรรค์ และเพชรบุรี

๗.๒.๒ กลุ่มพื้นที่ศักยภาพปานกลาง ได้แก่ กำแพงเพชร ขอนแก่น ตริง จันทบุรี ชุมพร ตาก นครนายก นครพนม นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นราธิวาส น่าน บุรีรัมย์ ปัตตานี พะเยา เพชรบูรณ์ แพร่ ยะลา ระนอง ราชบุรี ลพบุรี สตูล ศรีสะเกษ เลย สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย และอุดรธานี

๗.๓. พื้นที่ซึ่งสมควรใช้การท่องเที่ยวเป็นสาขารองในการพัฒนา

เป็นพื้นที่ซึ่งมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวพอสมควร แต่มีศักยภาพทาง สาขาเศรษฐกิจด้านอื่นสูง ทั้งนี้ อาจใช้การท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบร่วมด้วยในฐานะ สาขาทางเศรษฐกิจเสริม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะข้างหน้าเมื่อมีองค์- ประกอบและความพร้อมในด้านต่าง ๆ สมบูรณ์กว่าสถานภาพปัจจุบัน พื้นที่กลุ่มนี้ได้แก่ จังหวัดอื่น ๆ นอกเหนือจากจังหวัดที่กล่าวมาแล้วใน ๒ กลุ่มแรก

๗.๔. พื้นที่กำหนดเป็นที่ท่องเที่ยว

กำหนดพื้นที่และสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องสงวนไว้เป็นของรัฐ โดยจะ เลือกดำเนินการเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ในการควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐเท่านั้น พื้นที่ ดำเนินการ ๑๒ พื้นที่ คือ

พื้นที่บริเวณท่าฉัตรไชย จังหวัดภูเก็ต

พื้นที่บริเวณถ้ำเขabin จังหวัดราชบุรี

พื้นที่บริเวณเกาะล้านและ เขาทักษะยา เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

พื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครนายก/ปราจีนบุรี/ สระบุรี/นครราชสีมา

พื้นที่บริเวณอุทยานนกน้ำคูขุด จังหวัดสงขลา

พื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

พื้นที่บริเวณห้วยเขาแดง จังหวัดสงขลา

พื้นที่บริเวณโครงการหลวงคอกอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ภูเรือ ภูชี้ฟ้า จังหวัดเลย

ป่าลำแควน้อยฝั่งซ้าย จังหวัดพิษณุโลก

พื้นที่บริเวณอุทยานแห่งชาติห้วยหวด/ภูผายน จังหวัดสกลนคร

พื้นที่บริเวณหลังสถานีรถไฟหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ ป้องกันและแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว อันค่อนข้างหลากหลายนี้ไม่เพียงแต่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเท่านั้นที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในเรื่องนี้ หากยังต้องมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน นักท่องเที่ยว และประชาชนเจ้าของท้องถิ่นเพื่อดำเนินการให้ครบวงจรและในภาครัฐควรได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพลิ่งแวดล้อม เพื่อหวังว่าจะนำมาใช้แก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลที่จริงจัง อันจะมีความสำคัญต่อการกำหนดมาตรการด้านการอนุรักษ์ ป้องกันและแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อมสำหรับการท่องเที่ยว เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพลิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งมีสาระสำคัญที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่

๑. ยึดหลักการที่ว่า "บุคคลที่ก่อให้เกิดภาวะมลพิษต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการขจัดมลพิษ" (Polluter Pays Principle) ซึ่งจะทำให้สามารถลดภาวะมลพิษต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรมที่พัก ฯลฯ จะต้องมีความรับผิดชอบยิ่งขึ้นต่อการก่อปัญหาลิ่งแวดล้อม

๒. การกำหนดเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองลิ่งแวดล้อม สำหรับพื้นที่ที่มีสภาพธรรมชาติและลิ่งแวดล้อมอันควรอนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องมีมาตรการพิเศษสำหรับการดูแลและรักษาคุณค่าของพื้นที่นั้นเอาไว้ การดำเนินกิจการใด ๆ ในพื้นที่จะต้องมีความระมัดระวังไม่ให้เกิดปัญหาต่อลิ่งแวดล้อม ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีคุณค่าสอดคล้องกับการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองลิ่งแวดล้อม

๓. การกำหนดเขตควบคุมมลพิษ สำหรับพื้นที่ที่เกิดปัญหามลพิษและส่งผลกระทบต่อคุณภาพลิ่งแวดล้อม จะต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างจริงจังและเร่งด่วนยิ่งขึ้น ในกรณีนี้จะช่วยให้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่งซึ่งกำลังประสบปัญหาอยู่ เช่น น้ำเสีย ขยะมูลฝอยและความเสื่อมโทรม ได้รับการแก้ไขที่รวดเร็วและทันการณ์

นอกจากนี้ ในการแก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เมืองพัทยา เกาะสมุยและเกาะภูเก็ต ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วมากนั้น ในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรัฐบาลควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้นเพื่อเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีระเบียบ แบบแผน ดำเนินงานด้วยความสอดคล้องกันทุก ๆ ฝ่ายและระดมกำลังความสามารถในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมให้สำเร็จลุล่วงไปได้

การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้เกิดการพัฒนาที่มีคุณภาพ โดยเน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูเป็นสิ่งสำคัญ จึงควรที่จะได้มีการดำเนินการดังนี้

๑) รมณรงค์เผยแพร่การให้ความรู้และความเข้าใจกับประชาชนทุกกลุ่มอาชีพ รวมทั้งผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกสาขาให้มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และมรดกทางวัฒนธรรม โดยใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒) สนับสนุนให้องค์กรและประชาชนทุกกลุ่มอาชีพในระดับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โบราณสถานและแหล่งประวัติศาสตร์

๓) สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด และให้มีการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่จัดทำไว้ในระดับต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาสภาพแหล่งท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภค บริการพื้นฐานต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวหลัก โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรม

๔) ประสานแผนงานและโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

๕) ประสานการพิจารณานำกลไกของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้บังคับในการจัดระเบียบการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ซึ่งได้แก่ กลไกการประกาศเขตผังเมืองตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง การประกาศเขตอนุรักษ์และพื้นที่ควบคุมสิ่งแวดล้อมตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ การออกกฎหมายลำดับรองขึ้นใช้บังคับในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาด

๖) ให้มีกลไกบริหารการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เฉพาะพื้นที่ โดยการจัดตั้งองค์กรในรูปคณะกรรมการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและ ประสานการพัฒนาในลักษณะเดียวกับคณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ คณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการจากผู้แทนส่วนราชการที่รับผิดชอบใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบพื้นที่ทั้งภาคราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และผู้แทนจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๗) ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้เป็น แหล่งอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยว ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๙(๕) และแต่งตั้งคณะกรรมการเข้าไปดูแลในพื้นที่ตาม พระราชกฤษฎีกานั้น ๆ โดยให้มีกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกาไว้ใน พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวฯ เพื่อให้การดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่คุ้มครอง โดยพระราชกฤษฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๘) ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ECOTOURISM) หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชมและ เพลิดเพลินไปกับ ทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคมวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้มีความ หมายอีกความหมายว่านิเวศสัญจรหรือนิเวศท่องเที่ยวซึ่งเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจะมีการกำหนดนโยบายหรือแนวทางให้แน่ชัดเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันในเรื่องดังกล่าว คือ

๘.๑ ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพ มีระบบการสื่อ ความหมายที่ดีและคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

๘.๒ ประสานงานให้เกิดความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นที่การสร้าง ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ โดยต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือ ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรม

๘.๓ สร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดวิถีทางแห่งการ อนุรักษ์การสืบประโยชน์สู่ระบบนิเวศ

๘.๔ การดำเนินการให้มีการวางแผนและปรับปรุงพัฒนาภูมิ ระเบียบ ขององค์การการจัดการด้านการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ เกิดการประสานงานและ เกื้อหนุน ซึ่งกันและกันระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่น

๘.๕ ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์จาก การท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทยนี้ มีความเป็น ไปได้อย่างสูง เพราะทรัพยากรทางการท่องเที่ยว อันได้แก่ธรรมชาติ ป่า เขา ถ้ำ หาดทราย ชายทะเล เกาะแก่ง มรดกทางวัฒนธรรม โบราณสถาน วัฒนาอาราม และวิถีชีวิต พื้นบ้าน ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวบางส่วนเหล่านี้ยังคงเป็นธรรมชาติและไม่ได้ถูกทำลาย ลงมากนัก บางแห่งมีการจัดนำเที่ยวแนวอนุรักษ์อยู่บ้างแล้ว เช่น ทัวร์เดินป่า ทัวร์ดูนก ทัวร์ส่องแพ ทัวร์ดำน้ำ นั่งเรือแคนูในอ่าวพังงา อารามทัวร์ (ทัวร์นมัสการพระสำคัญ) วรรณคดีทัวร์ (เที่ยวตามรอยนิราศสุนทรภู่ นิราศเจ้าฟ้ากุ้ง) ดาราศาสตร์สัญจร (กลุ่มที่สนใจดาราศาสตร์ ออกไปตั้งกล้องดูดาวกันตามสถานที่ต่าง ๆ) วิทยาศาสตร์สัญจร (กลุ่มที่สนใจวิทยาศาสตร์ เดินทางไปชมสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และ เชิงอุตสาหกรรม) เกษตรกรรมสัญจร (ทัวร์ชมสวนผลไม้ ดูฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ฟาร์มกล้วยไม้ ฟาร์มกุ้ง ฟาร์มปลา) และประวัติศาสตร์สัญจร เป็นต้น ดังนั้นการจัดท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงเป็นการเดินทางท่องเที่ยวของผู้สนใจเฉพาะกลุ่ม

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นนับเป็นการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ที่อ่อนแอและเปราะบางต่อการสูญเสียสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ดั้งเดิม จึงต้องมีความระมัดระวัง ต่อการเดินทางเข้าถึง การใช้สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นพิเศษ ฉะนั้นการจัดบริการ ท่องเที่ยว การจัดนำเที่ยวเพื่อพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่างยั่งยืน ต้องให้ความรู้ การศึกษา ทั้งผู้ประกอบการ ผู้จัดการทั้งเจ้าของและมีบุคคลและนักท่องเที่ยว บุคลากรทั้งสามกลุ่ม นับว่ามีส่วนที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่ง เพื่อให้เกิดความตระหนัก ต่อการพิทักษ์รักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างดั้งเดิม แม้จะมีนักท่องเที่ยว เข้าไปหลายครั้งหลายหนก็ตาม

การให้ความรู้ การศึกษาต่อผู้ประกอบการให้เห็นถึงความสำคัญและ ตระหนักถึงระบบนิเวศของสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์หรือนิเวศสัญจร ในประเทศไทยย่อมมีความเป็นไปได้ตัวอย่างเช่น รถและเรือนำเที่ยว ภายในพาทนะนั้นๆ ต้องมีระบบการเก็บขยะ การกำจัดของเสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รถนำเที่ยวปรับอากาศ

ที่บริการโดยสารและนำเที่ยวทุกวันนี้ยังไม่มีสถานที่กำจัดของเสียจากห้องสุขาให้รถนำเที่ยวไปจอดและต่อท่อทิ้งกากของเสียเป็นที่เรียบร้อยเลย ที่ปฏิบัติกันก่อนเข้าเขตชุมชนในปัจจุบันนี้ พนักงานประจำรถก็จะเปิดท่อทิ้งน้ำลงบนถนน กากของเสียในห้องสุขาจากรถปรับอากาศก็เรียบร้อยอยู่ข้างถนน บางคันก็โยนถุงขยะทิ้งลงข้างทางด้วยก็มี การวางแผนไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมข้างถนนนั้น ภาครัฐบาล เทศบาล หรือเอกชน ควรจัดสร้างสถานีกำจัดกากของเสียและขยะจากรถหรือเรือนำเที่ยว โดยให้มีการต่อท่อทิ้งจากรถ เรือลงสู่บ่อเก็บกัก

สำหรับที่พัก หากเลือกพักในเมืองใหญ่ การจัดการท่องเที่ยวก็ควรเลือกพักโรงแรมที่ร่วมมรดกศรีรักษาสีงแวดล้อม แต่การเข้าพักเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดนำเที่ยวแล้ว โอกาสแรกควรเลือกพักตามสถานที่บริการในท้องถิ่นก่อน อาทิ แยกพักค้างแรมในบ้านชาวบ้านที่จัดห้องไว้รับรองนักท่องเที่ยว หรือพักค้างแรมตามบ้านไร่ในสวน ที่ฝรั่งเรียกว่า โฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (Homestay and Farmstay) เป็นการพักค้างแรมที่ได้มีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน ชาวไร่ ชาวสวน อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จัดให้พักกับชาวบ้าน จำเป็นต้องให้ความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรม สังคม ต่อนักท่องเที่ยวและกับชาวบ้านต้องให้ความรู้ทางการจัดบริการที่พักและอาหารต่อผู้ไปเยือนด้วย หากจำเป็นจะต้องสร้างที่พักในเขตอุทยานแห่งชาติแล้วควรกำหนดเขตกิจกรรม และสร้างที่พักให้กลมกลืนกับธรรมชาติ และจัดทำเส้นทางเดินป่า เฉพาะส่วนที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม จัดทำเอกสาร หนังสือคู่มือท่องเที่ยว จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว จัดหาอุปกรณ์และเครื่องใช้จำเป็นต่อการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติไว้ให้เช่าและจำหน่าย

การให้ความรู้ต่อการจัดท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายแรกให้รอบรู้ระบบการจัดการใช้และพิทักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดบริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว กลุ่มเป้าหมายที่สองคือ มีคฤเทศก์ ต้องเป็นมีคฤเทศก์เฉพาะกิจที่รอบรู้การจัดนิเวศสัมผัสเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้งเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะเรื่อง ๆ เช่น รู้ระบบนิเวศของพื้นที่ป่า นิเวศในแนวปะการัง นิเวศในป่าพรุและเรื่องราวย้อนอดีตของพื้นที่ประวัติศาสตร์นั้น ๆ เป็นต้น กลุ่มเป้าหมายที่สามนี้มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นกลุ่มใหญ่และมีส่วนที่ทำให้สภาวะแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวนั้นเสียหายได้ก็คือ นักท่องเที่ยว จำเป็นอย่างยิ่งที่มีคฤเทศก์จะต้องให้ความรู้ก่อนเดินทาง เพื่อนักท่องเที่ยวได้จัดเตรียมตัวและเครื่องใช้ไปได้ถูกต้อง เช่น การเที่ยวป่าดูนก ดูสัตว์ป่า จะต้องรู้และจัดเตรียมเสื้อผ้าที่ใช้ซึ่งไม่มีสีสันทันตุมตาด ควรใช้เสื้อผ้าที่กลมกลืนกับป่า บรรดาสัตว์ป่าและนกจะได้ไม่ตกใจ ป่าบางแห่งมีหาค มีงู

ควรเตรียมยาทาป้องกัน รongเท้าที่ใช้เดินป่าควรให้ทะมัดทะแมง เดินลุยน้ำขึ้นเขาได้ สะดวก กล้องส่องทางไกลหากเตรียมไปก็สามารถช่วยให้ตาเรามองเห็นในระยะทางไกล และชัดเจน นักท่องเที่ยวควรอ่านคู่มือเดินทาง และอ่านข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวล่วงหน้า ก่อนออกเดินทาง เพื่อให้เราารู้ได้เข้าใจต่อสรรพสิ่งที่เราเห็น และเป็นผู้ที่มีจริยธรรม ของการท่องเที่ยวที่ดี

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นับเป็นมิติใหม่ของการจัดนำเที่ยว เพื่อให้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่างยั่งยืนนั้น หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องยึดมั่น ในความรับผิดชอบต่อสถานะแวดล้อมและสภาพสังคม มีส่วนร่วมต่อการพิทักษ์รักษาทรัพยากร ทางการท่องเที่ยวและส่งเสริมความเข้าใจให้เกิดความรู้สึกห่วงใยต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว จึงควรเร่งให้การศึกษาเสียแต่บัดนี้

ส่วนที่ ๖. การแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ของไทยตามภูมิภาคต่าง ๆ

จากการรายงานของ Economist Intelligence Unit-EIU ต่อที่ประชุมใหญ่ สหประชาชาติ ส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (PATA) พบว่าระหว่าง พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๒ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและแปซิฟิกจะมีอัตราการเติบโตทางการท่องเที่ยวสูงสุด โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๗ ต่อปี (จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในภูมิภาคนี้ จะเติบโตในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ในช่วง พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๘ และจะลดลงเหลือร้อยละ ๖.๕ ต่อปีในช่วงที่เหลือ) และจะมีนักท่องเที่ยวมาเยือนประมาณ ๗๒ ล้านคน ในปี ๒๕๔๒ โดยสองในสามของจำนวนนี้เป็นนักท่องเที่ยวภายในภูมิภาค ปัจจัยการขยายตัวของภูมิภาคนี้คือการเปลี่ยนแปลงลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวให้ความนิยมมาเที่ยวชายทะเลเพื่อการพักผ่อนมากขึ้น จุดหมายที่ได้รับประโยชน์จากการนี้คือฮาวาย ไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย นอกจากนี้แล้วการเดินทางแบบครอบครัวเพิ่มมากขึ้นสตรีจะออกเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น การท่องเที่ยวโดยเรือเดินสมุทรเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ขณะเดียวกันหลายประเทศในภูมิภาคนี้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวทางเรือมากขึ้นด้วย

สำหรับประเทศไทย EIU พยากรณ์ไว้ว่าระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๔๒ ประเทศไทยจะเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวของภูมิภาคนี้คู่กับฮาวาย โดยมีอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ ๘ ต่อปี โดยมีปัจจัยสนับสนุนคือนักท่องเที่ยวชาวยุโรปหันเหจากชายทะเลเมดิเตอร์เรเนียนมายังชายทะเลของไทยมากขึ้น มีเที่ยวบินแบบเช่าเหมาลำบินตรงเข้าสู่เกาะภูเก็ตและเกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานีมากขึ้น นักท่องเที่ยวจากตลาดหลักมีวันหยุดพักผ่อนประจำปีนานวันขึ้น สภาพทางเศรษฐกิจของไทยก้าวหน้าขึ้น มีการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว โดยนักลงทุนจากต่างประเทศและในประเทศเพิ่มขึ้นและแหล่งท่องเที่ยวของไทย มีความหลากหลายสามารถตอบสนองความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ทุกรูปแบบ กล่าวคือ เป็นแหล่งซื้อของ การท่องเที่ยวชมเมือง แหล่งท่องเที่ยวชายทะเล และยังสามารถพัฒนาในเรื่องของการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจพิเศษ และการท่องเที่ยวแบบศิลปวัฒนธรรมได้อีกด้วย

นอกจากนี้แล้ว หากสถานการณ์ทางการเมืองในภูมิภาคอินโดจีนดีขึ้นจะส่งผลให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเข้าสู่ภูมิภาคอินโดจีนมากขึ้น และถ้าสามารถพัฒนาเส้นทางคมนาคมเข้าสู่ประเทศในภูมิภาคอินโดจีน ประเทศสหภาพพม่าและประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะทางตอนใต้(สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ) ได้อย่างทั่วถึงแล้ว ประเทศไทยจะมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ และการที่รัฐบาลได้กำหนดให้ ปี ๒๕๓๕ เป็นปีสตรีท่องเที่ยวไทย (Women's Visit Thailand Year) เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ โดยร่วมกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องจัดทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับสตรีหลายรูปแบบซึ่งส่งผลให้มีนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะสตรีนานาชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้น และปี ๒๕๓๗-๒๕๓๘ เป็นปีรณรงค์วัฒนธรรมไทย ซึ่งรัฐบาลได้ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมไทยหลายอย่าง เช่น ประเพณีสงกรานต์ พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประเพณีการแข่งเรือยาวในจังหวัดต่างๆ งานโยนบัวที่บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นต้น และนอกจากนี้ในปี ๒๕๓๘-๒๕๓๙ นี้ เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงครองราชย์ เป็นปีที่ ๕๐ ซึ่งเรียกว่า พระราชพิธีกาญจนาภิเษก รัฐบาลได้จัดงานเฉลิมฉลอง อย่างใหญ่โต ซึ่งจะมีผลให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวด้วยกันมากยิ่งขึ้น

สำหรับการท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Tourism) นั้นคาดว่าจะมีแนวโน้มการขยายตัวในระดับที่น่าพอใจ เนื่องจากชาวไทยนิยมเดินทางเพื่อการพักผ่อน การประชุมและการสัมมนาเพิ่มขึ้น การเดินทางแบบครอบครัวเพิ่มขึ้น รวมทั้งการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและแบบความสนใจพิเศษ ก็คาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ประเมินว่าในระยะ ๕ ปีต่อไปนี้การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยชาวไทยจะมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี

ลักษณะปัญหา

การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศยังมีการกระจุกตัวอยู่ในเมืองท่องเที่ยวหลัก ๆ การประชาสัมพันธ์ให้มีการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่ด้วยงบประมาณการส่งเสริมการเดินทางภายในประเทศมีอยู่จำกัด การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวางเพียงพอ

การแก้ไขปัญห

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของรัฐและ เอกชนควรจะได้ส่งเสริมให้คนไทยและชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยให้ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวตามภูมิภาคต่าง ๆ มากขึ้น โดยใช้การประชาสัมพันธ์โฆษณาเผยแพร่ในทุกสื่อ และการส่งเสริมการขายให้ทั่วถึงในทุกภาค ซึ่งควรจะทำเนื่งการ ดังนี้

การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐจะต้องดำเนินกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

การส่งเสริมการขาย

๑. การจัดงานส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเชิญผู้ประกอบการนำเที่ยวจากส่วนกลางเดินทางไปเยือนจังหวัดต่าง ๆ พร้อมพบปะ เจรจา แลกเปลี่ยนการขายกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค กำหนดจัดในภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสาน และภาคกลาง

๒. การจัดงานส่งเสริมการขายระหว่างภูมิภาค โดยจัดและเชิญผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่าง ๆ เดินทางไปพบปะและ เจรจาติดต่อการขายระหว่างกัน เช่น จากภาคเหนือไปภาคใต้ จากภาคใต้ไปภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

๓. การจัดทำทัศนศึกษาในรูปแบบคาราวานท่องเที่ยว โดยร่วมกับสมาคมชมรมธุรกิจท่องเที่ยว จัดนำประชาชน ผู้ประกอบการนำเที่ยวและสื่อมวลชน เดินทางท่องเที่ยว ทัศนศึกษาในรูปแบบคาราวานท่องเที่ยวไปเยือนจังหวัดต่าง ๆ เช่น กำหนดจัดคาราวานท่องเที่ยวภาคเหนือและภาคใต้ เป็นต้น

๔. การจัดทำทัศนศึกษาแก่ผู้นำเยาวชน โดยจัดและเชิญผู้นำเยาวชนจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศเดินทางทัศนศึกษาและประชุมสัมมนา ทั้งนี้เพื่อสร้างจิตสำนึกในเรื่องของการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์

๕. การส่งเสริมการประชุมและสัมมนาในส่วนภูมิภาค โดยร่วมกับสมาคมส่งเสริมการประชุม และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ ในการผลักดันให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวและประชุมสัมมนาในต่างจังหวัดเพิ่มมากยิ่งขึ้น

๖. รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มให้กับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ประจำอยู่ในประเทศทุกแห่ง เพื่อดำเนินกิจกรรมการตลาดเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ รวมทั้งพัฒนาระบบการให้ข้อมูลข่าวสารในสำนักงาน โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยและเชื่อมโยงกันได้ทั่วถึงทุกภาค

การประชาสัมพันธ์

สำหรับการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้คนไทยรู้จักเมืองไทย และเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจัดจ้างบริษัทประชาสัมพันธ์เอกชนที่มีความสามารถ มีประสบการณ์ มาช่วยดำเนินการประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ทั้งด้านวิทยุ โทรทัศน์ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เช่น

๑. ร่วมมือกับสื่อมวลชนในการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวโดยการจัดทัศนศึกษาพาชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ
๒. ประชาสัมพันธ์งานเทศกาลที่จัดโดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเป็นการแนะนำจังหวัด
๓. จัดทำสปอตโฆษณาเพื่อชักชวนให้มีการท่องเที่ยว และเสนอแนะให้มีการรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพดี
๔. ร่วมมือกับสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องเพื่อเผยแพร่รายการข่าว โดยเน้นการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มากยิ่งขึ้น
๕. ขอความร่วมมือสื่อของรัฐและของเอกชนในการจัดทำรายการเพื่อสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย

การโฆษณาเผยแพร่

ในการโฆษณาเผยแพร่ชักชวนให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรจะมีการผลิตเอกสารสิ่งตีพิมพ์ และโสตทัศนูปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ในเรื่องนี้ขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะ และผลิตเป็นจำนวนมาก เพื่อแจกจ่ายเผยแพร่ต่อตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งมีขนาดใหญ่และกระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมทั้งการผลิตสื่อที่ใช้ในการจัดนิทรรศการ ซึ่งจะต้องจัดมากขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยและมีปริมาณเพียงพอด้วยอุปกรณ์โฆษณาเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้คนไทยรู้จักและหันมาสนใจในแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น เช่น จ้างบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในการจัดทำโฆษณาเผยแพร่การท่องเที่ยวเมืองไทยผ่านสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ดำเนินการโฆษณาทางประเพณีและสถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในทั่วทุกภาคของประเทศไทย ให้ประชาชนคนไทยโดยทั่วไปได้รับทราบโดยทั่วถึง

การส่งเสริมการท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

การดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากต่างประเทศนั้นเป็นการชักจูงให้นักท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ ในต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศไทยให้จำนวนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาภายในประเทศไทยให้มากที่สุดและควรที่จะให้มีการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวออกไปตามภูมิภาคต่าง ๆ อย่างทั่วถึงเช่นที่ภูเก็ต สงขลา หาดใหญ่ เชียงใหม่ กาญจนบุรี พิษณุโลก สุโขทัย อุบลราชธานี หนองคาย นครราชสีมา ชลบุรี ระยอง ตราด เป็นต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐที่ประจำอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะต้องดำเนินกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

การส่งเสริมการขาย

๑. ส่งเสริมกิจกรรมการขายร่วมกันกับผู้ประกอบธุรกิจในต่างประเทศโดยร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจทั้งที่เป็นบริษัทจัดนำเที่ยว ธุรกิจท่องเที่ยวและสายการบินต่าง ๆ โดยมี การบรรยาย สัมมนา โฆษณา ฉายสไลด์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว การแสดงนาฏศิลป์และอื่น ๆ ที่น่าสนใจของประเทศไทย

๒. ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมดำเนินการกับสมาคมท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียตะวันออก (EASTASIA TRAVEL ASSOCIATION) สมาคมอาเซียน (ASEAN) และสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (PACIFIC ASIA TRAVEL ASSOCIATION) เป็นต้น เพื่อส่งเสริมทางการท่องเที่ยวให้บริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ และประเทศต่าง ๆ ได้รู้จักประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

๓. ส่งเสริมการเข้าร่วมในการแสดงหรือจัดงานเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยขึ้นในประเทศต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ชาวต่างประเทศได้รู้ถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและสวยงามตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยให้มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดเทศกาลอาหารไทย จัดงานศิลปหัตถกรรมของไทย เทศกาลผลไม้ไทย เป็นต้น

การโฆษณา

๑. ส่งเสริมให้มีการโฆษณาด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยทางสิ่งพิมพ์ในประเทศต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น
๒. จัดทำวารสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวประเทศไทย โดยลงภาพสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและสวยงามตามสถานที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อไว้เผยแพร่โดยทั่วไป
๓. ส่งเสริมให้มีการโฆษณาด้านการท่องเที่ยวโดยจัดร่วมกับสายการบินไทยหรือสายการบินต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่เดินทางได้รู้จักประเทศไทยมากยิ่งขึ้น
๔. ส่งเสริมให้มีการจัดการโฆษณาทางวิทยุ หรือโทรทัศน์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มากยิ่งขึ้นในประเทศต่าง ๆ

การประชาสัมพันธ์

เชิญผู้แทนธุรกิจด้านท่องเที่ยว ตัวแทนบริษัทท่องเที่ยว สื่อมวลชนของต่างประเทศ เข้ามาทัศนศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งวิธีนี้จะได้ประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ ๗ . กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นธุรกิจที่สามารถทำรายได้เข้าประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนไม่น้อย และรายได้จากการท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นรายการที่สำคัญรายการหนึ่งในเศรษฐกิจภาคบริการ ซึ่งเป็นภาคที่ใหญ่ที่สุดในระบบเศรษฐกิจไทยและเป็นแหล่งรายได้และแหล่งจ้างงานที่สำคัญ ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยอย่างมาก และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจและอุตสาหกรรมสาขาอื่น ๆ อีกมากมาย ปัจจุบันมีแนวโน้มที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอีก แต่ในขณะเดียวกันก็ปรากฏข้อเท็จจริงว่าประเทศไทยกำลังประสบปัญหาเป็นอย่างมากในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จนได้มีข้อวิตกว่าหากมิได้มีการคุ้มครองอย่างเด็ดขาดและจริงจังแล้วย่อมจะมีผลทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วจนไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ ทำให้ไม่เป็นแหล่งจูงใจนักท่องเที่ยวอีกต่อไป อันจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ในที่สุด

ประเด็นปัญหาหลักเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็คือ "จะมีวิธีใดที่จะสามารถป้องกันและควบคุมการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด และทำให้เกิดความเสียหายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ไม่ว่าจะการแสวงหาหรือการใช้ประโยชน์ดังกล่าวจะชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งผู้กระทำมิได้คำนึงว่าการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจะเป็นการทำลายหรือทำความเสียหายหรือทำความเสื่อมโทรมให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรบ้าง"

โดยที่กฎหมายเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการควบคุมความประพฤติของมนุษย์จึงสามารถนำมาใช้เป็นมาตรการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย ภายใต้การบังคับใช้ของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ดังนั้น กฎหมายบางฉบับ กฎ และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การอนุรักษ์และการจัดสรรทรัพยากรการท่องเที่ยวยังมีช่องทางที่ทำให้การพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังมีอุปสรรคและขัดข้องและไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอยู่เป็นอย่างมาก ซึ่งโดยสรุปแล้วจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอยู่ ๓ ส่วน คือ

๑. กฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว
๒. พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒
๓. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๑) กฎหมายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
เพื่อการท่องเที่ยว

ในส่วนของกฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ หัวข้อด้วยกัน คือ

๑.๑ **กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง**
เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์โดยตรงต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยเฉพาะเจาะจง เช่น กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดิน กฎหมายเกี่ยวกับโบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น

๑.๒ **กฎหมายเกี่ยวกับการจัดสรรและคุ้มครองทรัพยากรการท่องเที่ยว**
เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ในทางอ้อมต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว กล่าวคือ การใช้บังคับกฎหมายดังกล่าวอาจจะมีผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังเช่น กฎหมายเกี่ยวกับแร่ ซึ่งการให้สัมปทานเหมืองแร่ในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในบริเวณนั้น ๆ หรือใกล้เคียงอันเป็นประเด็นความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ การจัดสรรทรัพยากรอันเป็นวัตถุดิบภาคอุตสาหกรรม การอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างทางหลวง ซึ่งอาจมีกรณีที่ทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวถูกกระทบกระเทือน เป็นต้น

๑.๓ **กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและอนุญาติให้ประกอบการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว**

เป็นกฎหมายที่ได้มีวัตถุประสงค์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว แต่กิจกรรมหรือการประกอบการภายใต้การควบคุมของกฎหมายกลุ่มนี้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น กฎหมายเกี่ยวกับโรงงาน กฎหมายเกี่ยวกับการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาคาร เป็นต้น

ลักษณะปัญหาที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการ ท่องเที่ยว

เนื่องจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจบริการทางการท่องเที่ยวเกี่ยวโยงกับกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับก็มีเจตนารมณ์เป็นการ เฉพาะในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งในบางกรณีอาจขัดแย้งหรือส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวของประเทศไทยจะต้องดำเนินไปบนพื้นฐานของหลักการอนุรักษ์และการจัดการ ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ตลอดไป (Sustainable Development of Tourism) ซึ่งจะรวมไปถึงการจกคให้มีกฎหมายใหม่ การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายและการตีความ รวมทั้งการใช้บังคับกฎหมาย บนพื้นฐานของหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากการทำการศึกษากฎหมาย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวว่าเป็นอุปสรรคหรือมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว หรือไม่ ผลการศึกษาพบว่ากฎหมายเหล่านี้ส่วนมากแล้วมีความเพียงพอที่จะใช้ในการอนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว มีเพียงบางฉบับซึ่งเป็นส่วนน้อยที่อาจต้องปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติม ปัญหาของการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะ เกิดจากความไม่เคร่งครัดของพนักงาน เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เอกชนอาศัยความไม่ชัดเจนของ กฎหมายทำการให้เป็นไปตามที่พึงประสงค์ กล่าวถึงเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีไม่พอ การเผยแพร่ ข้อมูลการบังคับใช้กฎหมายต่อประชาชนยังไม่แพร่หลายและการใช้ดุลพินิจในการบังคับ ใช้กฎหมายไม่ยึดหยุ่นตามสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคมเท่าที่ควร สำหรับกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวนั้น สามารถสรุปที่สำคัญได้คือ

ปัญหากฎหมายที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง

๑. ประมวลกฎหมายที่ดินและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่ เกี่ยวกับการอนุรักษ์

การออกโฉนดที่ดินหรือ น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก. ในที่เขา ที่ภูเขา และปริมณฑล ซึ่งได้มีการครอบครองมาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ (๑ ธันวาคม ๒๔๙๗)

การออกโฉนดที่ดิน น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก. ในที่ชายทะเล ที่เกาะ
โดยเหตุที่เป็น "ที่รกร้างว่างเปล่า"

กรณีที่ดินชายฝั่งตั้งเงิน ตกเป็นของเอกชนที่เป็นเจ้าของที่ดินที่อยู่ริมตลิ่ง
โดยบทบัญญัติของกฎหมาย

๒. พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

เจ้าหน้าที่ไม่เคร่งครัดในการดำเนินการกับผู้บุกรุกเขตอุทยานแห่งชาติ
การตีความ มาตรา ๘ เกี่ยวกับการปักหลักเขตอุทยานกับเจตนาในการ
บุกรุกเขตอุทยาน

๓. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

การแอบอ้างจุดประสงค์การศึกษาหรือวิจัยเพื่อเป็นข้ออ้างในการขออนุญาต
เข้าไปล่าสัตว์

การให้บุคคลมีสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองไว้ในครอบครองได้

๔. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

เจ้าหน้าที่ไม่เคร่งครัดในการดำเนินการกับผู้บุกรุกเขตป่าสงวนแห่งชาติ
การปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยกลไกตามพระราชบัญญัติการปฏิรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ มีผลทำให้จำนวนป่าลดน้อยถอยลง

การไม่สามารถควบคุมการโอนเปลี่ยนมือในสิทธิทำกินทำให้เกิดการบุกรุก
ทำลายป่าสงวนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิทำกิน

๕. พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕

การใช้กลไกทางกฎหมายบังคับเกี่ยวกับวัฒนธรรมย่อมไม่เกิดผลหาก
ประชาชนขาดจิตสำนึกในการยอมรับนับถือวัฒนธรรมของตนเอง

องค์กรผู้รับผิดชอบการใช้บังคับกฎหมาย (สภาวัฒนธรรม) ถูกยกเลิก
ไปโดยกฎหมายฉบับอื่นที่ออกมาภายหลัง

**๖. พระราชบัญญัติรักษาคลอง รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ พระราชบัญญัติรักษาคลอง
(ฉบับที่ ๒) พระพุทธศักราช ๒๕๔๓ และพระราชบัญญัติรักษาคลองประปา พ.ศ. ๒๕๒๖**

บทบัญญัติของกฎหมายซ้ำซ้อนกับกฎหมายที่ตราออกมาใช้บังคับในภายหลัง

โครงสร้างการใช้บังคับกฎหมายล้าสมัย (รวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง)

เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพสังคมและ เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

๗. พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

แนวทางปฏิบัติในการกำหนดเขตที่ดินซึ่งตั้งอยู่ในเขตชุมชนให้เป็นเขตโบราณสถานมีการกำหนดเขตที่ตายตัวเกินไป โดยมีได้คำนึงปัจจัยด้านขนาดและสภาพภูมิทัศน์ของโบราณสถานว่ามีความหลากหลายในระดับหนึ่ง

ปัญหากฎหมาย เกี่ยวกับการจัดสรรและคุ้มครองทรัพยากรการท่องเที่ยว

๑. พระราชบัญญัติแร่ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๔

การให้ทำเหมืองแร่ในเขตอนุรักษ์ธรรมชาตินั้น ถ้ามิใช่เขตที่ได้รับ การคุ้มครองอย่างเด็ดขาด เช่น ดินน้ำลำธาร เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ อาจมีการอนุญาตให้ทำเหมืองได้ แต่ก็มิได้มีหลักเกณฑ์สำหรับการพิจารณาในรายละเอียด ใดๆ

กำหนดให้เจ้าหน้าที่เข้ามาควบคุมดูแลเฉพาะในขั้นตอนการเปิดทำเหมือง เท่านั้น ส่วนกรณีอื่นกำหนดเพียงว่าให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจได้ตลอดเวลา ไม่มีบทบังคับ เฉพาะเจาะจง

ขาดมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสำหรับการทำเหมืองแร่ในทะเล อย่างแท้จริง

๒. พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๖

ในทางปฏิบัติพื้นที่ที่จะดำเนินการภายใต้กฎหมายฉบับนี้ทำได้เฉพาะแต่พื้นที่ ในโครงการพัฒนาชนบท และพื้นที่จัดสรรที่อยู่ในความดูแลของส่วนราชการเท่านั้น

การวางแผนพัฒนาที่ดินตามกฎหมายนี้แม้จะได้รับการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อขอความเห็นชอบแล้วก็ตาม แต่ยังคงขาดขั้นตอนในขั้นปฏิบัติการว่าจะมีกฎเกณฑ์อย่างไร มาตรการบังคับยังขาดความชัดเจน

๓. พระราชบัญญัติว่าด้วยลักษณะฐานะของวัดบาคหลวงโรมันคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๑๒๘

ขาดบทบัญญัติคุ้มครองกรรมสิทธิ์ ทำให้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของวัดบาคหลวงภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ซึ่งอาจเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญถูกรอครอบครองปรปักษ์ได้ เช่นเดียวกับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างทั่วไป

๔. พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐

มาตรการในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจับสัตว์น้ำไม่เคร่งครัด
รัดกุมเท่าที่ควร อันมีผลต่อความยืนยาวของการใช้ทรัพยากรประมงสัตว์น้ำและปะการัง

กฎหมาย เกี่ยวกับการควบคุมและอนุญาตให้ประกอบกิจการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากร
การท่องเที่ยว

๑. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕

ในการพิจารณาผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมไม่ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่
ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ควรเป็นหน้าที่ของทุกหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะที่มีอำนาจหน้าที่ในการออกใบอนุญาตให้เอกชนดำเนิน
กิจการต่าง ๆ ไม่มีบทบัญญัติควบคุมคุณภาพก๊าซเสียหรือก๊าซพิษ

๒. พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๕๑๘

การอนุญาตให้ดำเนินกิจการโรงแรมนั้น นายทะเบียนมีอำนาจใช้ดุลพินิจ
โดยพิจารณาเงื่อนไขอื่นนอกจากด้านวิศวกรรมและสาธารณสุข หรือไม่

ขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย กับประเภทของสถานบริการที่พักอย่างใหม่
ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต ยังไม่ชัดเจน

วัตถุประสงค์ของกฎหมายกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ยังคงมี
ความเหมาะสมเพียงไรที่จะให้นายตำรวจเป็นนายทะเบียนกิจการโรงแรม ซึ่งเป็นกิจกรรม
ทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ

๓. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๓๕

อำนาจในการดูแลรักษาทางน้ำ มีกฎหมายหลายฉบับซ้ำซ้อนกันอยู่

การให้กรมเจ้าท่ามีอำนาจในการอนุญาตให้ปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใด
ล่วงล้ำเข้าไปในน้ำ ใต้น้ำ แม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบหรือทะเล หรือ
บนชายหาด นั้นเป็นการเกินเลยวัตถุประสงค์ของกฎหมายหรือไม่

๔. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
พ.ศ. ๒๕๓๕

มีการใช้บังคับกฎหมายฉบับนี้ เฉพาะในเขตชุมชน เทศบาล สุขาภิบาล
กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เท่านั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ น่าที่จะได้
ใช้กลไกของกฎหมายฉบับนี้ และกฎหมายสาธารณสุขในการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว
ที่อยู่นอกเขตชุมชนด้วย

๕. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘

กลไกของกฎหมายฉบับนี้สามารถใช้ในการวางแผนเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีแต่ขาดการประสานงานที่ดีและมีประสิทธิภาพระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับส่วนราชการส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง

๖. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์กว้างขวางอันรวมไปถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม และความสวยงามของพื้นที่ ดังนั้นหากมีการวางแผนระยะยาวในการควบคุมอาคารเพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมืองหรือการสถาปัตยกรรมแล้วจะทำให้การอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ขาดการประสานงานที่ดีและมีประสิทธิภาพระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องในการวางแผน

สรุปปัญหาทางกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว สรุปประเด็นหลักได้ดังนี้

๑. เรื่องเกี่ยวกับตัวบทบัญญัติของกฎหมาย ยังมีความบกพร่องและไม่รัดกุมเพียงพอสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้น

๒. เรื่องเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นกรณีที่บทบัญญัติและกลไกในกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีความครอบคลุมและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะใช้บังคับให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้แต่ถูกบิดเบือน หรือละเลยหรือละเว้น (ไม่ว่าโดยการจงใจหรือไม่) ในการใช้บังคับอันมีในหลายลักษณะด้วยกันคือ

๒.๑ ความไม่เคร่งครัดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๒.๒ การอาศัยความไม่ชัดเจนหรือช่องโหว่ในกฎหมาย บังคับการให้เป็นไปตามผลที่พึงประสงค์

๒.๓ ขอบเขตการใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๒.๔ การละเลยไม่ใช้กลไกของกฎหมายที่มีอยู่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ ศึกษาศักยภาพและอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ
ในการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๖ การประสานงานการบังคับใช้กฎหมายในระหว่างกฎหมาย
หลายฉบับทั้งในแง่ของเนื้อหาและเขตพื้นที่

๒.๗ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับการบังคับใช้
กฎหมายยังไม่เพียงพอและทั่วถึง

วิธีการแก้ไขปัญหามิใช่เรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการอนุรักษ์และ จัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการท่องเที่ยว

๑. หน่วยงานของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้กฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้
จะต้องนำกฎหมายที่มีอยู่แล้วมาวิจัย วิเคราะห์ว่ายังมีความบกพร่อง ไม่รัดกุมมีช่องโหว่
อย่างไรบ้าง และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน
ของรัฐควรที่จะนำกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒. ในส่วนของข้อ ๒.๑ , ๒.๒ และ ๒.๔ ซึ่งโดยสภาพจำเป็นต้องให้มี
การควบคุม ตรวจสอบ ให้มีการใช้บังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัด ถูกต้อง และจริงจังมาก
ยิ่งขึ้น

๓. และในส่วนของข้อ ๒.๓ ที่ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการอนุมัติหรืออนุญาต
ให้ดำเนินการใด ๆ ควรที่จะใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร
การท่องเที่ยวด้วย แม้ว่าในส่วนนี้จะยังมีปัญหาอยู่บางประการว่าเป็นการใช้ดุลพินิจที่นอกเหนือ
ไปจากเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่การใช้ดุลพินิจที่ยึดติดเพียงวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มี
ในชั้นออกกฎหมาย โดยไม่คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปย่อมทำให้การ
บังคับใช้กฎหมายนั้นไม่มีประสิทธิภาพขาดความยืดหยุ่นหรือคล่องตัวต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงที่
เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เมื่อการบังคับใช้กฎหมายไม่บังเกิดผลก็ต้องมีการแก้ไขกฎหมายและ
ก็ต้องมีการแก้ไขกันอยู่เสมอ เพราะปัญหาอยู่ที่การใช้ดุลพินิจตามกฎหมายที่ไม่ยึดหยุ่นตาม
สภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปในสังคม อนาคตก็มิใช่จะการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่จะเป็นไป
โดยปราศจากขอบเขต การใช้ดุลพินิจก็ยังคงต้องมีขอบเขตอยู่ในระดับหนึ่งที่ไม่เป็นการบิดเบือน
เจตนารมณ์อันเป็นแก่นแท้ของกฎหมายนั้น ๆ

๔. สำหรับกรณีข้อ ๒.๕ และ ๒.๗ นั้นเป็นปัญหาเกี่ยวเนื่องกัน กล่าวคือ หากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถเพิ่มอัตรากำลังและจัดสรร อบรม ให้เจ้าหน้าที่มีขีดความสามารถที่เหมาะสมกับลักษณะของงานแล้ว แต่ตราบคืดที่ประชาชนยังขาดจิตสำนึกและความรับรู้เกี่ยวกับปัญหาและความจำเป็นในการใช้บังคับกฎหมายแล้ว เจ้าหน้าที่ก็ยังคงต้องเสียเวลาเกือบทั้งหมดไปในการต่อสู้ ป้องกัน กับการละเมิดกฎหมายของประชาชนแทนที่จะมีการสนับสนุนช่วยกันดูแล เป็นหูเป็นตาให้กันและกัน ซึ่งจะทำการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเจ้าหน้าที่ก็จะมีเวลาสำหรับการบำรุงรักษาในทรัพยากรการท่องเที่ยวมากเพิ่มขึ้นในที่สุด ดังกรณีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในเรื่องของการดูแลรักษาป่าสงวนแห่งชาติ อันเป็นปัญหาเรื้อรังอยู่มาจนทุกวันนี้

๕. ปัญหาในข้อ ๒.๖ คือ การประสานงานการบังคับใช้กฎหมายซึ่ง คณะกรรมาธิการฯ เห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด และไม่เฉพาะแต่ปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่เป็นปัญหาสำหรับระบบการปฏิบัติราชการตามกฎหมายปกครองทั้งหมด ดังนั้น หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ควรจะได้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ทุกหน่วยงานได้รับทราบว่า จะต้องปฏิบัติหรือใช้กฎหมายฉบับใด เพื่อนำมาใช้ปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพให้มากที่สุด

(๒) พระราชบัญญัติการท่อง เที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒

เจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เพื่อจัดตั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขึ้นแทนองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว และให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและดำเนินกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ลักษณะปัญหาของพระราชบัญญัติการท่อง เที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒

พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยไว้อย่างจำกัด แม้ว่ากฎหมายจะขยายขอบเขตหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ให้มากกว่า องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อสท.) ก็ตาม วัตถุประสงค์หลักก็คือหน้าที่ในการส่งเสริมและเผยแพร่การท่องเที่ยว มิใช่บทบาทในการควบคุมอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวได้ทั้งหมด ในส่วนของการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมิได้มีอำนาจแต่ผู้เดียวในการควบคุมดูแล แต่ต้องร่วมกันกับหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายอื่น ๆ ที่ให้ไว้ เพื่อจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่นเดียวกัน

เมื่อวิเคราะห์ถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวฉบับนี้แล้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีอำนาจและบทบาทเป็นเพียงผู้ประสานงาน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกเพื่อประโยชน์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเท่านั้น

วิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

พ.ศ. ๒๕๒๒

๑. ควรเพิ่มกรรมการในคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่มาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้กว้างขวาง ครอบคลุม ธุรกิจอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว (มาตรา ๑๘)

๒. อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๘ ให้วางรูปองค์กรประสานงานประจำของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยให้องค์กรนี้ขึ้นตรงต่อฝ่ายบริหาร

๓. แก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของทางราชการซึ่งอาจมีต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเสนอเรื่องไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อชี้ขาด (มาตรา ๑๖)

๔. ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสามารถคุ้มครองดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้โดยสามารถออกเป็นพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตให้เป็นแหล่งอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยว

๕. ควรกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกานี้ไว้ในพระราชบัญญัติการท่องเที่ยว เพื่อให้การดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่คุ้มครองโดยพระราชกฤษฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนพระราชกฤษฎีกาเป็นหน่วยงานของรัฐให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีอำนาจสั่งห้ามชั่วคราวยับยั้งการฝ่าฝืนนั้นได้ และให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีชี้ขาด

๖. ควรจัดตั้งหน่วยงานขนาดย่อมประจำท้องถิ่นโดยร่วมมือกับศูนย์วัฒนธรรมประจำท้องถิ่นที่ตั้งขึ้น ตามแผนของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ในฐานะผู้พิทักษ์วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันนี้การประกอบธุรกิจนำเที่ยวและอาชีพมัคคุเทศก์ได้มีการขยายตัวเป็นอันมาก สมควรที่จะมีกฎหมายกำหนดมาตรฐานในเรื่องนี้และให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ส่งเสริมและควบคุมการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและอาชีพมัคคุเทศก์ ให้เป็นระเบียบและได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อประโยชน์ของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศ

ลักษณะปัญหาของพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕

ถ้าพิจารณาถึงขอบข่ายของการท่องเที่ยวหรือบริการแล้วจะพบว่า มีบริการต่อเนื่องของธุรกิจนำเที่ยวที่อยู่นอกเหนือการบังคับของพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ฉบับนี้มุ่งประสงค์ที่จะควบคุมแต่เฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์เท่านั้น โดยสร้างระบบให้มีการจดทะเบียนขอรับใบอนุญาต ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนในการควบคุมการประกอบกิจการยกระดับมาตรฐานของการให้บริการเพื่อเป็นการป้องกันดูแลนักท่องเที่ยวมิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดจนการสร้างจรรยาบรรณที่ถูกต้องแก่มัคคุเทศก์เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนประเทศไทยซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้หมดทุกปัญหา จากการพิจารณาแล้วสรุปประเด็นปัญหาหลักได้คือ

๑. คำจำกัดความของธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งหมายความถึง การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหรือการให้บริการ หรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร ที่พัก และหรือมัคคุเทศก์ให้แก่นักท่องเที่ยว ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาต ประกอบธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัตินี้ การให้คำจำกัดความของธุรกิจนำเที่ยว มีความหมายที่แคบโดยผู้บัญญัติกฎหมายมุ่งประสงค์แต่เพียง จำกัดแต่เรื่องการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเท่านั้น ถ้ามิใช่การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการนำเที่ยว ก็จะมีได้อยู่ในความหมายของธุรกิจนำเที่ยว การใดจะถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจหรือไม่ ต้องขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐาน คำว่านำเที่ยวนั้น หมายถึง การจัดหรือให้บริการเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ในการนำเที่ยว ดังนั้น ถ้าเป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจเกี่ยวกับร้านอาหาร ก็จะมีใช่เรื่องที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ ดังนั้น ขอบข่ายการบังคับของ พระราชบัญญัตินี้มุ่งประสงค์ที่จะคุ้มครองเฉพาะการประกอบธุรกิจนำเที่ยวเท่านั้น ธุรกิจที่ต่อเนื่องกับการนำเที่ยวจะตกอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับอื่น

คำจำกัดความของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจประเภทนี้ ดังนั้น ผู้ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจนำเที่ยวก็ไม่ต้องยื่นขออนุญาตตามความหมายของพระราชบัญญัตินี้ เช่น ผู้ประกอบธุรกิจโรงแรม ภัตตาคาร ขายเป็นเครื่องบิน เป็นต้น อีกประการหนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายฉบับนี้มุ่งเน้นประสงค์แต่เฉพาะผู้ได้รับใบอนุญาตตามถูกต้องเท่านั้น ถ้าเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๔ เพียงแต่ห้ามไว้ว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบธุรกิจนำเที่ยว เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน" และมาตรา ๕๔ ได้กำหนดบทลงโทษว่า "ผู้ใดฝ่าฝืนตามมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ ๑ แสน ถึง ๕ แสนบาท และปรับอีกวันละ ๑ พันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่" เมื่อพิจารณาย้อนกลับมาถึงเรื่องนี้ ปัญหาที่ติดตามมา คือ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากการดำเนินการต่อผู้ฝ่าฝืนตามมาตรา ๑๔ ต้องมีพยานหลักฐาน ความยากในการรวบรวมพยานหลักฐานก็จะเกิดขึ้นเพราะกฎหมายมิได้ระบุเอาไว้อย่างแจ่มชัดไม่เหมือนกรณีผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวที่มีใบอนุญาตซึ่งมาตรา ๕๔ ได้กำหนดอำนาจเอาไว้

ในเรื่องมัคคุเทศก์ก็เช่นเดียวกันกฎหมายให้คำจำกัดความว่า หมายความว่าถึงผู้ที่นำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่หรือบุคคลที่ได้ค่าตอบแทน ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือการพิสูจน์เกี่ยวกับการได้รับค่าตอบแทน ซึ่งการพิสูจน์ทำได้ไม่ง่ายนัก โดยอาจจะมีการสอบถามจากนักท่องเที่ยวว่าเสียค่าบริการหรือไม่และลงบันทึกการจับกุมของตำรวจ และให้นักท่องเที่ยวลงชื่อเป็นพยาน ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจไม่ให้ความร่วมมือมีฉะนั้นก็อาจจะสอบถามบริษัทนำเที่ยวโดยตรงก็ได้ เช่นเดียวกับบริษัทนำเที่ยวอาจไม่ให้ความร่วมมือก็ได้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือมัคคุเทศก์

๒. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของนิติบุคคล และบุคคลธรรมดา ในกรณีของบุคคลธรรมดา ผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องมีสัญชาติไทย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้นที่จะประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้ ซึ่งต่อไปถ้ามีการเปิดตลาดเสรีทางด้านบริการการท่องเที่ยวคงจะต้องแก้ไขคุณสมบัติข้อนี้ ถ้าเป็นกรณีของนิติบุคคลพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว ฯ มาตรา ๑๕ (๒) (จ) มิได้กำหนดว่าบริษัทจำกัด หมายถึง บริษัทมหาชนโดยตรงก็ถือว่าเป็น แต่บริษัทมหาชนบริษัทจำกัดประเภทหนึ่ง แต่แตกต่างกันเฉพาะการขายหุ้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตีความว่า บริษัทจำกัด หมายความว่าบริษัทจำกัดทั้งกรณีที่เป็นบริษัทจำกัด และเป็นบริษัทมหาชนจำกัด ดังนั้นในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจก็ตกอยู่ใต้กฎหมายเช่นเดียวกับบริษัทจำกัด

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเข้าเที่ยว มาตรา ๑๕ (๒) (จ) กำหนดคุณสมบัติผู้รับใบอนุญาตของบริษัทจำกัดนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ดต้อง เป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย ดังนั้น บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่มีทุนต่ำกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด เป็นของบุคคลธรรมดา จึงไม่มีคุณสมบัติขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว ในประเด็นนี้หากมีการเปิดเสรีก้าวหน้า ตามลำดับตามพันธกรณีของข้อตกลงไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATT) ก็จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีของ GATT

ความในมาตรา ๑๖ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๔ เป็นคนต่างด้าวภายใต้ความตกลงที่ประเทศไทยมีข้อผูกพันอยู่กับรัฐบาลต่างประเทศ มิให้นำความในมาตรา ๑๕ (๑) (ค) และ ๒ (ค) (ง) และ (จ) มาใช้บังคับแก่ผู้นั้น ความในมาตรานี้บัญญัติขึ้นเพื่อสอดคล้องกับสนธิสัญญาทางไมตรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ในขณะนี้เมื่อประเทศไทยเข้าร่วมในข้อตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (GATT) ซึ่งใช้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) โดยไม่มีเงื่อนไข แต่มีการขออนุญาตโดยทำเป็น ANNEX ต่อท้ายได้ ขณะนี้ประเทศไทยขออนุญาตอยู่ ๕ ปี ในอนาคตความในมาตรา ๑๖ นี้ต้องแก้ไขโดยยกเลิกไปเสีย

๓. ประเด็นเกี่ยวกับการวางหลักประกันความเสียหาย ประเภทของหลักประกัน ได้แก่ เงินสด หนังสือค้ำประกันของธนาคาร พันธบัตรรัฐบาลไทย พันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลไทยค้ำประกันทั้งต้นเงินหรือดอกเบี้ยอย่างหนึ่งอย่างใด หรือหลายอย่างก็ได้ โดยกฎกระทรวงข้อ ๑๑ ได้กำหนดจำนวนเงินประกันเอาไว้ดังนี้คือ

(๑) ผู้ประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยว เฉพาะพื้นที่ต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนหนึ่งหมื่นบาท เว้นแต่การจัดนำเข้าเที่ยวไม่เกินปีสิบคน ให้วางหลักประกันเป็นจำนวนสามพันบาท

(๒) ผู้ประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวในประเทศต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนห้าหมื่นบาท

(๓) ผู้ประกอบธุรกิจนำเข้าเที่ยวต่างประเทศต้องวางหลักประกันเป็นจำนวนหนึ่งแสนบาท ปัญหาที่น่าสนใจก็คือว่า จำนวนหลักประกันนั้นพอเพียงหรือไม่ และผู้ประกอบการมีความเห็นอย่างไรในเรื่องนี้

อนึ่งกฎหมายมิได้กำหนดถึงการประกันอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวทุกเส้นทางในกรณีนี้สมควรมีกฎหมายบังคับให้มีการประกันอุบัติเหตุการเดินทางของนักท่องเที่ยวหรือไม่ ซึ่งในกรณีนี้ควรรับฟังความเห็นของผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ผู้ปฏิบัติการตามกฎหมาย

๔. ระยะเวลาในการควบคุม โดยมีการออกใบอนุญาตภายใน ๒ ปีนั้น มีความเหมาะสมหรือไม่ ระยะเวลา ๒ ปีนี้มากหรือน้อยไป ในปัจจุบันนี้มาตรา ๒๘ ได้กล่าวแต่เพียงว่าการขอต่อใบอนุญาตและการอนุญาตให้เป็นไปตามกฎกระทรวง หากมีการเปิดตลาดเสรีในเรื่องในเรื่องการค้าบริการปัญหาการยอมรับที่ออกให้แก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยว อาจจะมีขึ้นได้หรือไม่เพียงใด

๕. ประเด็นเรื่องการโฆษณา เป้าหมายของการโฆษณานั้นได้กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖ โดยผู้ประกอบการที่เกี่ยวจะต้องจัดโฆษณาการท่องเที่ยวดูและรายละเอียดในการนำเที่ยวในแต่ละปีเอาไว้ โดยจะต้องจัดทำเป็นเอกสารโดยมีรายละเอียดของการนำเที่ยวดังนี้

- (๑) ชื่อผู้ประกอบการที่เกี่ยว สถานที่ประกอบการที่เกี่ยว และเลขที่ใบอนุญาต
- (๒) ระยะเวลาที่ใช้ในการให้บริการนำเที่ยว
- (๓) อัตราค่าบริการ
- (๔) ประเภทของยานพาหนะที่ใช้ในการให้บริการนำเที่ยว
- (๕) จุดมุ่งหมายปลายทางและที่พัก รวมทั้งสถานที่สำคัญในการนำเที่ยว
- (๖) ลักษณะและประเภทของที่พัก และจำนวนครั้งของอาหารที่จัดให้

ประเด็นในการโฆษณานี้จะมากเกี่ยวกับบริการนำเที่ยวโดยผู้ประกอบการจะต้องพยายามให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการเท่าเทียมหรือใกล้เคียงตามที่ตกลงกันไว้ และถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงบริการนำเที่ยวโดยมิได้รับความยินยอม ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงนั้น

ถ้าพิจารณาตามมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะพบว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งประสงค์จะ เผยแพร่ เอกสารเพื่อกำหนดรายละเอียดการนำเที่ยวให้ชัดเจน ในขณะที่เดียวกันถ้าพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์การโฆษณานี้ เท่ากับ เป็นคำเสนอต่อผู้รับบริการและถ้าผู้รับบริการสนองรับคำเสนอก็คือเท่ากับว่าสัญญาได้เกิดขึ้น และถ้าสัญญาได้เกิดขึ้นคู่สัญญาก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญานั้น ๆ พระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งประสงค์ที่จะให้การโฆษณานั้นแจ่มชัด โดยให้มีการรับรู้โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือว่า อย่างไรจะถือว่าได้รับการบริการใกล้เคียง หรือเท่าเทียมกันตามที่ตกลงกันไว้ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่กฎหมายหรือพระราชบัญญัติฉบับนี้พยายามที่จะกำหนดหน้าที่ให้แก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวว่าจะต้องพยายามให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการเท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกับความตกลง และในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการที่เกี่ยวต้องได้รับความเคารพจากผู้รับบริการ ในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตกลงในสัญญา

เป็นที่น่าสังเกตว่าอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนั้นก็จำกัด เพราะ มาตรา ๒๑ ระบุไว้ว่าในกรณีที่ปรากฏต่อนายทะเบียน จากรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการร้องเรียนของนักท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมนำเที่ยว หรือความปรากฏต่อนายทะเบียนโดยประการอื่นว่านักท่องเที่ยวได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำกับนักท่องเที่ยว นายทะเบียนก็มีอำนาจดำเนินการได้ แสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง เจ้าหน้าที่จึงจะสามารถเข้าไปควบคุมได้ แต่ถ้าหากได้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงแล้ว เจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจเข้าไปควบคุม เพราะถือว่า ข้อตกลงเป็นเรื่องทางแพ่งถ้าเป็นการยินยอมให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงแล้วเกิดความเสียหายขึ้น เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจจะเข้าไปดำเนินการได้

๖. ปัญหาในเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เป็นปัญหาทางฝ่ายพนักงานเจ้าหน้าที่ กฎหมายทุกฉบับจะมีประสิทธิภาพได้ต่อเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ในบางครั้ง การควบคุมการปฏิบัติงานของมัคคุเทศก์ตาม พระราชบัญญัตินี้ เจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จำกัด โดยจะพิจารณาแต่เพียงว่าประพฤติผิดจรรยาบรรณหรือไม่ พบผิดหรือติดบัตรขณะปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ แต่ถ้ามีการฉ้อโกงหรือมีการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวอย่างไม่เป็นธรรมก็ต้องอาศัยกฎหมายฉบับอื่นเข้าควบคุม

วิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕

จากการพิจารณาศึกษาของพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ พบว่า พระราชบัญญัตินี้ จะใช้บังคับแต่เฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เท่านั้น โดยสร้างระบบให้มีการจดทะเบียน ขอรับใบอนุญาตซึ่งก่อให้เกิดความสะดวกในการควบคุมการประกอบการ มีการยกระดับมาตรฐานของการให้บริการเพื่อเป็นการป้องกันดูแลนักท่องเที่ยว มิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบตลอดจนการสร้างจรรยาบรรณที่ถูกต้องแก่มัคคุเทศก์ เพื่อเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนประเทศไทย ซึ่งถ้าจะให้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีผลบังคับใช้ได้ อย่างครอบคลุมและทั่วถึงควรจะต้องบัญญัติให้ครอบคลุมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เนื่องกับการนำเที่ยวด้วยเช่น ธุรกิจด้านการโรงแรม ภัตตาคาร ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง นักท่องเที่ยว ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขายบัตรโดยสาร เครื่องบินและธุรกิจร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการนำเที่ยวในปัจจุบันนี้จะมีพระราชบัญญัติฉบับอื่น ๆ เป็นตัวควบคุมกำกับอยู่ เช่น ธุรกิจด้านโรงแรมมีพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. ๒๔๗๘ ควบคุมดูแลในเรื่องภัตตาคารมีพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. ๒๔๘๔ ควบคุมอยู่ ธุรกิจที่เกี่ยวกับพาหนะขนส่งนักท่องเที่ยว มีพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ควบคุม สำหรับร้านขายของที่ระลึกนั้นการซื้อขายโดยที่จะไปอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตลอดจนประมวลกฎหมายอาญา

ดังนั้นถ้าจะให้การบังคับให้กฎหมายของพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นไปตามตัวบทกฎหมายอย่างเคร่งครัด มีประสิทธิภาพและให้เกิดผลดีต่อธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยแล้วหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับด้านการออกกฎหมายควรจะได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เสียใหม่โดยให้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์นี้ครอบคลุมถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการนำเที่ยวทุกประการด้วย หรือจะออกเป็นกฎกระทรวงให้ใช้เป็นกรณี ๆ ไป

ส่วนที่ ๘. ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการทองเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา ได้พิจารณาศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ แล้วเห็นว่าเพื่อให้บังเกิดผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ของชาติ อันจะนำมาซึ่งรายได้เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ จึงควรที่รัฐบาลและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจะได้พิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยเร็ว อีกทั้งร่วมมือ ร่วมใจกันปรับปรุงแก้ไขอุปสรรค ข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้หมดสิ้นไป พร้อมนี้ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการ คณะกรรมการฯ จึงเห็นควร ตั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ เฉพาะในประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งมาเพื่อดำเนินการ ดังนี้

๑. เร่งรัดการจัดการเรียนการสอนและอบรมหลักสูตรการโรงแรม และการท่องเที่ยว

รัฐควรเร่งรัดให้มีการจัดการเรียนการสอนและจัดอบรมหลักสูตรการโรงแรม และการท่องเที่ยวโดยให้สถาบันการศึกษาของรัฐบาลและของเอกชนเปิดการสอนและอบรม หลักสูตรโรงแรมและการท่องเที่ยวในทุกระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับอนุปริญญา และระดับปริญญา เพื่อให้มีบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

๒. การคุ้มครองรักษาความปลอดภัยในด้านชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว

๒.๑ การแก้ไขปัญหาความปลอดภัยในด้านชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยปัจจุบันยังมีอุปสรรคอยู่บ้าง แม้จะมีกำลังของตำรวจท่องเที่ยวกระจายไปให้การคุ้มครอง รักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่ราชอาณาจักร แต่การจัดองค์กรของตำรวจท่องเที่ยว ยังมีสายการบังคับบัญชาที่ห่างมาก โดยเฉพาะในส่วนงานที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว จะต้องดูแลแหล่งท่องเที่ยวทุกจังหวัด ยกเว้น กรุงเทพมหานคร ทำให้การดูแล ตรวจสอบ การปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาขาดความใกล้ชิด กับผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นควรมีการปรับปรุงในส่วนนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และการควบคุมการปฏิบัติงานของตำรวจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดต่าง ๆ โดยการจัดกลุ่ม การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานออกเป็นภาค เช่นเกี่ยวกับการควบคุมดูแล การปฏิบัติงานของกรมตำรวจที่ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น สำนักงานตำรวจภาคที่ดูแลแต่ละภาค

สำหรับตำรวจท่องเที่ยว นั้น ก็ควรจัดให้มีสำนักงานตำรวจท่องเที่ยวแต่ละภาคตามพื้นที่ เช่นเดียวกับสำนักงานตำรวจภาค ซึ่งจะช่วยให้การบังคับบัญชา มีความใกล้ชิดมากขึ้น และการประสานงานกับตำรวจท่องเที่ยวที่ทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรให้ กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยวร่วมมือประสานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดทำ แผนปฏิบัติงานให้สอดคล้องซึ่งกันด้วย

๒.๒ การร้องเรียนของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสินค้าอัญมณี ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการร้องเรียนด้านราคาที่สูงมากเกินไป ไม่สมกับมาตรฐานและคุณภาพสินค้า นักท่องเที่ยวเกือบทั้งหมดที่ร้องเรียน มักเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มากับบริษัทนำเที่ยวที่มีชื่อเสียงและไว้วางใจได้ จึงถูกพวกมิจฉาชีพหลอกลวงชักชวนได้ง่าย นักท่องเที่ยวที่ร้องเรียน ส่วนหนึ่งถูกหลอกลวงว่า ถ้าซื้อสินค้าไปแล้วนำไปขายต่อจะได้กำไรหลายเท่า ปรากฏว่า เมื่อนำไปขายและมีการตรวจสอบคุณภาพจึงทราบว่า เป็นสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานและไม่มีคุณภาพ ปัญหาจึงอยู่ที่นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งที่ต้องการนำสินค้าไปขายเอากำไร การร้องเรียน เรื่องสินค้าลอกเลียนแบบมีน้อย เนื่องจากร้านค้าทราบว่า การขายสินค้าลอกเลียนแบบ โดยหลอกลวงนักท่องเที่ยวว่าเป็นสินค้าแท้มีโทษทางอาญาถึงจำคุก จึงหันมาใช้วิธีขายสินค้า คุณภาพต่ำแต่ตั้งราคาสูงหลายเท่า เมื่อนักท่องเที่ยวตกลงซื้อก็ถือว่าเป็นความพอใจของ นักท่องเที่ยวเอง การฟ้องร้องดำเนินคดีจึงทำได้ยากหรือนักท่องเที่ยวไม่มีเวลาที่จะฟ้องร้อง ดำเนินคดีซึ่งมีขั้นตอนที่ยาว ซึ่งเกี่ยวกับปัญหานี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลจะต้องพยายาม ทุกวิถีทางที่จะต้องคลี่คลายปัญหาดังกล่าวนี้ โดยขอความร่วมมือช่วยเหลือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) กระทรวงพาณิชย์ กรมสรรพากร กรมตำรวจ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ธนาคาร หรือบริษัทเครดิตทุกแห่ง สมาคมผู้ค้า อัญมณีและ เครื่องประดับ และโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่จะต้องประชาสัมพันธ์ ชี้แจง แนะนำให้นักท่องเที่ยวให้ได้ทราบถึงวิธีการและกลลวงต่าง ๆ ของร้านค้าที่สร้างปัญหา เหล่านี้และรัฐบาลจะมีบทลงโทษที่รุนแรงและจริงจังกับร้านค้าอัญมณี บริษัทนำเที่ยวที่มุ่ง ผลประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงผลเสียของภาพพจน์ของประเทศ

**๓. การดำเนินการด้านข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการลงทุนในอุตสาหกรรม
ธุรกิจท่องเที่ยว**

๓.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐให้ความสำคัญในการจัดเก็บและวิเคราะห์วิจัยข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาการลงทุน โดยจัดงบประมาณและอัตราค่าจ้าง พร้อมเครื่องมืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เป็นประจำทุกปีและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

๓.๒ ภาครัฐควรพิจารณาให้การส่งเสริมการลงทุนแก่ธุรกิจการท่องเที่ยว ทุกประเภท โดยจัดตั้งเกณฑ์การส่งเสริมที่เข้มงวด เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างแท้จริง และสมควรจัดสิทธิประโยชน์ ให้เพียงพอเพื่อจูงใจด้านการลงทุนและลดปัญหาต้นทุนของกิจการ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในการพิจารณาให้การส่งเสริมอีกด้วย

๓.๓ ภาครัฐออกกฎหมายควบคุมและจัดระเบียบธุรกิจการท่องเที่ยว ทุกประเภท ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการลงทุนในธุรกิจการท่องเที่ยว พร้อมทั้งกำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ ให้มีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ

๓.๔ ภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ ค่าจ้างคนและจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูล ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง

๓.๕ ภาครัฐจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ) ขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อเป็นหน่วยงานที่จะ กำหนดนโยบาย แผนงานโครงการ ข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนประสานเกี่ยวกับความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (ประเทศไทย ประเทศ สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาชนจีนและกลุ่มประเทศอินโดจีน) ให้สามารถดำเนินการ ได้อย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพในอันที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การพัฒนาด้านคมนาคมขนส่ง ตลอดจนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ สิ่งแวดล้อมเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในส่วนภูมิภาคนี้

๔. รัฐควรมีมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

๔.๑ มาตรการด้านกฎหมาย กล่าวคือ การใช้กฎหมายเป็นกลไก

ในการดำเนินการเป็นหลักสำคัญ โดยแยกออกเป็น

(๑) มาตรการที่ทำได้ในปัจจุบัน เห็นควรให้นำเอากลไกทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน (แต่ถูกละเลยมิได้นำมาใช้เท่าที่ควร) อันได้แก่ กลไกการออกกฎหมายลำดับรอง เช่น ออกพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎ หรือระเบียบตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ กับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ นำมาใช้บังคับเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศโดยการกำหนดเขตพื้นที่และเนื้อหาวิธีการในการจัดการให้แน่นอนชัดเจน

กล่าวโดยเฉพาะสำหรับพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด สมควรที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในฐานะองค์กรที่มีหน้าที่ประสานงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะต้องเข้าไปร่วมในการจัดวางผังเมือง ทั้งในระดับราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยเหลือคณะกรรมการผังเมืองในการศึกษาและกำหนดเขตเพื่อการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักร

(๒) มาตรการที่ต้องมีการเตรียมการ เห็นควรที่รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยการรักษาภูมิทัศน์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะ เป็นการวางบทบัญญัติในเรื่องการรักษาภูมิทัศน์อย่างเป็นระบบเสียใหม่ กล่าวคือ ให้เป็นกฎหมายที่เป็นภาพรวมหรือแกนกลางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว โดยกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องจะขัดหรือแย้งกับกฎหมายนี้ไม่ได้

๔.๒ มาตรการด้านการบริหาร กล่าวคือ เป็นการใช้กลไกด้านการบริหาร การปกครองเป็นหลักสำคัญโดยแยกออกเป็น

(๑) มาตรการที่ทำได้ในปัจจุบัน เพื่อให้ความสับสนไม่แน่นอนในการประสานงานการใช้บังคับกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันลดน้อยลงไป กลไกที่ควรจะนำมาแก้ปัญหาในเบื้องต้นก็คือให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ประสานงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวผลักดันให้คณะรัฐมนตรีรับ "แผนการอนุรักษ์และจัดการธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว" (ซึ่งจะต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน จัดสรร วางแผนการใช้ลำดับกฎหมายทั้งหลายทั้งปวงที่มีอยู่) เป็น "มติคณะรัฐมนตรี" และให้ส่วนราชการที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการตามกฎหมายของตนโดยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้กำกับตรวจสอบการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

(๒) มาตรการที่ต้องมีการเตรียมการ พยายามผลักดันให้มีการจัดตั้งองค์กรพิเศษในลักษณะของคณะกรรมการโครงการกรุงรัตนโกสินทร์ โดยจัดให้มีองค์กรในรูปแบบของคณะกรรมการที่รวบรวมบรรดาผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับสูงและระดับผู้ปฏิบัติการในพื้นที่ ซึ่งจะได้มุ่งให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งนี้โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการประจำ และให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นฝ่ายเลขานุการ เพื่อรับผิดชอบในการประสานงาน และเป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนการปฏิบัติงาน โดยคณะกรรมการนี้จะทำหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นกรณีเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเท่านั้น คือ เป็นคณะกรรมการระดับพื้นที่มิใช่ระดับชาติในลักษณะของคณะกรรมการกรุงรัตนโกสินทร์ ดังนั้นจะทำให้มีคณะกรรมการนี้มีจำนวนหลายคณะด้วยกัน ขึ้นอยู่กับว่ามีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่จะดำเนินการพัฒนาโดยใช้รูปองค์กรเช่นนี้กี่แห่ง และผลจากลักษณะเช่นนี้การจัดตั้งโดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นการเฉพาะราย และควรที่จะได้มีระเบียบกลางขึ้นมาเพื่อให้อำนาจจัดตั้งคณะกรรมการเหล่านี้เป็นอย่าง เป็นกิจลักษณะขึ้น โดยอาจจัดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเหล่านี้ตามมติคณะรัฐมนตรีขึ้นในท้องที่ที่เห็นสมควรตามคำแนะนำของคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และในระเบียบดังกล่าวจะต้องกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอน รวมถึงตลอดถึงการควบคุม ตรวจสอบ ให้การประสานงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดและหากต้องการให้เกิดความชัดเจน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่รับผิดชอบ คณะรัฐมนตรีอาจใช้อำนาจตามมาตรา ๘(๕) แห่งพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ ออกพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและ ขณะเดียวกันก็จัดตั้งคณะกรรมการตามระเบียบ สำนักนายกรัฐมนตรีดังที่กล่าวข้างต้น ให้เข้าไปดำเนินการด้านนโยบายและประสานงาน ในเขตพื้นที่ที่ได้ประกาศนั้นแล้วก็ได้

นอกจากนี้รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะเร่งพัฒนาประเทศเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลพยายามที่จะกระจายความเจริญด้าน เศรษฐกิจให้ออกไปสู่ประชาชนในทุกภูมิภาคของประเทศ รัฐบาลจึงได้มีแผนงานและ โครงการต่าง ๆ กระจายอยู่ทั่วทุกภาค เช่น แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (EASTERN SEA BOARD) แผนพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ (SOUTHERN SEA BOARD) โครงการประสานความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (ประเทศไทย ลาว พม่า เวียดนาม เขมร และสาธารณรัฐประชาชนจีน) และโครงการ พัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย (อินโดนีเซีย มาเลเซีย และประเทศไทย) โครงการและ แผนงานดังกล่าวนี้มุ่งเน้นถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเป็นหลักมีการจัดตั้ง เขตนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ การก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก สร้างถนน สร้างสนามบิน สร้างโรงงานกลั่นน้ำมันและปิโตรเคมี เป็นต้น ซึ่งผลกระทบจากการก่อสร้างตามแผนงาน และโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐบาลควรจะได้มีการคำนึงถึงว่าจะมีผลกระทบต่อทรัพยากร ธรรมชาติด้านการท่องเที่ยวของประเทศประการใดหรือไม่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐควร จะได้มีการวิจัย ศึกษาและหาทางป้องกันไม่ให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติด้านการท่องเที่ยว ได้เมื่อมีการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก หรือโรงกลั่นน้ำมันขึ้นแล้ว เหมือนกับในบางประเทศที่ เคยประสบมาแล้ว เพราะในปัจจุบันนี้รายได้ด้านการท่องเที่ยวของประเทศได้รับ จำนวนเป็น แสนล้านบาทต่อปี ซึ่งเป็นรายได้อันดับหนึ่งของประเทศไทย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐ ควรจะได้คำนึงถึงอยู่เสมอว่า "การพัฒนาอุตสาหกรรมในเขตใดของประเทศก็ตาม หากจะเป็นการ ทำลายทรัพยากรธรรมชาติทางด้านการท่องเที่ยวขอให้พิจารณาโดยรอบคอบด้วย"

๕. ประการสำคัญหากรัฐมีความพร้อมด้านบุคลากรและงบประมาณเพียงพอ ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติอย่างแน่นอน เป็นระบบและมีมาตรฐาน สมควรที่จะจัด ให้มีองค์กรระดับกระทรวงหรือทบวงขึ้น เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวของชาติ โดยเฉพาะต่อไป

คณะกรรมการการทอ้งเที่ยวและการกีฬา วุฒิสภา ขอเสนอรายงาน
ผลการพิจารณาศึกษาเรื่องการพัฒนาการทอ้งเที่ยวของชาติ พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ
ของคณะกรรมการฯ เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับ
ผลการพิจารณาศึกษา ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ แล้วขอได้โปรดแจ้ง
ไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาคำเนินการต่อไปทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของการทอ้งเที่ยว
ของประเทศชาติสืบไป

พลเรือเอก

(สมพงษ์ คิริหงษ์)

เลขานุการคณะกรรมการ

